

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
(DİNLER TARİHİ BİLİM DALI)

**19. YÜZYILDA HİNDİSTAN'DA MÜSLÜMANLAR VE
HİRİSTİYANLAR ARASINDAKİ DİNİ TARTIŞMALAR
(İZHARÜ'L-HAK ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

RIZWANULLAH

Ankara - 2017

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
(DİNLER TARİHİ BİLİM DALI)**

**19. YÜZYILDA HİNDİSTAN'DA MÜSLÜMANLAR VE HİRİSTİYANLAR
ARASINDAKİ DİNİ TARTIŞMALAR
(İZHARÜ'L-HAK ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

RIZWANULLAH

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet Hikmet EROĞLU

Ankara - 2017

EK-4

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Felsefe ve Din Bilimleri
(Anabilim Dalının adı yazılacak)
ANABİLİM DALI

Rizwanullah
(Öğrencinin adı yazılacak)

19. YÜZYILDA HINDİSTAN'DA MÜSLÜMANLAR VE HİRİSTİYANLAR
ARASINDA DİNİ TARTİŞMALAR (İZHARÜ'L-HAK ÖRNEĞİ)
(Tezin Adı Büyük Harfler ile koyu olarak yazılacak)

Yüksek Lisans Tezi
(Yüksek Lisans ya da Doktora olarak yazılacak)

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ahmet Hikmet EROĞLU

İkinci Tez Danışmanı (varsa)

.....

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

Prof. Dr. Ahmet Hikmet EROĞLU
Prof. Dr. Ahmet Nedim SERİNSU
Doç. Dr. Ali Osman KURT

[İmza]
[İmza]
[İmza]

Tez Sınavı Tarihi *04.08.2017*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (.../.../201..)

RIZWANULLAH

ÖNSÖZ

Hindistan'a İngilizlerin girişi bölgede çeşitli değişikliklerin başlangıç tarihi keyfiyetinde olmuştur. Batılılar çok dinli ve dilli bu bölgede ticaret amacıyla gelmiş sömürgeciler ve misyonerlik faaliyetlerini başlatmışlardır. Bölgede idareyi ele geçirdikten sonra bu faaliyetlerini iktidarlarının gölgesi altında tüm planlarıyla ortaya koymuşlardır. Misyonerler, Hindistan'da halkın kalabalık bulunduğu yerlerde faaliyetlerini yoğunlaştırmışlardır. Onlar, faaliyetlerinin ekseriyetini kesif bir şekilde Müslümanların üzerinde yapmışlardır. Hıristiyan misyonerlerinin diğer dinlerden daha ziyade İslam aleyhine hem yazılı hem de sözlü meydan okumaları neticesinde dönemin büyük İslam âlimleri endişelenmişler ve bu tür ithamlara cevap vermeye karar vermişlerdir. Agra'daki Kilise Misyonerlik Cemiyeti'nin -Church Missionary Society- okulunda gerçekleşen Rahmetullah Keyranevi ile papaz Pfander arasındaki meşhur tartışmanın neticesinde İzharü'l-hak gibi bir eser meydana gelmiştir. Rahmetullah Keyranevi'nin galibiyetiyle sonuçlanan bu münazaranın ardından Pfander Agra'dan Peşaver'e daha sonra İstanbul'a gönderilmiştir.

Pfander'in Mizanü'l-hak eserinden ve faaliyetlerinden, başarılı bir misyoner olduğu görüşüne sahip olan İngiltere merkezli British Church Missionary Society - CMS- Pfander'e "Misyonerlerin şampiyonu"¹ lakabını vermiştir. İslam dünyası Pfander'in Mizanü'l-hak isimli eserini İslamiyet'e karşı nasıl tehlikeli gördüyse Keyranevi'nin İzharü'l-hak isimli eseri de Hıristiyan dünyasını aynı şekilde ürkütmüştür. İzharü'l-hak'ın İngilizce tercümesi Londra'ya ulaştığı zaman "Londra

¹ - Herbert Alfred Birks, The Life and Correspondence of Thomas Valpy French, cilt 1, Jhon Murray, London, 1895, s 70.

Times” gazetesi: “Halk eğer bu kitabı okumaya devam ederse Hıristiyan dininin yayılmasının önü kapanacaktır”² diye yazmıştır.

Biz bu çalışmamızda zikrettiğimiz münazaranın sebeplerini, münazaranın gerçekleştiği dönemdeki Hindistan’ın genel durumunu, Hindistan halkını bu olayların ne ölçüde etkilediğini, İzharü’l-hak’ın ortaya çıkışını ve bu eserin içeriğini ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmamızın birinci bölümünde, Türk kaynaklarında Rahmetullah, Rahmetullah el-Hindi diye yazılırken biz Hindistan kaynaklarında kullandığı gibi onun ana vatani Keyrane (कैराना) olduğu için ‘Rahmetullah Keyranevi’ olarak yazdık.

Çalışma süresinin her merhalesinde bana yol gösterip destek veren herkese teşekkürü borç bilirim. Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam esnasında bana her türlü desteği veren, zengin bakış açısıyla beni aydınlatan danışmanım Prof. Dr. Ahmet Hikmet EROğLU hocama, beni Türkiye’ye getirip bana okuma imkânı sağlayan Doç. Dr. Fatma Ahsen TURAN ile Prof. Dr. Refik TURAN’a içten şükranlarımı sunarım. Ayrıca Türkiye’de benden maddi ve manevi desteklerini hiç eksik etmeyen merhum Dr. Emin ACAR Efendiye de Allah’tan rahmet dilerim, kabri nur olsun.

Ankara- 2016

² Taki Osmanî, Bibal Se Kur’an Tak, C. 1, Hafzi Book Depot, Deoband, 1996, s 215.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR	V
GİRİŞ	1
A. ÇALIŞMANIN KONUSU, ÖNEMİ VE AMACI	1
B. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE KAYNAKLARI.....	2
C. GENEL OLARAK HİNDİSTAN	6

BİRİNCİ BÖLÜM

HİNDİSTAN'DA İSLAM VE HİRİSTİYANLIK

A. HİNDİSTAN'DA İSLAM VE HİRİSTİYANLIK.....	9
1. Hindistan'a İslam'ın Girişi ve Yayılışı	9
2. Hindistan'a Hıristiyanlığın Girişi ve Yayılışı	14
A. HİNDİSTAN'DA MÜSLÜMAN VE İNGİLİZ İDARESİ.....	16
1. Hindistan'da Müslüman İdaresi	17
2. Hindistan'da İngiliz İdaresi	21
B. 19.YÜZYILDA HİNDİSTAN'DA MÜSLÜMAN HİRİSTİYAN İLİŞKİLERİ..	27
1. Mizanü'l-hak Adlı Eserin Ortaya Çıkışı	32
2. Agra Münazarası	35
a. Tartışmanın Birinci Günü.....	37
b. Tartışmanın İkinci Günü	45
3. Rahmetullah Keyranevi'nin İstanbul Seferi ve İzharü'l-hak'ın Ortaya Çıkışı .	48
4. İzharü'l-hak'ın Tercümelere	51

İKİNCİ BÖLÜM

İZHARÜ'L-HAK'IN TEMEL TARTIŞMA KONULARI

A. ESKİ AHİT VE YENİ AHİT'TE TAHRİF	55
1. Rahmetullah Keyranevi'ye Göre Tahrif.....	55
2. Tahrifin Çeşitleri	56
B. ESKİ AHİT VE YENİ AHİT'TE NESH	76
1. Eski Ahit ve Yeni Ahit'te Neshin İspatı.....	76
C. TESLİS (ÜÇLÜ TANRI İNANCI)	83
1. Allah Üç Olamaz.....	85
2. Akıl Ölçüsünde Teslis	90
3. Hz. İsa'nin Sözleriyle Teslisin Batıl Olması.....	93
4. Hıristiyanlarca Hz. İsa'ya İlah Denmesi ve Onların Delillerine Bir Bakış.....	95
D. KUR'AN-I KERİM'İN GERÇEKLİĞİ	100
1. Kur'an-ı Kerim Allah'ın Kelamıdır	101
2. Hıristiyan Bilginlerinin Kur'an Hakkında İleri Sürdüğü İtirazlar.....	108
E. Hz. MUHAMMED'İN NÜBÜVVETİ	118
1. Hz. Muhammed'in (s.a.s.) Nübüvvetinin İspatı	119
2. Hz. Muhammed (s.a.s.) Hakkında Verilen Mujdeler	125
3. Hz. Muhammed (s.a.s.) İle İlgili Hıristiyanların İtirazlar	130
SONUÇ.....	140
KAYNAKÇA	142
ÖZET.....	147
SUMMARY	150

KISALTMALAR

a.s.	: Aleyhisselam
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
H.	: Hicri Tarihi
Hz .	: Hazreti
M.	: Miladi Tarihi
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
ö.	: Ölüm Tarihi
s.	: Sayfa
s.a.s.	: Sallallahu aleyhi ve selem
T.y.	: Basım Tarihi yok
thk.	: Tahkik eden
Y.y.	: Basım Yeri Yok

GİRİŞ

A. ÇALIŞMANIN KONUSU, ÖNEMİ VE AMACI

Bu çalışma esas itibariyle, İzharü'l-hak örneğinde, Papaz Karl Gottlieb Pfander ile Rahmetullah Keyranevi arasındaki münazarayı konu edinmiştir.

Bugün dinler arasındaki münazaralara geçmişteki gibi önem verilmemesine rağmen Hıristiyanlıkla ilgili özellikle de 19. yüzyılda Rahmetullah Keyranevi'nin Hıristiyanlarla olan münazaraları üzerine konuşmak başlı başına önem taşımaktadır. Çünkü Rahmetullah Keyranevi'nin bu münazara neticesinde, İslam dünyasının eline Hıristiyanlara reddiye konusunda çok kıymetli bir eser geçmiştir. Bugün dünya bu eseri İzharü'l-hak adıyla tanımaktadır. Bu eserde şimdiki Hıristiyanlığın temelinde var olan bütün önemli meselelerden, Hıristiyan bilginlerinin kitaplarından kaynaklar göstererek, apaçık ve müdellel bir şekilde bahsedilmiştir. Aynı zamanda tartışmaların olduğu devir, Hıristiyan misyonerler açısından da çok önemlidir. Çünkü o zaman misyonerler Hindistan'da bütün güçleriyle kendi dinlerini yaymaya çalışıyorlardı. İslam aleyhine kitaplar, risaleler yazıp halk arasında dağıtıyorlardı. Bunlardan en önemlisi papaz K. G. Pfander'in yazdığı "Mizanü'l-hak" adlı bir kitaptır. Söz konusu papaz, "İslam dünyasının hiçbir âlimi bu kitaba cevap veremez", iddiasında bulunmuştu.

O yüzden bu konular üzerinde durmak, tartışma sırasında vaki olan olayları araştırmak, şüphesiz ki faydalı olacaktır.

Çalışmamızın amacı, Hindistan'da Hıristiyanlarla Müslümanlar arasında gerçekleşen tartışmanın sebeplerini ve İzharü'l-hak'ın ortaya çıkışını, son olarak da Hıristiyan dünyasında bu esere karşı çıkan tepkiyi ortaya koymaktır. Doğrudan

Hindistan kaynaklarından 19. yüzyıl'daki Hindistan'ın dini ve siyasi durumlarını anlamaya çalışmak, ayrıca İngilizlerin Hindistan'da iktidara gelmesi ve söz ettiğimiz dini tartışmaların oradaki duruma ne kadar etkisi olduğunu, Hıristiyan misyonerlerin bu tartışmalardan ne gibi kazançları olduğunu öğrenmek bir de Hindistan ile ilgili bilgileri Avrupa dillerinden Türkçe'ye geçerken doğrudan Hint dillerinden Türkçe'ye aktarmak ve bu çalışmayı, tez olarak Dinler Tarihi alanına kazandırmak da temel amacımızdır.

B. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE KAYNAKLARI

Çalışmanın temel hareket noktasını, Rahmetullah Keyranevi'in (ö. 1891) İzhârü'l-hak adlı eserinin ve papaz Pfander (ö. 1865) ile olan münazarasının incelenmesi oluşturmaktadır. Bu çalışmada, İzhârü'l-hak'ın hangi şartlarda meydana geldiği, sonrasında ise Hıristiyan ve İslam dünyasına etkisi incelenmiştir. İnceleme esnasında İzhârü'l-hak'ın Urduca tercümesi³ temel alınmış fakat Osmanlı Türkçesi,⁴ günümüz Türkçe tercümesi⁵ ve Arapça nüshalarından⁶ da istifade edilmiştir.

³- Bu Urduca Tercüme Taki Osmanî tarafından tahkik edilmiş ve Baibal Se Kur'an Tak adıyla Hafzi Book Depot Deoband Hindistan'da 1996 yılında basılmıştır.

⁴- İzhârü'l-hak Osmanlı Türkçesine Nuzhet Efendi ile Ömer Fehmi Efendi tercüme etmiş ve adını da İbrâzü'l-hak koymuşlardır. Faydalandığım bu tercüme eski bir nüsha olup, yayın yeri ve tarihi hakkında bir bilgi mevcut değildir.

⁵- Ali Namlı ile Ramazan Muslu tarafından tercüme edilmiş ve 2012 yılında İzhârü'l-hak adıyla İSAM'da Yayınlanmıştır.

⁶- İstifade ettiğim bu nüshası Abdul Kadır Melkavi tarafından tahkik edilmiş ve 1989 yılında Riyad'da yayınlanmıştır.

İzharü'l-hak, Mizanü'l-hak'ın ve tartışma sırasındaki beş konunun cevabı olması sebebiyle, Mizanü'l-hak⁷ da çalışmamızda değerlendirme amacıyla kullanılmıştır.

Çalışmamızda birinci kaynak, İzharü'l-hak'ın Urduca tercümesidir. Kullandığımız bu Urduca nüsha, Pakistanlı bir âlim olan Ekber Ali tarafından çevirilen ve yine Pakistanlı Taki Osmanî tarafından tahkik edilen nüshadır.⁸ Bunun yanında Hindistan'da, Rahmetullah Keyranevi ve Hıristiyanlıkla ilgili kaynakları arasında öne çıkan; Abdul Hai Hasani'nin *Es Sakafetul İslamiye fil Hind*,⁹ Ebul Hasan Nedvi'nin, *El Muslimun fil Hind*,¹⁰ Taki Osmanî'nin *İsaiyet Kya He*,¹¹ gibi eserleri de faydalanılan diğer kaynaklar arasındadır. Referans alınan bu eserlerin bazıları yalnızca Urduca ve Arapça dillerinde olup, Türkçe çevirileri yoktur.

İzharü'l-hak orijinalinde Arapça metinler içeren bir eserdir. Çalışmamızda Urduca tercümesinin esas alınmasının sebebi de Urduca'nın Kuzey Hindistan'ın eğitim dillerinden biri ve bizim konuşma dilimiz olmasıdır. Ancak çalışma esnasında yetersiz kaldığı bazı yerlerde diğer tercüme ve kaynaklardan da istifade edilmiştir. Örneğin, *İzharü'l-hak*'ın orijinali,¹² Veli Raazi'nin İngilizce tercümesi,¹³

⁷- Çalışmamızda Mizanü'l-hak'ın Urduca tercümesi esas alınmıştır. Bu eser Indo-Asiatic Publishers tarafından 1832 yılında Yeni Delhi'de basılmıştır.

⁸- Taki Osmanî, *Bibal Se Kur'an Tak*, Hafzi Book Depot, Deoband, Hindistan'da 1996'da yayınlanmıştır.

⁹- Abdul Hai Hasani, *Es Sakafetul İslamiye fi'l Hind*, Mecme-il Lügatil Arabiye Dimeşk, 1983.

¹⁰- Ebul Hasan Nedvi, *El Muslimun fil Hind*, Daru İbn-i Kesir, Dimeşk, 1999.

¹¹- Taki Osmanî, *İsaiyet Kya He*, Şoba Davet-o İrşad, Nedvet'ul Ulema, Lucknow, 2005.

¹²- Rahmetullah Keranevi, *İzharü'l-hak*, Matbaa-i Amire, İstanbul H. 1315.

¹³- Muhammad Wali Raazi, *The Truth Revealed*, Ta-Ha Publishers, London, 1989.

Muhammed Fazil b. Ali, Ellafi'nin *Dirasatul Akaidin Nesraniye*,¹⁴ Abdul Hai Hasani'nin *Nuzhetu'l Havatır*,¹⁵ adlı eserlerden de istifade edilmiştir..

Rahmetullah Keyranevi'nin eserinde yer alan Hıristiyan dini metinlerinin günümüz metinleriyle karşılaştırılması adına önemli başvuru kaynaklarından biri *Kitabı Mukaddes*¹⁶, *Kutsal Kitap*¹⁷ denilen Eski ve Yeni Ahid'in Türkçe tercümeleriyle beraber Bengalce,¹⁸ Hintçe¹⁹ Arapça ve Urduca²⁰ tercümeleri olmuştur. Fakat esas aldığımız kitap "*Kitabı Mukaddes*"tir. Çünkü bu tercüme bazı değişikliklerle çok önem taşımaktadır. İslam kaynaklarında Hıristiyanlıkla ilgili bilgi değerlendirmesi için tefsir ve hadisler de temel başvuru kaynaklarını oluşturmaktadır. Faydalanılan tefsirler arasında Fahreddin er-Razi'nin (ö. 1210) *Tefsir-i Kebir*²¹, Taberi'nin (ö. 923) *Camiu'l Beyan an tevili ayi'l Kur'an*²² adlı eseri, Celalu'ddin Mehalli (ö. 864) ve Celalu'ddin Suyuti'nin (ö. 911) *Tefsir-i Celaleyn*²³, Beyzavi'nin (ö. 685) *Tefsir-i Beyzavi*²⁴, zikredilebilir. Hadis kaynaklarından; el

¹⁴- Muhammed Fazil b. Ali Ellafi, *Dirasatul Akaidin Nesraniye*, The International Institute of Islamic Thought, Herndon, USA, 2007.

¹⁵- Abdul Hai Hasani, *Nuzhetu'l Havatır*, Matbaa Dairaru'l Maarif el Osmaniye, Haydarabad, 1970.

¹⁶- Kitabı Mukaddes Eski ve Yeni Ahit, (Tevrat ve İncil) Kitabı Mukaddes şirketi, İstanbul, 1974

¹⁷- Kutsal Kitap, Eski ve Yeni Antlaşma, (Tevrat, Zebur ve İncil) Korean Bible Society, Seoul, 2011.

¹⁸- The Holy Bible in Bengali, The British and Foreign Bible Society, 23 Chowringhee Raod, Kalküta, 1909.

¹⁹- The Holy Bible in the Hindi Language, Presbyterian Mission Press, Allahabad, 1851.

²⁰- www.BibleGatewaycom, (30.03.2016).

²¹- Fahreddin er-Razi, *Tefsir-i Kebir*, Daru'l Kitab el İlmiyye, Tahran (T.y).

²²- İbn-i Cerir el-Taberi, *Camiu'l Beyan an tevili ayi'l Kur'an*, Tahkik: Abdullah b. Abdul Muhsin et-Türkî, Merkezi'l Buhus ved- Dirasat'il Arabiyye, Kahire, 2001.

²³- Celalu'ddin Mehalli ve Celalu'ddin Suyuti, *Tefsir-i Celaleyn*, el- Mektebetul Haşimiyye, Dimeşk, H. 1369.

²⁴- Abdullah İbn Ömer İbn Muhammed Nasiruddin el Beyzavi, *Tefsir-i Beyzavi*, Haşiyeh Muhiyuddin Şeyh Zade, Dar'ul- Kütüp el- İlmiye, Beyrut, 1999.

Buhari'nin (ö. 256) *Sahih'ul Buhari*²⁵, Muslim'in (ö.261) *Sahih-i Muslim*²⁶, Tirmizi'nin (ö. 279) *El Camiu's Sahih*²⁷ zikredilebilir. İzharü'l hak'ın kendine özgü yönlerini değerlendirirken yararlanılan bazı çalışmalar arasında Hifzurrahman Sevharvi'nin *Kıyasu'l Kur'an*²⁸, Abdu'l Kadir Melkavı'nın²⁹ ve Taki Osmanı'nın³⁰ çalışmaları yer almaktadır.

Yukarıda zikredilen kaynakların yanı sıra çeşitli dergi ve ansiklopedik kaynaklardan da faydalanılmıştır. Bunlar içinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*³¹, *Encyclopaedia Britannica*³², *Seh Roza Davet*³³, *Fikr-o Nazar*³⁴ ve *el-Basu'l İslami*³⁵ gibi kaynaklar yer almaktadır.

Çalışma esnasında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin kütüphanesinden, Milli kütüphaneden, Jamia Milla İslamia Üniversitesi Yeni Delhi'deki Dr. Zakir Hussain Kütüphanesinden, Nedvetu'l Ulema'nın (Luknav,

²⁵- Muhammed b. İsmail el Buhari, *Sahih'ul Buhari*, Şerh eden; İbn Hacer Askelani, Fethu'l Bari bi-Şerhi'l Buhari, Daru'l Hadis, Kahire, 2004.

²⁶- Muslim b. el Haccac el-Kuşeyri en-Neşaburi, *Sahih-i Muslim*, Daru İhya-il Kutub-il Arabiyye, 1955.

²⁷- Ebu İsa et Tirmizi, *El Camiu's Sahih*, Şerh eden; Abdurrahman Mübarekpurı, *Tuhfetu'l-ehvezi bi Şerhi Cami-it Tirmizi*, , Daru'l Fikr, Beyrut, 1995.

²⁸- Hifzurrahman Seoharvi, *Kıyasu'l Kur'an*, Daru'l İşaat, Urdu Bazar, Karaçi, 2002.

²⁹- Rahmetullah Keyranevi, *İzharü'l-hak*, thk: Muhammed Ahmed Melkavi, Riyad, 1989.

³⁰- Taki Osmanî, *İsayiyet Kiya He*, şuba-i Davet-o İrşad, Nedvetu'l Ulema, Lucknow, 2005.

³¹ - İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) Yayınları, İstanbul, 2007.

³²- *Encyclopaedia Britannica*, University Press, New York, 1911.

³³- *Seh Roza Davet*, Hindistan Camaat-i İslami tarafından çıkarılan üç günlük bir gazetenin "Hindistan Müslümanlarının Gayri Müslimlerle İlişkileri" üzerine özel sayısı, 2015.

³⁴- *Fikr-o Nazar*, Aligarh Muslim university aylık dergisi, Rahmetullah Keyranevi özel yayını 1989.

³⁵- *el-Basu'l İslami*, *Nedvetu'l Ulema Luknav (Hindistan)* aylık dergisi. *El- Basu'l İslami*, *Nedvetu'l Ulema*, Lucknow, Hindistan, Adet 9, 1979, Mevlana Rahmetullah Keyranevi adlı özel yayını,

Hindistan) Şibli Numani Merkezi Kütüphanesi'nden ve Patna'daki Huda Bahş Kütüphanesi'nden (Bihar, Hindistan) istifade edilmiştir.

C. GENEL OLARAK HİNDİSTAN

Tezimizde ele alınan konuların tartışıldığı yer olan Hindistan hakkında bilgi sahibi olmak, konuyu anlamak kadar anlatmakta da önem arz etmektedir. Bu yüzden Hindistan'ı kısaca anlatmak istiyoruz. Güney Asya'nın çok eski ülkelerinden olan Hindistan Cumhuriyeti, yüzölçümü olarak dünyada yedinci, nüfus açısından ise ikinci sırada yer almaktadır. Batısında Pakistan ve Umman Denizinde yer alan Lakşadvip bölgesi, Maldivlerle yakınlık oluşturmaktadır. Kuzey doğusunda Çin ve Bhutan, Doğusunda Bangladeş ve Myanmar (Burma) ülkeleri ile sınır komşusudur. Güneyinde Sri Lanka ve Hint Okyanusu, güney doğusunda Bengal Körfezi'yle çevrilmiştir. Ayrıca Andaman ve Nikobar adaları, Tayland ve Endonezya ile deniz sınırını paylaşmaktadır. Yüz ölçümü yaklaşık 3,287,590 km² dir. Hindistan'ın nüfusu 2011 sayımına göre 1,210,193,422 kişidir. Hint nüfusunun dinî dağılımı; %79,80 Hindu, %14,23 Müslüman, %2,3 Hristiyan, %1,72 Sih, %0,70 Budist şeklindedir. Hindistan da Jainizm %0,37, Yahudilik, Bahailik ve başka dinlere mensup olanların toplamı %0,9 oranında olduğu belirtilmektedir.³⁶ Fakat Hindistan'da Müslüman nüfusun, yüzde yirmiden fazla olduğu söylenmektedir. Hindistan aynı zamanda birçok dinin de doğum yeridir. Hindistan'da din, bütün Hint geleneklerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Hintliler için din günlük işlerden eğitime, ekonomiden siyasete kadar, hayatın her sahasında hissedilmektedir. Hindistan'da İslam, nübüvvetten hemen

³⁶- Government of India, Ministry of Home Affairs, 2011 Census Data, ve Population by Religious Community 2011, Office of the Registrar Genral & Censue Commissioner Archived from the original on 25 August 2015 (25,04.2016).

sonra Arap tüccarlar vasıtasıyla sahil bölgelerinde yayılmıştır. Mekke'nin Fethi'nden (H. 8, M. 629) sonra Arap  lkelerinde Müslümanların gücü yükselirken, Hindistan'ı "Harş Vardhan" adlı bir Budist kral yönetiyordu. Harş Vardhan çok güçlü bir yönetici olduğu için onun döneminde kimse ona baş kaldıramamıştır. Fakat Harş Vardhan'dan sonra Brahmanlar, Budizm'i silip yerine Hinduizm'i getirmek için çaba sarf etmeye başlamıştır. Neticede Hindistan'ın birkaç bölgesinde Hindular iktidarı ele geçirmeyi başarmışlardır. Bu sebepten dolayı Muhammed b. K sım ( . H. 95) ve Gazneli Mahmut ( . M. 1030), Hindistan seferlerinde bu Hindu yöneticilerle karşı karşıya kalmışlardır.³⁷

Hindistan'daki Müslümanlar ve Hindular eskiden beri beraber yaşamaktadır. Müslüman iktidarlar dönemlerinde Müslümanlar ve Hindular arasında toplumsal kargaşa olduğu haberlerini bulmak zordur.³⁸ Müslüman idareciler her dönemde Hindulara din  zg rl ğu tanımış; pujalara ve diğer dini törenlere karışmamış, tapınaklara güven vermiş hatta tapınakların ihtiyaçlarının karşılanması için büyük hediyeler vermişlerdir.³⁹ Bir Hindu grubu olan "Marathi"lerin askerleri arasında Müslümanlar da bulunuyordu. Hindistan'da önceden beri birçok Hindu ailesinin iş hayatının Müslümanlara ve birçok Müslüman ailenin iş hayatının da Hindulara bağlı olduğunu görebiliyoruz. Bu durum Müslüman ve Hinduların sosyal, siyasal, dinsel ve ekonomik faaliyetlerinden anlaşılan bir gerçek olup Hindu-Müslüman birlik ve beraberliğini göstermektedir.⁴⁰ Ancak İngilizler Hindistan'a geldiklerinde kendi

³⁷- Khalil Ahmed şah, Hindustan Aor Kadim İslam, Bahraich, 1954, s 5-7, (Y.y).

³⁸- Om Parkash Parsad, Evrengzib Ek Naya Zaviya-i Nazar, Hintçe'den Urduca'ya  ev.; Faizan Rasheed, Khuda Bakhsh Oriental Public Library, Patna, 2006, s 50.

³⁹- Abdul Mecid Salik, Muslim Sakafet Hindustan Me, İdara Sakafet-i İslamiye Lahor, 1982, s 488.

⁴⁰- Abdullah Yusuf Ali, Angrezi Ahd Me Hindustan Ke Tamaddun Ki Tarikh, , Hindustani Academy, Allahabad, 1936, s 25.

iktidarlarının istikrarını Müslüman ve Hindular arasında fesat çıkarmakta görmüşlerdir. İngiliz tarihçiler, Müslümanları kötüleyen, yalan, farazi ve kasıtlı yazılarıyla Hindistan'da Müslümanlar ve Hindular arasına fitne tohumları ekmeyi kendilerine şiar edinmişler ve başarılı da olmuşlardır. Neticede Hindistan ve Pakistan'daki toplumsal kargaşa çıkaranlar Fatih Sindh, Muhammed b. Kasım ve Hakiki Fatih Hind, Gazneli Mahmud'un yaşam ve faaliyetlerini, kendi politikalarının rengine boyamışlardır. Pakistan'da Gazneli Mahmud bir İslam önderi ve mücahit olarak anlatılırken, Hindistan'da zâlim, Hindu düşmanı bir insan olarak anlatılmaktadır.⁴¹ Hindistanlı bir yazar olan Abdullah Yusuf Ali İngilizler öncesindeki Hindistan'ı şöyle anlatmaktadır: "O dönemde Hindu-Müslüman sorunu yoktu. Ülke zeval ve batmak üzere iken de Hindular ve Müslümanlar kardeşçe yaşamaktaydı. Kendi aralarında kavga da ederlerdi ama yine bir araya gelmesini de bilirlerdi. Fakat aralarındaki bu kavgalar ve barışlar kesinlikle din yüzünden değildi."⁴² Ancak misyoner faaliyetleri ve siyasi açıdan da 19. yüzyıldaki Hindistan'a göz attığımız zaman karşımızda ilginç bir manzara çıkmaktadır. Hıristiyanlığı tutan ve onun için zahmet çeken dış kuvvetlerin yanı sıra bazı Hinduların, Hıristiyanlığa karşı çıkan ve İslam ve vatan için çalışan yerel Müslümanlara karşı, İngilizler tarafından kullanıldığını görmekteyiz. Bunun ilginç olmasının sebebi ise, asırlardır birlikte yaşayan Hindu-Müslüman halkın, İngilizler geldikten sonra rekabete girmesi ve bazı Hinduların İngiliz iktidarının yanında yer alıp Müslümanlarla savaşmasıdır. Bu konuda İngiliz tarihçilerin de çok etkisi vardır.⁴³

⁴¹- Khalil Ahmed Şah, s 8.

⁴²- Yusuf Ali, s 33.

⁴³- Om Parkash Parsad, s 2.

BİRİNCİ BÖLÜM

HİNDİSTAN'DA İSLAM VE HİRİSTİYANLIK

A. HİNDİSTAN'DA İSLAM VE HİRİSTİYANLIK

Hindistan'da Müslüman Hıristiyan ilişkilerini anlamak için bu dinlerin Hindistan'a gelişi ve yayılışı hakkında bilgi sahibi olmak gerekir. Bu dinlerin Hindistan'a girişine etki eden faktörler, aynı zamanda bu iki din mensuplarının Hindularla ilişkilerini anlamıza da katkı sağlayacaktır. Tezimizde sırasıyla İslam'ın ve Hıristiyanlığın Hindistan'a girişi ve yayılışı hakkında kısa bilgi vereceğiz.

1. Hindistan'a İslam'ın Girişi ve Yayılışı

Araplar, İslam'dan önceki devirlerde Hindistan ile ticari ilişkiler kurmuşlardır. Tarihçilere göre, Vasco Da Gama (ö.1524) Hindistan'a gelene kadar ülkenin ticaretine Araplar hâkim idi. H. 1. yüzyılda Güney Hindistanlılarla ilişkilerde bulunmuş olan Müslümanlar, kurmuş oldukları ticari ilişkiler vasıtasıyla tebliğ vazifelerini de yerine getirmişlerdir. Müslümanlardaki ticaret ahlakını ve İslam'ın güzelliklerini idrak eden Hindistan halkı İslam'a girmeye başlamıştır.⁴⁴

⁴⁴- Salik, s 67-68.

Güney Hindistan’da İslam’ın yayılması ile alakalı Arap ve İran seyyahlarının çok sayıda yazıları bulunmaktadır. Tarihçi Abdul Mecid Salik Serandiv (Sri Lanka), Lakadivp (Lakşadivp) ve Maldiv adalarında kaptanlık yapan İranlı Büzürg b. Şehriyar’ın Serandiv’de yaşayan Hindu Sadhu* ve Cogilerle** ilgili şöyle ifade ettiğini söyler: Onlar Müslümanlara meyil edip seviyorlardı. Aynı zamanda Büzürg b. Şehriyar’a göre, Hindistan’da İslam’ın ilk merkezi Serandiv olmuştur.⁴⁵ Serandiv’deki bir dağda yüzyıllar öncesine ait bir ayak izi bulunmaktadır. Bu ayak izinin kime ait olduğu konusunda ihtilaf vardır; Hindular bu ayak izinin Şiva Tanrısı’na, Budistler Gaotama Budha’ya, Samiler ise Hz. Âdem’e ait olduğunu iddia etmektedirler.⁴⁶ İslam’ın zuhurundan sonra Serandiv sayısız dervişlerin, seyyahların ziyaretgâhı olmuş, yavaş yavaş güney bölgelerine Müslümanlar gelmiş ve

* Sadhu: Sanskritçe bir kelime olan Sadhu, (साधु); iyi adam ve dini açıdan kutsal kişi anlamına gelmektedir. Sadhu kelimesi Sanskrit dilinde bulunan sadh (साध) kökünden gelmektedir, sadh bir hedefe ulaşmak demektir. Sadhna (साधना) sadhu kelimesiyle aynı kökten gelen bir kelimedir; bu kelimenin manası da manevi egzersizlerde bulunmaktır. Kadınlar için Sadhuvi (साध्वी) kelimesi kullanılmaktadır (M. Monier Williams, A Sanskrit-English Dictionary (I-II), Indica Books, Varanasi, 2008, s 1247-9; Aderş Hindi Şabdkoş, Bhargav Book Depo, Varanasi, T.y, s 41).

Sadhu, Dünya nimetlerinden el etek çekmiş kişiler için kullanılan bir terim olup bu kişiler hayatın temel üç amacının peşinde koşmayı hedeflemektedirler: Karma (pratik), Dharma (görev), Mokşa (özgürlük). Şunu söylemekte fayda vardır ki, Sadhuların ekseriyeti yoga yapmakta iken, bütün Sadhular yoga yapmamaktadırlar.

** Cogi (योगी): Sanskritçe bir kelimedir, Cogi ile Sadhu arasında hedefler aynı olmakla beraber uygulamalarda farklılık bulunmaktadır. İslam terimiyle söylersek, cogi sadhudan daha takva sahibidir diyebiliriz. Sadhu olmak kolay fakat cogi olmak zordur. Bazı şartları uymak cogi için zorunlu olup sadhu için zorunlu değildir. Örneğin; gurudan (hoca) eğitim ve icazet almak, ailesinden ayrılmak, turuncu giymek, gurunun uygulamalarını (manastır kurmak, bitkisel ilaç kullanmak, ineği hizmet etmek gibi) devam ettirmek, et yememek, brahmaçari olmak yani evlenmemek. Bu kelime yogi olarak da kullanılmaktadır.

⁴⁵- Salik, s 72.

⁴⁶- Salik, s 70.

yerleşmeye başlamışlardır. Bunun yanı sıra ilk sıralarında kral olarak İslam'ı kucaklayan Malabar⁴⁷ kralı, Raca Zemorn ya da Zamon olmuştur.⁴⁸ Malabar Kralının Hz. Muhammed'in (s.a.s.) Mekke döneminde gerçekleşen ayın bölünmesi mucizesini Malabar'dan gördüğü, bunu araştırıp devletin günlük raporunda yazdırdığı rivayet edilmektedir. Ayrıca o, Müslüman tüccarlardan İslam hakkında bilgi almış ve İslam'ı kabul ederek, saltanatını bir şehzadeye havale edip gemiyle Arap ülkelerine doğru yola çıkmıştır. Yolda hayatını kaybeden kral Zemorn, Yemen sahilinde defnedilmiştir.⁴⁹

İslam'ın ilk olarak Sind bölgesine girdiği ifade edilir.⁵⁰ Batılı kaynakların genelinde İslam'ın ilk olarak Sind bölgesine girdiği ifade edilse de bu konuyla ilgili tarihi kaynaklardaki bilgilerle örtüşmemektedir. Dolayısıyla bu tür ifadeler muhtemelen İngilizler tarafından "İslam Hindistan'a kılıç zoruyla girmiştir" tezini desteklemek amacıyla oluşturulmuştur. Şu tarihi bir gerçektir ki Hint yarım adasında İslam ilk olarak Malabar, Serandiv vb. adalarda ticari ilişkiler neticesinde yayılmıştır. Adı geçen bu adalarda İslam'ın yayılması cihat ve harp ile değil, Arap tüccarların gelip gitmesi neticesiyledir. İslam'ın Sind'den yayılmasına dair görüşün ortaya çıkışındaki temel sebebi belki de İslami cihat hareketlerinin ilk olarak Sind'de başlamış olmasıdır.⁵¹ Çünkü Abdul Mecit Salik'e göre, Hindistan'a ilk askeri hareket

⁴⁷- Güney Hindistan'daki yerel dillerinden biri olan Malayalam'da Malabar; dağlık bölgesi anlamına gelmektedir. Eskiden Hindistan yarım adasının güney batı sahil bölgelerinin adı idi Malabar. Şu an Malabar bölgesi Hindistan'ın Kerala eyaletindeki altı ilçeyi ve yaklaşık 816 kilometreyi kapsamaktadır.

⁴⁸- Salik, s 73.

⁴⁹- Muhammad Palanpuri, Muhtaser Tarih-i Hind, Farid book depot, New Delhi, 2007, s 16.

⁵⁰- Khalil Ahmed Şah, s 7.

⁵¹- Palanpuri, s 17.

Muhammed bin Kasım tarafından yapılmıştır. Gazneli Mahmut ise ondan üç yüz sene sonra Hindistan'a girmiştir.⁵²

Hindistan'daki fetihler Hz. Ömer (ö. 644) döneminde başlamıştır. Hicri 15. yılda Bahreyn ve Umman valisi Osman b. Ebu'l As, kardeşi Hakem'i Bahreyn'e gönderip kendisi Umman'a gitmiş, oradan Mumbai'yi (Bombay) yakın Thane şehrine doğru bir askeri birliği gönderip Hz. Ömer'e haber yollamıştır. Fakat Hz. Ömer bilinmeyen bir sebepten dolayı ona kızmış ve fetihden vazgeçmiştir. Böylelikle ordu savaşmadan geri dönmüştür. Hz. Osman (ö. 656) kendi döneminde Hindistan'daki durumları öğrenmek için Irak valisi Abdullah b. Amir'e (ö. H. 57/58) bir heyet göndermek için emir vermişti.⁵³ Yine Hz. Ali (ö. 661) döneminde Haris b. Mürre Abdi (ö. 660), özellikle Sind sınırlarında bir takım yerleri ele geçirmiştir. Daha sonra Hz. Muaviye (ö. 680) döneminde (H. 44'te) Muhalleb b. Ebi Sufra (ö. 702) Kandahar'ın isyanlarını çözmek için Kabil'e doğru yola çıkıp Ahvaz ve Kakan adlı yerlerde savaşıp Sind Nehrini geçerek Multan'a kadar fethetmiştir.⁵⁴

İslami hilafet tarafından Sind'e yönelik düzenli akınlar Velid b. Abdülmelik (ö. 715) döneminde başlamıştır. Sind bölgesini idare eden Racanın (yönetici) Arap tüccarların bazı gemilerini ele geçirdikten sonra Irak valisi Haccac bin Yusuf (ö.714), Muhammed bin Kasım Sekafi'yi (ö. 715) askeri bir birlik ile Sind'e göndermiştir.⁵⁵ Fakat Hindistan'da Müslümanların kalıcı olarak yerleşmesi Gazneli Mahmut ve ardından Şehabeddin Guridir ile gerçekleşmiştir. Hindistan'da İslam'ın yayılmasında Müslüman Türk önderlerin büyük katkısı olmuştur. Bunun yanında orta asya başta

⁵²- Salik, s 134.

⁵³- Salik, s 77.

⁵⁴- Palanpuri, s 18-19.

⁵⁵- Abdurrahman Şauk Amritsari, İslam aor Hindustan, Y.y, T.y, s 25.

olmak üzere farklı bölgelerden Hindistan'a göç eden tasavvuf erbapları da önemli rol oynamıştır. Bu bağlamda Hindistan'da İslam'ın manevi kurucusu ise Hoca Moinuddin Çiști olmuştur.⁵⁶

Sonuç olarak, Hindistan'a İslam'ın girmesi üç yolla meydana gelmiştir:

1. Arap tüccarlar: Arap tüccarlar ve onlarla beraber gelen mübelliğlerin vasıtasıyla Hindistan'da İslam ışığı yayılmıştır.

2. Müslüman Türk akıncılar: Bunlar askeri kuvvetleriyle Hindistan'a girmişlerdir. Bu akıncıların hepsinin İslam'ı tebliğ için bölgeye geldiğini söylemek güçtür fakat bunlar sayesinde Müslüman devletler arasındaki ilişkiler güçlenmiş ve İslami davet için bir yol daha açılmıştır.

3. Mutasavvıflar: Birçok mutasavvıf müritleriyle birlikte ülkenin dört bir yanına dağılmışlar ve sistematik bir şekilde İslam için çalışmaya başlamışlardır.

Burada Hint kültürü ve İslam başlıklı bir makale yazan N. C. Mehta'nın Seyyid Sabahuddin Abdurrahman tarafından nakledilen şu sözleri de önemli yer tutmaktadır: "Bunlar bizim için şaşırtıcı şeyler olmamalıdır. Çünkü İslam, Hindistan'da diğer devletlerde olduğu gibi bir Müslüman topluluğu iskân ettirmemiştir. İslam buraya öyle bir parlak meşale getirmiştir ki bu meşale, yerel insanların kalbindeki karanlıkları temizlemiştir. Ve diğer devletlerde olduğu gibi Hindistan'da da siyasetten ziyade İslami düşünceler üzerine fütuhatlar tahakkuk etmiştir."⁵⁷

⁵⁶- Palanpuri, s 39.

⁵⁷- Seyyid Sabahuddin Abdurrahman, Hindustan ke Ahd-ı Mazi me Musalman Hukmarano ki Ravadari, Darul Musannefin, Azamgarh, 2013, s 106.

Günümüzde İslam Hindistan'da yerli bir din olmuştur. Müslümanlar Hindistan açısından her ne kadar azınlık olarak sayılırsa da bu ülkenin ikinci büyük nüfusudur. Hindistan'da Müslüman çoğunlukta olan eyaletler ve bölgeler şöyle gösterilebilir: Lakşadvip %96.57, Jammu & Kashmir %68.31, Assam %34.22, Batı Bengal %27.01, Kerala %26.56, Uttar Pradeş %19.26, Bihar %16.9, Jharkhand %14.5, Uttarakhand %12.94, Karnataka %12.92, Telangana %12.68, Delhi %11.72, Maharashtara %11.5⁵⁸

2. Hindistan'a Hıristiyanlığın Girişi ve Yayılışı

Hıristiyan kelimesi Yunanca "hristos" kelimesinden gelmektedir. Hıristiyan terimi ilk defa Antakya'da Hz. İsa'nın öğrenciler tarafından kullanılmaya başlamıştır. Hıristiyanlık mensup sayısı bakımından dünyada yaşayan dinler arasında ilk sırada yer almaktadır. Bu din Filistin bölgesinde Yahudiliğin bir devamı niteliğinde Hz. İsa üzerine kurulmuş ve onun havarileri vasıtasıyla yayılmıştır.⁵⁹

Hz. İsa merkezli bir din olan Hıristiyanlık, Filistin Bölgesi'nde doğmuş⁶⁰ ve havariler vasıtasıyla Avrupa'ya yayılmıştır. Bazı havariler ise Hindistan'a gönderilmiştir. Güney Hindistan'daki Hıristiyanlarca, ilk olarak Hindistan'da Hıristiyanlığı yayan, Hz. İsa'nın havarilerinden ve büyük ihtimalle orada ölen, Aziz

⁵⁸- Government of India, Ministry of Home Affairs, 2011 Census Data, ve Population by Religious Community 2011, Office of the Registrar Genral & Censue Commissioner Archived from the original on 25 August 2015.

⁵⁹- Ahmet Hikmet Eroğlu, "Hıristiyanlık", Dinler Tarihi, Grafiker Yayınları, 2. Baskısı, Ankara 2015, s 130.

⁶⁰- Abdurrahman Küçük, Günay Tümer, Mehmet Alparsalan Küçük, Dinler Tarihi, Berikan yayınevi Ankara 2011, s 349.

Thomas olduğu söylenmektedir.⁶¹ Ülkeye gelen ilk misyonerin “Bartholomew” olduğunu düşünenler de vardır.⁶² Bununla beraber J.W.Kaye şöyle demektedir: “İlk olarak Hindistan’a giden misyonerler hakkında elimizde kesin bir bilgi bulunmamakta fakat Aziz Thomas’ın Hindistan’a gidip ilk kiliseyi inşa ettiği söylenmektedir.”⁶³

Rivayete göre Aziz Thomas bir marangozdur. Bir tüccar vasıtasıyla tapınak inşa etmek için Hindistan’a gitmiştir. Hindistan’ın Kerala bölgesine giden Aziz Thomas Hindistan’a gittiğinde oranın yerel halkını Hıristiyanlaştırmış ve tapınaklar yaptırmıştır. Deniz yoluyla Hindistan’a ilk giden Portekizlilerdir. İlk olarak Portekizli bir denizci olan Vasco Da Gama 1498 yılında Hindistan’a gelmiştir.⁶⁴ Ancak bazı tarihi bilgilere göre, Hindistan’daki misyonerlik faaliyetleri asıl anlamda 1542 yılında Francis Xavier’in (ö. 1552) gelişiyile başlamıştır.⁶⁵ Onu başta Portekiz’den, daha sonra da Danimarka, Hollanda, Almanya ve İngiltere gibi ülkelerden gelen misyonerler izlemişlerdir.⁶⁶ Başta Portekiz’den kelimesi kullanmanın sebebi ise bir rivayete göre dönemin Papası tarafından Portekizlilere dünyayı gezip Hıristiyanlığı yayma emri verilmesidir.⁶⁷ Böylece Hindistanlı Hıristiyanların çoğunluğu 15-19. yüzyıllar arasında Avrupa’dan gelen misyonerler tarafından Hıristiyanlaştırılmıştır.

⁶¹- Razi Ahmad Kamal, Hindustani Mazahib ek Mutala, Maktaba Al Hasanat, New Delhi, 2006, s 91-92.

⁶²- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Hindistan> (7.12.2014).

⁶³- John William Kaye, Christianity in India, Smith Elder and co. , cornhill. London, 1859, s 3.

⁶⁴ - Palanpuri, s 27.

⁶⁵- Teotonio R. De Souza, The Portuguese in Goa, (Y.y) s 27.

⁶⁶- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Hindistan> (7.12.2014).

⁶⁷ - Yusuf Hikmet Bayur, Hindistan Tarihi, C. 3, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1987, s 71.

Avrupalılar ticari amaçla Hindistan'a girmişlerdir. Onlar geldiği zaman Hindistan büyük oranda Türklerin hâkimiyetindeydi. Hindistan'da yerleşen Avrupalılar, Türk padişahlardan izin alıp ticaret yapıyorlardı. Ancak onların ticari kisve altında askeri gücü artırmaya başlaması nedeniyle birkaç defa şirketleri de kapatılmıştır. Yine de sonunda askeri güçlerini artırmayı başarmışlardır. 1600'lü yıllarda İngilizler de Hindistan'a gelmiş ve onların güç kazanmasıyla Hindistan'da yine misyonerler faaliyete geçmiştir. Bunlar fakir insanlara ev yaparak, elbise ve yemek dağıtarak, okullar açarak ve çeşitli faaliyetlerle yerel halkı kendilerine yakınlaştırarak Hıristiyanlaştırma hareketlerini başlattılar. Ancak Portekizlilerle İngilizlerin faaliyetleri arasında farklılık bulunmaktadır. Portekizliler zorla Hıristiyanlaştırırken, İngilizler bazen zorla bazen de yardım yoluyla Hıristiyanlaştırmaya çalışmaktadırlar.⁶⁸

Hindistan'da Hıristiyan nüfusun çoğunlukta olan eyaletler ve bölgeler arasında Nagaland %87.93, Mezoram %87.16, Meghalya %70.59, Manipur %41.2, Arunachal Pradesh %30.26, Goa %26.6, Andaman ve Nikobar adaları %21.27 ve Kerala %18.38 yer almaktadır.⁶⁹

A. HİNDİSTAN'DA MÜSLÜMAN VE İNGİLİZ İDARESİ

Hindistan'da Müslüman iktidarı Şihabeddin Muhammed Gauri ile başlar. Müslüman iktidarından önce Hindistan bölgesi Hinduizm'e, Jainizm'e ve Budizm'e bağlı olan çeşitli beyliklerle -Racalarla- yönetilmekte idi. İngilizler Hindistan'a

⁶⁸- Ellafi, s 90-96

⁶⁹- Government of India, Ministry of Home Affairs, 2011 Census Data, ve Population by Religious Community 2011, Office of the Registrar Genral & Censue Commissioner Archived from the original on 25 August 2015.

geldiğinde hâkimiyet bölgesi Müslüman yöneticilerin elinde idi. İngilizlerin iktidar hevesiyle bölgeye girmesinden, iktidar sahibi olana kadar sürdürdüğü çalışmalar, yerel yönetimler -Racalar- arasına fitne sokarak, bunları birbirlerine düşürüp kendi amaçlarına ulaşma çabaları, onların “Böl ve İktidar sahibi ol” stratejisi çerçevesinde incelenmesi bu bölümün özelliklerindedir. Bazı Müslüman yönetimler tarafından İngilizlere karşı verilen mücadeleler de bu bapta yer almaktadır. Yani bu konuda İngiliz yöneticilerin hikâyelerinden daha ziyade onların iktidar kurmak için yaptıkları hileler ortaya konulmuştur. Müslüman idareciler ile ilgili bu bapta, Hindistan’da Müslüman idarecilerin ilk olarak kim ile iktidar kurduğu, yine bu iktidarın kim ile sona erdiği araştırılmıştır. Müslüman yöneticiler tarafından Hindistan’da ne gibi değişiklikler yapıldığının araştırılması da bu bölümün özelliklerindedir.

1. Hindistan’da Müslüman İdaresi

Hindistan’da devlet kurmak amacıyla düzenli askeri hareketler Gazneli Mahmut ile başlar. Fakat tarihi kaynaklara göre Hindistan’da düzenli bir şekilde Müslüman idaresinin kurucusu Şihabeddin Muhammed Guridir.⁷⁰ Belh hükümdarı olan, Sebuk Tegin’in M. 997 yılında ölümünden sonra onun tahtına geçen Gazneli Mahmut, devletini güvence altına aldıktan sonra İslam’ı yaymak için H. 391, M. 1000 senesinde onbin askerle birlikte Gazne’den Peşaver’e girdi. Bölgede hüküm süren Raca Jaypal ona karşı çıktı, fakat başarısız oldu.⁷¹ Gazneli Mahmut bu fetih hareketlerinde muvaffak olduktan sonra Gazi adıyla zikredilmeye başlandı. Bundan

⁷⁰- Salik, s 112.

⁷¹- Muhammed Kasim Feriştâ, Tarih-i Feriştâ, (Urducası) Matbaa Munshi Nawal Kishor, Lucknow, 1896, C. 1, s 35.

sonra Gazneli Mahmut her iki senede bir fetih hareketlerinde bulundu. Hindistan'a on sekiz defa askeri harekette bulunan Gazneli Mahmut hepsinde başarılı oldu.⁷²

1024 yılında Gazneli Mahmut özel askeri birliği ve diğer otuz bin kadar askeriyle birlikte Hindistan'a girdi ve Hindu inanışına göre, Tanrı Şiva'nın zuhur ettiği yirmi iki yerden biri olan Somnath* tapınağına doğru ilerledi. Durmaksızın üç gün süren kuşatmanın ardından Gazneli Mahmut, Somnath'ı ele geçirdi. Tapınakta bulunan putları temizleyip oradan Müslümanlara karşı savaşmak için büyük miktarda asker gönderen Patan kralı "Prem Dev"den intikam almak üzere Patan'a doğru yola çıktı. Patan'ı ele geçirdikten sonra Gazneli Mahmut, Patan'ın iktidarını kendi seçtiği birine havale edip Gazne'ye geri döndü.⁷³

Gazneli Mahmut'un askeri hareketlerinin en büyük başarısı, Hindu Racalar birliğinin çökertilmesidir. İlk zamanlar Hindu Racalar, Gazneli Mahmut'a karşı birbirleriyle yardımlaşmıştır, fakat sonra Gazneli Mahmut'tan korkmaya başladılar ve onun yapmış olduğu askeri hareketler karşısında geriye çekilmek durumunda kalmışlardır.⁷⁴

Gazneliler'den sonra Hindistan'da Guriler iktidara geldi. Sultan Şihabeddin Guri Hindistan'a girdiği zaman Hindu Racalar tekrar birleştiler, başlarında da Pirthivi Rac bulunuyordu. İlk iki saldırıda Şihabeddin Guri başarısız oldu, üçüncü saldırıda (M. 1193) ise, karşı tarafta bin fil, yüz bin asker ve yüz elli Racput kral olmasına rağmen yüz yirmi bin askeriyle Pirthivi Rac'a galip geldi. Bu fetih ile beraber Delhi ile Ecmir şehirleri sultan Guri'nin eline geçmiş ve Müslümanlar için

⁷²- Palanpuri, s 39-45.

*- Somnath tapınağı şu an Guccerat eyaletinde Oman Denizin sahilinde yer almaktadır.

⁷³- Feriştâ, s 49-51.

⁷⁴- Palanpuri, s 45.

Kuzey Hindistan'ın kapıları açılmıştır. Sultan Muhammed Guri savaştan sonra yönetime Kutbettin Aybek'i tayin edip Gazne'ye geri dönmüştür. Aybek ise fetihlere devam ederek fethedilen bölgelerin yönetim ve güvenliğini sağladı. İki sene sonra tekrar Hindistan'a dönen sultan Guri, Kannoc'un güçlü hükümdarı olan Raca Cay Çand'ı mağlup etti. Bu arada Kutbettin Aybek Gucerat ve Gvalyor'ı, Bahtiyar Hilci ise Bihar ve Bengala'yı fethederek buraları İslam devleti sınırına dahil ettiler.⁷⁵ Delhi'de Sultan Kutbettin Aybek'in tarihi eserleri bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi Kutub Minar denilen 73 m. (240 fit) uzunluğundaki bir minaredir. M. 1206 'da sultan Guri bir İsmaili fedainin saldırısıyla şahadet şerbetini içti. Sultan'ın şehit olduğu zaman aşağı yukarı bütün Kuzey Hindistan'da İslam bayrağı dalgalanıyordu.⁷⁶

Sultan Şehabeddin Guri tarafından yönetici olarak seçilmiş olan Hindistan'ın ilk padişahı Kutbettin Aybek'ten itibaren Aybek hanedanı, Tuğluk hanedanına kadar aşağı yukarı iki yüzyıl saltanat sürmüştür.⁷⁷

1388'den sonra Delhi'deki Tuğluk hanedanlığı zayıflamıştır. Bu zayıflığın farkına varan Timur, Delhi'ye saldırmış ve bunun neticesinde Lodiler ve Babür ailesi Delhi'de iktidara gelmiştir.⁷⁸

Tuğluk ailesinin zayıflamasıyla beraber ülke bölünmüş, bazı bölgelerde Müslüman padişahlar ve Hindu Racalar devlet kurmuşlardır. Ancak merkezin zayıflaması başka bölgeler için faydalı olmuştur. Çünkü merkez zayıf olduğu için Delhi iktidarı ülkenin uzak yerlerinde güvenlik konusunda zorlanmıştır. Gucerat,

⁷⁵- Şeyih Muhammed İkrâm, Aab-e Kevser, İdara Skafet-i İslamiye, Lahor, 2006, s 93.

⁷⁶- İkrâm, s 95.

⁷⁷- Palanpuri, s 109.

⁷⁸- Palanpuri, s 108-109.

Dekken, Bengal ve diğer bölgelerin bölünmesiyle oralardaki yöneticiler için kendi küçük bölgelerini yönetmek kolay oldu. Böylece bu devirdeki bölgelerin gelişmesini görmek de mümkün oldu. Artık İslami kültürün merkezi sadece Delhi olmayıp Ahmedabad, Jounpur, Gulbarga gibi şehirler de kültür merkezi haline geldi. İslam dini ve İslam kültürü daha da etkili şekilde yayılmaya başladı.⁷⁹

Tuğluk ailesinin son yöneticisi Sultan Mahmut Tuğluk'un M. 1412'de vefat etmesiyle beraber Şehabeddin Guri'nin evlatlıklarının iktidarı sona erdi. Sonra Sadat ailesi Timur'un desteğiyle iktidar kurdu ama Lodiler bu iktidarın başına geçti. İbrahim Lodi, Lodi ailesinin son padişahı olarak tahta geçti fakat M. 1526'da Panipat savaşında Babür'ün kazanmasıyla Lodi ailesinin saltanatı sona erdi ve Hindistan'da Babür Devleti kuruldu.⁸⁰ Sultan Babür, "Vakıat-ı Babüri" (Babür'ün Hatıraları) adlı bir kitapta şöyle yazmıştır: "Peygamber Efendimizden (s.a.s) itibaren şu ana kadar Hindistan'a gelip iktidar kuran üç yönetici olmuştur. Birincisi Sultan Gazneli Mahmut, ikincisi Sultan Şehabeddin Guri'dir (iktidarı evlatlıklarına vermiştir), üçüncüsü ise benim"⁸¹

Babür dört sene Hindistan'ı yönetti. Onun ölümünden (M. 1530'da) sonra oğlu Hümayun tahta geçti. Tahtının ilk yıllarında kardeşleri ve akrabaları ile mücadele eden Hümayun bir yandan da Lodi Hükümdarı ile mücadelede bulundu. Yetenekli bir hükümdar olmayan Hümayun zamanında, asıl tehlike Bengal hâkimi olan Şerşah Suri'den geldi ve 1540 yılında Humayun başkent Agra'yı terk etmek mecburiyetinde kaldı. Böylece taht 15 yıl için Surilere kaldı. Şer Şah Suri 1540-1545

⁷⁹- İkrâm, s 391.

⁸⁰- Feriştâ C. 1, s 561.

⁸¹- Zahir ed-din Muhammed Babür, Baburname (Babur'un Hatırası), çev; Reşit Rahmeti ARAT, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1970, C. 3, s 438-439.

yılları arasında saltanatını yönetti. Sikender Şah, Suri ailesinin son yöneticisi idi. Hümayun'un fethiyle 1555'te Suri ailesi sona erdi ve bir kere daha Babür ailesi Delhi saltanatına geçti. 1857'de Bahadır Şah Zafer'in İngilizler tarafından Rangun'a sürgün edilmesiyle Babür ailesi sona erdi. Bu defa İngilizler Hindistan'da iktidar kurdular.⁸²

2. Hindistan'da İngiliz İdaresi

Hindistan'ın zenginliği dünyada meşhur olduğu için Hindistan altın şehir diye adlandırılmıştır.⁸³ Avrupalılar da Hindistan'ın bu zenginliklerinden faydalanmak istiyorlardı. Bu düşünceyle ilk olarak Portekizli kaptan olan Vasco Da Gama, bir Arap Müslüman'ın yardımıyla H. 904, M. 1498'de Malabar sahilinde yer alan Kozikod (Calicut) şehrine geldi. Böylece Avrupalılara Hindistan için yeni bir deniz yolu açıldı. Portekizlileri görünce arkasından Hollandalılar, Almanlar, Fransızlar, İsveçliler ve İngilizler de Hindistan'a gelmeye başladılar. Fakat Hindistan'da İngilizlerin hâkim olma çabaları neticesinde Hollandalılar, Almanlar, İsveçliler ve Fransızlar geri dönmek zorunda kaldılar.⁸⁴ Böylece İngilizler amacına ulaşmış oldu.

İngiliz iş tüccarlar 16. yüzyılın sonunda Hindistan'a yerleşmişlerdi. M. 1612'de İngilizler, dönemin bir büyük ticari ve deniz limanı olan Suret şehrinde ilk ticari merkezlerini açtılar. Şirketin adını da Doğu Hindistan Şirketi koymuşlar. Bunun ardından İngilizler Madras ile Kalküta⁸⁵ (Kolkata) şehirlerinde de merkezler

⁸²- Palanpuri, s 202.

⁸³- Salik, s 70.

⁸⁴- Palanpuri s 204.

⁸⁵- Hindistan'ın Güney Doğusunda, Bengal Körfezinde yer alan Madras şehri, yedi milyona aşkın nüfusu sahip ülkenin dördüncü büyük metropol şehridir. Aynı zamanda Tamil Nadu eyaletinin başkentidir. 17 Temmuz 1996'da bu şehrin adı, eyalet meclisi kararıyla Chennai (çennay) ile

kurmuşlar ve yerel Racalardan arsaları kiralayıp ticari merkez adına askeri kaleler inşa etmeye başlamışlar. Dönemin Delhi hükümdarı olan Evrangzip bunu öğrenince bütün valilere ferman gönderip resmi olarak acilen ülkedeki İngiliz ticaret merkezlerinin kapatılmasını ve onların mallarına el konulmasını, sorumlu kimselerin de tutuklanmasını istemiş. Birkaç yıl içinde Hindistan'daki İngiliz şirketleri krize girmiştir.⁸⁶ Fakat daha sonra 1690'da şirketin avukatlarının af dilemesiyle Bengal valisi bazı şartlar çerçevesinde tekrar ticaret merkezleri açılmasına izin vermişti. İngilizler geçmişten ders alarak birkaç sene Hindistan'ın siyasetine müdahale etmekten uzak durup bütün dikkatlerini ticarete vermişlerdir.⁸⁷

1707'de Delhi sultanı Evrangzip'in ölümü ile taht kavgaları başlaması neticesinde birkaç bağımsız eyalet ortaya çıktı. Bunun farkına varan İngilizler tekrar askeri olarak kendilerini güçlendirmeye başladılar. İngilizler, Karnataka'daki taht kavgasında Fransızların taraftarı olan Çanda Saheb'e karşı Navab Muhammed Ali'ye destek verdi. Muhammed Ali savaşı kazanınca İngiliz taraftarı oldu. Böylece Karnataka'da İngilizler güç kazanmış oldu. Öbür tarafta Haydarabad'daki Nizam⁸⁸ da bazı sebeplerle İngilizlerin gölgesinde kaldı.⁸⁹ Karnataka ve çevre bölgeleri ele geçirdikten sonra İngilizler tüm Hindistan için heveslenmeye başladı. İktidarı alma yolundaki tüm engellerden kurtulmak için savaşmaya başladılar. Kalküta'da da

değiştirilmiştir. Batı Bengal eyaletinin başkent olan Kalküta şehri 14 milyona aşkın nüfusuyla Hindistan'ın üçüncü büyük metropol şehridir.

⁸⁶- Şibli Nomani, Evrangzip Alemgir Par Ek Nazar, Darul Musannefin, Azamgarh 1999, s 48.

⁸⁷- Karam Ali Razai, Tarih Bangal va Bihar, Khuda Bakhsh Library, Patna, 1996, s 30.

⁸⁸- Nizam, Nizamu'l Mulk'un kısaltılmış halidir. 17 Eylül 1948'de Haydarabad devletinin Hindistan'la bütünleşmesinden önce Haydarabad devlet başkanının lakabıydı.

⁸⁹- Muhammed İlyas Bhatkali Nedvi, Sirat Sultan Tipu, Meclis-e Tahkikat o Neşriyat, Lucknow, 1997, s 120.

onların ticari aktiviteleri olduğu için Bombay*, Surat, Madras ve Haydarabad'tan sonra Bengal'i de kontrol altında almak istiyorlardı; dolayısıyla herhangi bir sebep olmaksızın, sadece kendi güçlerini denetlemek için Bengal hâkimi Navab Siraciddevla hükümetine deniz yoluyla saldırı yaptılar. Bu arada Siraciddevla'nın bakanı olan Mir Cafer'in bir takım vaatler ile ihanet etmesini sağladılar. Saldırı neticesinde 20 Haziran 1757'de Palassey⁹⁰ (Plashi) meydanında, Navab Siraciddevla'nın yetmiş bin askeri ve İngilizlerin üç bin askeri karşı karşıya geldi. Ama Navab'ın bakanı olan Mir Cafer'in ihaneti yüzünden Navab Siraciddevla başarısız oldu ve savaştan sonra İngilizler tarafından merhametsizce şehit edildi.⁹¹

1761 yılında Güney Hindistan'da Maisur* (Maysore) Krallığına Haydar Ali geçerken, İngilizler ise Plashi savaşından sonra Bengal'i ele geçirmişlerdi. İngilizler 1764'te Buxar (Baksar) savaşından sonra Avadh** bölgesine de sahip oldular.⁹² Bu şekilde Hindistan'da İngilizlerin siyasi dönemi başlayıp ülkedeki İngiliz varlığı kanıtlandı. Artık Karnataka tahtında İngilizlerin istediği birisi oturuyordu. Haydarabad Nizamı da onların elinde idi. Pune'de Marhatalar ile Haydar Ali arasında birkaç defa çatışmalar olmuştu, dolayısıyla Marhatalar da Haydar Ali'ye karşı zaman zaman İngilizlere askeri destekte bulunuyorlardı. Ne İngilizler ne Marhatalar, ne Nezam ve ne de Navap Muhammed Ali tek başına Haydar Ali ile

* - Bombay, 1995 yılında adı değiştirilip Mumbai konulmuştur. Maharaştra eyaletinin başkenti olan bu şehir Oman Denizinde yer alıp Hindistan'ın en büyük şehridir.

⁹⁰- Şu an Hindistan'ın Batı Bengal eyaletinin Nadia ilçesinde yer almaktadır.

⁹¹- Palanpuri, s 205.

* -Güney Hindistan'da yer alan Maisur Kırallığı 1947'de Hindistan'la bütünlenip bir eyalet olmuştur.

* * -Uttar Pradeş eyaletinin ortasında yer alan ve 21 ilçesiyle oluşan bölgesi, eskiden Avadh bölgesi idi.

⁹²- Muhammad Najmul Ghani, Tarikh-i Awadh, Matbaa Nawal Kishor, Lucknow, 1919, s 56.

savaşmaya cesaret edebilirdi. Fakat kendi saltanatlarının bekası için Haydar Ali engelini ortadan kaldırmak istiyorlardı. Dolayısıyla İngilizlerin hileleriyle, görüş olarak birbirlerinden tamamen farklı olan bu dört grup Maisur'a saldırmak için birleşip komutanlığı İngiliz komutan General Smith'e verdiler. M. 1767, H. 1181'de Haydar Ali ile bu dört grup arasında başlayan ilk savaş Haydar Ali ve oğlu Sultan Tipu'nun zaferi ile sona erdi. 1782'de Haydar Ali'nin vefatından sonra yerine oğlu Sultan Tipu geçti. M. 1790, H. 1205'te yine İngilizlerle Maisur Krallığı arasında savaş başladı. Nizam ile Marhataların askerleri yine İngilizlere destekte bulundular. Yaklaşık iki sene kadar süren bu savaş bilahere bir anlaşmayla son buldu. Fakat bu anlaşma neticesinde Sultan Tipu büyük zarar gördü, silah fabrikasıyla birlikte saltanat sürdüğü bölgenin neredeyse yarısını kaybetti. Ayrıca otuz milyon (Hint parasıyla 3 karor) rupi nakit de verdi.⁹³

Sultan Tipu vatanperverliğinin yanında, İslam dinini de çok seven birisi idi. Onun amacı Müslümanlar arasında ittihat kurmak idi. Bu yüzden Sultan, mümkün olduğu kadar Haydarabad Nizamlığı ve Karnataka Navablığı ile savaşmamak için çalıştı. Sonsuz ittihat için tekrar tekrar Nizam'ın huzuruna elçiler gönderdi. Nizam adına gönderdiği mektuplara baktığımız zaman onun Müslümanlar arası ittihadı ne kadar önem verdiği ve İslami duygusunun ne kadar yüksek olduğu anlaşılır. Tipu'nun 1784'te Nizam'a yazdığı bir mektubu onun hayatını yazan İlyas Bhatkali şöyle nakletmektedir: “ Ben her zaman İslam saltanatlarına güç vermek, İslam için canımı ve malımı feda etmek istiyorum. Şu anki durumda bütün Müslümanlar benim

⁹³- Palanpuri, s 211.

aleyhime değil, benimle beraber olmalıdır. İki tarafta ittihat ve ittifak olsun diye her iki hanedan ile akrabalık kurmak için de hazırım.”⁹⁴

Ne yazık ki hükümdarların bencillikleri her zaman Sultan Tipu’yu hükümdarlara siyasi bir düşman olarak gösteriyordu. Hemşerilerinden ve mezhepdaşlarından ümidini kesen Sultan Tipu, İngilizlere karşı Fransızların desteğini aldı. Fakat Fransızlar iç meselelerinden dolayı yaptıkları anlaşmanın gereklerini yerine getiremediler. Bu sefer Fransızlardan da ümidini kesen Sultan, Hindistan dışındaki devletlerden Afganistan, İran ve Osmanlı devletinden İngilizlere karşı askeri destek almaya çalıştı. 1784’te ilk defa Osman Ali Han’ı İstanbul’a elçi olarak gönderdi. Ama bu görüşmeden maalesef sonuç alınamadı. Daha sonra Sultan iki kere daha Halife’ye elçi gönderdi. 1797’de gönderilen son elçi bu defa Sultan III. Selim tarafından Sultan Tipu’ya yazılmış bir mektup ile geri döndü bu sefer de dilediği askeri yardımı alamadı.⁹⁵

Sultan Tipu İngilizleri vatan topraklarından çıkartmak için büyük devletlerle birlikte etrafta bulunan Keşmir, Jodhpur, Jaipur ve Nepal gibi küçük devlet ve Hindu Racaları da uyarıp onlara da ittihat için elçiler gönderdi. Ne yazık ki bu devletler ittihat istemelerine rağmen iç meselelerinden dolayı İngilizlere karşı savaşa katılamadılar.⁹⁶

İngilizler iktidar yolundaki Sultan Tipu engelini ortadan kaldırmaya çalışırken, yaptıkları hileler sayesinde Tipu’nun başbakanı olan Mir Sadık ile onun komutanlarının desteğini de almaya başladılar. 1799’da İngilizlerle dördüncü ve son

⁹⁴- Bhatkali, s 62.

⁹⁵- Palanpuri, s 211-212.

⁹⁶- Bhatkali, s 63.

savaş başladı. Savaş esnasında Tipu askerlerinin, Mir Sadık'ın ihaneti neticesinde savaşı kaybettiğini hisseden, Sultan'ın bir hizmetkârı olan Raca Han: “Efendim can güvenliğiniz için teslim olursanız af edebilirler” dedi. Bu sözü duyan Sultan öfkeden titreyerek yüksek sesiyle şu tarihi ve anlamlı sözü söyledi: “Aslanın bir günlük hayatı çakalın yüz senelik hayatından daha iyidir.”⁹⁷

4 Mayıs 1799'da Sultan Tipu'nun şahadetinden sonra Hindistan'da İngilizlere karşı çıkan hiçbir güç kalmadı. Onlar için en büyük engel Sultan Tipu idi. Bunun farkına varan İngiliz General Hars, Sultan'ın cesedinin başına gidip büyük bir mutlulukla ve yüksek sesle “Bugünden itibaren Hindistan bizimdir” diye haykırdı. Sultan Tipu'nun şahadeti Hindistan siyasetinin ölmesi demekti ve nitekim Sultan'ın şahadetiyle ülkede istiklal ateşi de söndü.⁹⁸

1843'te İngilizler Sind bölgesini ele geçirdi. 1849'da Sihlerin hükümetlerine son verildi. 1856'da Avadh Navaplığı kaldırıldı. İkinci Alemgir'in oğlu Şah Alam'dan (ö. 1806) sonra 1857'ye kadar ikinci Ekber Şah ve Bahadır Şah sadece Delhi'deki Kırmızı Kale'de (Lal kila) hüküm sürüyorlardı. Ta ki 22 Eylül 1857'de İngilizler yüzyıllardır Hindistan'da hüküm süren İslam saltanatının son hükümdarı olan Bahadır Şah Zaferi'yi Rangun'a⁹⁹ sürgün edene kadar. Bahadır Şah Zafer 1862'de Rangun'da vefat etti.

⁹⁷- Bhatkali, s 335.

⁹⁸- Mahmud Khan Menglori, Tarih-i Saltanat-ı Khudadad, Banglore Burgi Kausar Press, 1939, s 87.

⁹⁹- Şu an Myanmar'ın (Burma) başkentidir.

1857'deki büyük Hint ayaklanmasından sonra, İngiltere hükümeti Hindistan'da resmen iktidar kurmaya karar verdi ve 1 Eylül 1858'de kraliçe Viktorya'nın açıklamasıyla İngilizler Hindistan'a sömürge mührünü vurdu.¹⁰⁰

B. 19.YÜZYILDA HİNDİSTAN'DA MÜSLÜMAN HİRİSTİYAN İLİŞKİLERİ

Batılı güçler, doğu ülkelerine ayak bastıkları andan itibaren kendi kültür, dil ve dinlerini yaymaya çalıştılar. Hindistan açısından baktığımız zaman bu güçler ilk dönemlerde kendi faaliyetlerini dünyevi faaliyetler olarak göstermekle beraber misyonerlik faaliyetlerini bilvasıta sürdürmekte idiler. Ancak M. 1813'te misyonerlere eğitim ve din yayma izni verildikten sonra, güven altında misyonerlik faaliyetlerini daha güçlü bir şekilde başlatmışlardır.¹⁰¹ Misyonerler Hindistan'a ilk geldiklerinde (M. 1542) karşısında bir güç olarak, Müslümanlar olduğunu öğrendikleri için ilk hedef olarak İslam'ı görmüşlerdir. Hedeflerinin temel stratejisi ise Müslümanlarda İslam'a karşı şüphe uyandırmak ve Müslümanların aralarına fitne sokmaktır. Bu nedenle kendi ülkelerinde üniversiteler açıp oryantalist, misyoner hazırlamaya başlamışlardır. Bu okullardan çıkan oryantalistler, özellikle Avrupalılar tarafından sömürülen ülkeleri seçmişlerdir. Hindistan sömürge bir ülke olduğu için Alman asıllı¹⁰² papaz Pfander oryantalist faaliyetlerini sürdürmek amacıyla buraya gönderilmiştir. Papaz Pfander Hindistan'a varınca, Hindistan'ın birçok yerini

¹⁰⁰- Menglori, s 89.

¹⁰¹- Yusuf Ali, s 179.

¹⁰²- Ann Avril Powell; "Maulânâ Rahmat Allâh Kairânawî and Muslim-Christian Controversy in India in the Mid-19th Century", Journal of the Royal Asiatic Society, I, London, 1976, s. 44.

dolaşarak, İslam karşıtı kitapçıklar dağıtmış ve böylelikle Müslümanları İslam'dan soğutmayı hedeflemiştir.¹⁰³

Hindistan'da yıllardır hüküm süren Türk padişahlarını en çok kötüleyenler İngiliz tarihçiler olmuştur. Henry Miers Elliot (ö. 1853) ve Jhon Dowson (ö. 1881) adlı iki İngiliz tarihçi Müslüman tarihçilerin kitaplarını ve seyyahların sefernamelerini İngilizceye çevirirken, Müslüman ve Hindular arasında toplumsal, siyasal, ekonomik özellikle de dini konuları çarpıtıp düşmanlık uyandıracak şekilde anlatarak, iki toplum arasında toplumsal kargaşa, ayrımcılık ve dışlayıcılık duygularının kabarmasına sebep olmuşlardır.¹⁰⁴

Hindistan'da dini münaferet, ayrımcılık ve bölücülük konuları hakkında, bir Hindu yazarı Dr. Om Parkaş Parsad Hindistan'daki tarih yazma tarzını eleştirerek şöyle söylemektedir: “Bizim okul ve üniversitelerimizde yıllardır Avrupalı yazarların görüşleriyle örtüşen tarih kitapları okutulmaktadır. Okuyucular bunlardan çok fena etkilenip milli hayatımızın kaynağını bozmaktadırlar. Bu yazarlar Müslümanlara; Hindu tapınakları soyan, örf, adet ve kültürleri alt üst eden insanlar diye iftira atmaktadır. Ayrıca Müslümanlar tarafından, Hindulara İslam'ı kabul etmelerine dair baskı yapıldığını, kabul etmemeleri halinde canlarının tehlikede olacağına dair tehditler savurduklarını da söylemişlerdir. İngilizlerin bu kitaplarında Hindulara, Müslüman dönemlerini, Hindistan tarihinin en kötü dönemleri olarak anlatılırken, Müslümanlara da Müslüman iktidarının çökmesinin sebebi olarak Hinduların münafıklığı gösterilmektedir. Hindistan'daki okumuş insanlar bu zehirleri içe içe

¹⁰³- Osmanî, C. 1, s 50.

¹⁰⁴- Om Parkash Parsad, s 2.

şüpheye düşmüşlerdir.”¹⁰⁵ Hâlbuki bazı Hindular tarafından Müslümanları suçlu gösteren bazı olaylarda kendileri de suç işlemişlerdir. Örneğin, tapınakları soyma hâdiseleri Müslümanların döneminde hiç yokken, 12. yüzyılda Keşmir kralı olan “Harş” döneminde ise resmen “Mandir Lut Mahkama” yani “Tapınakları Soyma Başkanlığı” bulunmaktaydı. Harş’ın Hindu bir kral olmasına rağmen böyle harekette bulunması devlet ekonomisini düzeltmek amacıyla. Çünkü o dönemde tapınaklarda bulunan aşırı zenginliğin, yolsuzluğun nedeni olduğu söylenmektedir.”

106

Böylece, Hindistan’ı karıştırmak, dinler arasındaki münasebetleri bozmak ve ötekileştirme hareketlerini artırmakta İngiliz yazarlar, misyonerler ve oryantalistlerin büyük bir payı vardır denilebilir. İngilizler, güçlerini arttırmaya başlamakla beraber Hıristiyanlaştırma hareketlerini de devam ettirebilmek için ellerinden geleni yapmışlardır. Asıl hedef Müslümanlar olduğu için bütün hilelerini onlar üzerine uygulamışlardır. İngilizlerin bu hareketleri neticesinde dinler arası münazara durumları gerçekleşmiştir. Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında 1854’teki meşhur Agra tartışmasının/münazarasının meydana gelmesinin sebebi bu durumlardır. Bu tartışmadan önce Hindistan tarihinde böyle bir tartışma söz konusu olmamıştır. Fakat daha sonra 1903’te Hinduların Müslümanlarla yaptığı dini tartışmanın örnekleri bulunmaktadır.¹⁰⁷

Hindistan’daki İngiliz hükümetine karşı Hindistanlıların en büyük hareketi 1857’deki Büyük Hint Ayaklanma Hareketidir. 1857’deki ayaklanma hareketi Müslümanlar aleyhine sonuçlandıktan sonra, Hindistan resmen Doğu Hindistan

¹⁰⁵- Om Parkash Parsad, s 67-68.

¹⁰⁶- Om Parkash Parsad, s 18.

¹⁰⁷- Molvi Nuru’l-hak, Münazara Tahsil Devariya, Matbaa Muhtabai, Lucknow, s 5 (T.y).

Şirketinden, Birleşik Krallığın hâkimiyetine geçmiştir. İngilizler, iktidarı Müslümanlardan aldıkları için ve 1857 ayaklanma hareketi de Müslümanların önderliğinde yapıldığı için, Müslümanları âsiler olarak suçlayarak, intikam almaya başlamışlardır. İktidar kurduktan sonra İngiliz hükümeti, herkesten daha çok âlimleri sorumlu tutmuş ve asmış, vakıfları gasp etmiş, Müslümanları din ve akideler yönünden zayıflatmak için misyonerlik faaliyetlerini bütün gücüyle kullanmıştır.¹⁰⁸

Müslüman hâkimiyetinin son kalıntılarının da bu şekilde (ayaklanma sonucunda) ortadan kaybolması, diğer taraftan da Müslümanların İngilizler tarafından din açısından rahatsızlığa sürüklenmesi, Müslümanlar için büyük bir darbe idi. Fakat İngilizler, misyonerler ve Hıristiyan bilginler kendi yazdıkları kitapları hakkında binlerce iddiada bulunmalarına rağmen başarısız kaldıkları için, Müslüman âlimlerden kendi kızgınlıklarını çıkartmaya başlamışlardır. Bu zulmün ana hedefi de Rahmetullah Keyranevi olmuştur. Çünkü Rahmetullah Keyranevi'nin önderliğinde gerçekleşen meşhur Agra münazarası ve dini mücadele İngiliz misyonerlerin başarısızlığına neden olmuştur. Neticede Rahmetullah Keyranevi güvenlik arayışıyla Hindistan'dan Hicaz'a hicret etmeye mecbur kalmıştır.¹⁰⁹

Müslümanlar bütün bunlara rağmen misyonerlerle mücadeleden el çekmemişlerdir. Mevlana Eşrefu'l-hak Sıddiki (ö. H. 1354), Mevlana M. Ali Mungeri (ö. H. 1363), Mevlana Sanaullah Amritsari, Prof. Seyyid Navab Ali ve kadı Süleyman Mansurpuri gibi âlimler bu mücadeleye devam etmişlerdir.¹¹⁰ Agra tartışmasından sonra Hindistan'da misyoner faaliyetlerin başı olan Papaz Pfander

¹⁰⁸- Osmanî, C. 1, s 199.

¹⁰⁹- Azmi Özcan, Pan-İslâmizm, İSAM Yayınları, Ankara 1997, s 27.

¹¹⁰- Ebul Hasan Ali Nedvi, İslamiyat aor Magribi Müstaşrikin vo Müsalman Müsannifin, Mejlis-i Tahkikat vo Neşriyat-i İslam, Lucknow, 1982, s 27.

İstanbul'a gönderilmiştir. İngilizler Hindistan'da, artık münazara/tartışma yolunu değiştirip İslam'ı ve Müslümanları zarara sokmak için din adına bazı gruplar kurmaya başlamışlardır. Kadıyanilik veya Ahmediye Cemaati bunlardandır. Ebul Hasan Nedvi, Kadıyaniliğin kurucusu Mirza Gulam Ahmed Kadyani'nin Tiryaku'l Kulup kitabından şöyle nakletmiştir: "Ömrümün çoğunu İngiliz saltanatının Hindistan'ı himaye etmesini sağlamak için geçirdim. Cihadın yasaklığı ve İngilizlere itaat edilmesi konularında yazdığım kitaplar toplanacak olsa, bu kitaplar elli kitaplığı doldurabilir."¹¹¹

İngilizler iktidara gelince şu meselelere yoğunluk verdiler:

- Hıristiyanlaştırmayı hızlandırmak
- İş merkezleri kurmak
- Çocukları kaçıırarak Hıristiyanlığın özel merkezlerine yerleştirmek

Bu meselelerde başarı gösteremediklerinden, tedricen insanları zorla Hıristiyanlaştırmaya başladılar. Hıristiyan olmayanlar için devlet işleri, temel sağlık hizmetleri ve diğer temel hakları yasakladılar. Kilise, papazlara Hıristiyanlıktan dönenler için yakılma veya ölüme götürecek kadar dehşetli eziyet edilme cezalarına izin vermiştir.¹¹² Portekizliler de kendi dönemlerinde bunun gibi cezalar vermişlerdir; onlar kadınların burnunu ve erkeklerin ayaklarını kesip yakmaktan hoşlanıyorlardı.¹¹³

Böylece hükümetin otoritesi altında Hıristiyanlık ve misyonerlik faaliyetleri daha güçlü olarak başlatıldı.

¹¹¹- Ebul Hasan Nedvi, Kadyaniyet, Maclis-e Tahkikat ve Neşriyat-ı İslam, Lucknow, 2011, s 110.

¹¹²- Ellafi, s 90.

¹¹³- Ellafi, s 92.

Hindistan'ı çeşitli yollarla İslâmiyet'ten uzaklaştırıp yeni tedbirlerle Hıristiyanlığı yaymayı isteyen bir Hıristiyan bilgin; Thomas Babington Macaulay (ö. 1859) hedefini şöyle anlatmaktadır: “Bunun maksadı, renklerde Hindistanlı gözükken fakat fikir ve düşüncelerde İngiliz gibi olan bir grup hazırlamaktır.”¹¹⁴ Bu hedef doğrultusunda, yerli çocukları kendi misyonerlik faaliyetleri için yetiştirdiler. Yüksek eğitim için de kendi dilleri olan İngilizceyi yaydılar.¹¹⁵

1. Mizanü'l-hak Adlı Eserin Ortaya Çıkışı

Daha önce belirttiğimiz gibi İngilizler Hindistan'daki iktidarı Müslümanlardan aldıktan sonra dini ve siyasi asıl rakiplerinin yine Müslümanlar olduğunu iyice kavrayarak hedeflerine Müslümanları koymuşlardır. Dolayısıyla Hıristiyan misyonerler misyonerlik çalışmalarını da Müslüman topluluklara yönelik başlattılar. Başta Papaz Karl Gottlieb Pfander olmak üzere diğer misyonerler; Ranchi, Patna, Banaras, Gulbarga, Ahmed Nagar, Haydarabad gibi yerlerde İslam aleyhine mitingler yapıp Papaz Pfander'in Mizanü'l-hak adlı eserini dağıtıyorlardı.¹¹⁶

Almanya'nın Württemberg eyaletinde fırıncı bir babanın dokuz çocuğundan biri olarak 1983 yılında dünyaya gelen Karl Gottlieb Pfander ilk eğitimi kendi bölgesinde tamamladı. 16 yaşında protestan bir misyoner olmaya heveslendi. 1819 ve 1821 yılları arasında misyonerlik staj programına katıldı. Daha sonra birkaç

¹¹⁴. Thomas Babington Macaulay, Minutes on Indian Educations, Victoria Intitution Kolkata, 1835, s 12.

¹¹⁵- Macaulay, s 7.

¹¹⁶- Osmanî, C. 1, s 20.

ülkede misyonerlik faaliyetlerini sürdüren Pfander 1865 yılında Richmond, Londra’da hayatını kaybetti¹¹⁷.

Papaz Pfander’in İslam karşıtı birçok eseri bulunmaktadır. Mizânü’l-hak bunlardan en önemlisidir. Bu eseri 1829 yılında Azerbaycan’ın Şuşa şehrinde, “Die Wage der Wahrheit” adıyla Almanca yazmıştır.¹¹⁸ Bu eserin orijinalinin Farsça olduğunu söyleyenler de vardır.¹¹⁹ Mizanü’l-hak’ın ilk tercümesi 1831 yılında Ermenice olarak Şuşa’da ortaya çıkmıştır. 1832 yılında Azerbaycan Türkçesinde, 1833’te İngilizce, 1835’te Farsça, 1843’te Mirzapur’da Urduca, 1861’de Türkçe basılmıştır. 1865 yılında Arapça ilk tercümesi Kudüs’te yayınlanmıştır. 1867’de de tekrar İngilizcesi basılmıştır.¹²⁰ Rahmetullah Keyranevi’ye göre 1833 yılında yayımlanan bu nüsha Mizanü’l-hak’ın eski nüshasıdır. Nasiruddin ebu’l-Mansur Dehlevi “Mizanü’l-mizan” ve Rahmetullah Keyranevi “İzaletü’l-evham”, Âl-i Hasan ise “İstifsar” adıyla yazdıkları kitaplarla 1843’te bu kitaba cevap vermişlerdir. Bu kitaplar meydana geldikten sonra papaz Pfander kendi kitabının düştüğü kötü durumu görünce eserini yeniden düzeltmiş, birçok yeri değiştirmiş, bazı bölümleri tamamıyla kaldırarak kitabını 1849’da Farsça, 1850’de Urduca olarak Agra’da bastırarak yayımlamıştır. Bu yeni nüshasına, Rahmetullah Keyranevi “Muaddil ivicaci’l-mizan” adıyla cevap vermiştir. Pfander kitabını yine kısaltarak birkaç dilde bastırmıştır.¹²¹ Mizânü’l-hak Dr. Sinclair tarafından Arapça olarak Mısır’da basılmış

¹¹⁷ www.karlgottlieb pfanderwikipedia.org, Erişim Tarihi: 21.04.2016)

¹¹⁸- Clinton Bennet, The Legacy of Karl Gottlieb Pfander, International Bulletin of Missionary Research, 1996, s 77-80.

¹¹⁹- William Muir, The Mohammedan Controversy and other Indian Articles, T & T Clark 38, George Street, Edinburgh, 1897, s 20.

¹²⁰- www.Pfander hurqalya (14.4.2016).

¹²¹- Osmanî, C. 1, s 242.

ve Ali Abdullah el-Bahrani “Lisanu’s-sıdk”, Abdurrahman el Cuzeyri “Edilletü’l Yekin” adıyla bu kitaba reddiyeler yazmışlardır.¹²² Mizânü’l-hak’ın incelemekte olduğumuz Urduca tercümesi, Luknav’daki Şibli Nomani Kütüphanesinde bulunmaktadır. İngilizcesi ise Clair Tisdall tarafından gözden geçirilip yayıma hazırlanmış, 1986’da Avusturya’da basılmıştır.

Pfander Mizânü’l-hak’ı yazmasının sebebini şöyle açıklamıştır: “Eski ve Yeni Ahit mi Allah’ın kelimidir yoksa Kur’an mı Allah’ın kelimidir, sorusunun cevabını bulmak için bu kitabı kaleme aldım.”¹²³ Mizânü’l-hak, bir giriş ile üç ana bölüm ve bir sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde Pfander, Eski ve Yeni Ahid’in mi yoksa Kur’ân-ı Kerim’in mi Allah’ın kelâmı olduğunun bilinmesi için kendisine göre bazı görüşler beyan etmiş; yine kendisine göre gerçek bir dinde olması gereken şeyleri de belirlemiştir. Birinci bölümde, Pfander, Eski ve Yeni Ahid’in Allah’ın kelâmı olduğunu, kesinlikle nesih ve tahrif edilmediğini belirtmiştir.¹²⁴ İkinci bölümde, Kitâb-ı Mukaddes’in temel noktalarını inceleyerek Pfander, bu kitapların gerçek vahiyde olması gereken şeylere uygun olduğunu söylemektedir.¹²⁵ Üçüncü bölümde, Müslümanlarca Kur’an’ın son vahiy olduğuna dair serdedilen görüşlere cevap veren Pfander, Kur’an-ı Kerim’in Allah’ın kelâmı olmadığını ve Hz. Muhammed’in (s.a.s.) son peygamber olmadığını ileri sürmektedir.¹²⁶

Papaz Pfander’in Mizanü’l-hak adlı eseri Hindistan misyonerlerinin el kitabı olmuştur. Misyonerler; Mizanü’l-hak’ı, halkın kalabalık olduğu yerlerde dağıtıp

¹²²- İzharü’l-hak, thk; Abdul Kadır Halil Melkavi, s 26.

¹²³- Karl Gottlieb Pfander, Mizanü’l-hak, Indo-Asiatic Publishers, New Delhi 24, 1832, s 37

¹²⁴- Pfander, C. 1, s 42-169.

¹²⁵- Pfander, C. 1, s 170-287.

¹²⁶- Pfander, C. 2, s 288-467.

yoğun bir şekilde kendi faaliyetlerini sürdürdükleri için Müslümanlar psikolojik baskı altında kalmışlardır. Bu dönemin misyonerler açısından Hindistan'daki en parlak dönem olduğu söylenebilir. Çünkü Hindistan halkı artık İngiliz iktidarının altında yaşıyordu ve İngilizler istediği gibi faaliyetlerde bulunup, keyfi kararlarla Hindistan'ı yönetiyordu. Böyle bir dönemde Rahmetullah Keyranevi İslam aleyhine akan bu seyli durdurmak için dönemin en etkili yollarını seçmiştir. Asıl konumuzu teşkil eden Agra'daki halka açık münazara bunlardandır. Munazaranın sebebi ise misyonerler tarafından İslam aleyhine sürdürülen faaliyetler özellikle Müslüman halk arasında İslam'a karşı şüphe uyandıran Mizan'ül hak adlı eserin her yerde dağıtılması neticesinde Müslümanların bozulan morallerinin yükseltilmesidir.

2. Agra Münazarası

Misyonerlerin organize bir şekilde İslam aleyhinde propaganda yapmalarından rahatsız olan Hindistan âlimlerinden; Âl-i Hasan Mohani, Mevlana Bakır Ali, Dr. Vezir Han ve Mevlana Rahmetullah Keyranevi bir araya gelip, misyonerlerin iddialarına karşı neler yapabileceklerini düşünüp kıymetli eserler yazmışlar ve gazeteler çıkartmışlardır. Delhi'de çıkan haftalık "Urdu Ahbar" İngilizlerin ve misyonerlerin faaliyetlerine cevap veren önemli bir gazete idi. Gazetenin bu faaliyetleri neticesinde İngilizler gazete müdürü olan Mevlana Bakır Ali'yi asarak şehit etmişlerdir. Bunun dışında Seyyidu'l Ahbar Delhi, Siracu'l Ahbar Delhi, Kutbu'l Ahbar Agra, Nurun ala Nur, Ludyana, Emini'l Ahbar, Allahabad, Pencabi Ahbar Lahor, Rehber-i Hind, Lahor, Nasiru'l Ahbar, Delhi, Mehr-i Derahşan, Lucknow, Habl-ı Metin, Kalküta, Nuru'l İslam, Siyalkot, Menşur-ı

Muhammedi, Bengalar ve aylık Hüsün gibi dergi ve gazeteler de misyonerlere cevap vermek konusunda büyük gayret sarf etmişlerdir.¹²⁷

Keyranevi'nin Hıristiyanlığa cevap vermek üzere kaleme aldığı ilk tasniflerinden biri "İzaletü'l-evham"dır. Farsça yazılan bu eser H. 1269'da Delhi'de yayımlanmıştır. Daha önce H. 1268 yılında misyoner faaliyetler neticesinde Karaçi şehrinde bir Müslüman mürtet olup Hıristiyanlığı kabul etmiş, papazlar bu mürtet adına Müslümanlara yirmi dokuz soru sormuşlardır. Rahmetullah Keyranevi bu sorulara cevap olarak "İzaletü's-şukük" adlı iki ciltlik bir kitap yazmıştır. Daha sonra teslisin batıl olduğuna dair Urduca "Ahsenü'l-ahadis fi İbtalı't-Teslis" adlı bir eser kaleme almış, bu eser H. 1292'de Delhi'de yayımlanmıştır. Rahmetullah Keyranevi "İncillerdeki nesih" konusu üzerine Urduçada "İcaz-ı İsevi" adlı bir eser hazırlamıştır. Bu da 1854'te Agra'da ve 1988'de Lahor'da yayımlanmıştır. Keyranevi Hz. Muhammed (s.a.s.) hakkında Eski ve Yeni Ahit'te bulunan müjdeleri ve Hz. Muhammed'in (s.a.s.) son peygamber olduğunu Arapça "Elburuku'l-lamia" adlı bir eser de kaleme almıştır.¹²⁸

Hıristiyanlıkla mücadelede bulunan en önemli âlimlerden olan Mevlana Rahmetullah Keyranevi, iyi İngilizce bilmekle beraber münazara ilmini de haizdir. Ayrıca ona, tıp eğitimi almak için Londra'ya giden İngilizce uzmanı Doktor Muhammed Vezir Han gibi bir Müslüman'ın yardımı da nasip olmuştur. Dr. Vezir Han Yunancayı öğrenip Hıristiyanlığı ana kaynağından mütalaa etmiş, kitapları Hindistan'a getirmiş ve Rahmetullah Keyranevi bu kitaplardan doya-doya istifade etmiştir.

¹²⁷- Osmanî, C.1, s 155.

¹²⁸- İzharü'l-hak, thk; Muhammed Ahmed Melkavi, Riyad, 1989, C. 1, s 18-19.

Yükardaki gelişmelerden sonra Rahmetullah Keyranevi başta Papaz Pfander olmak üzere Hindistan'daki diğer papazların halkı toplayıp yaptıkları konuşma ve iddialarına karşılık vermek için onlarla münazara yapmaya karar verdi. Bunun için Molvi Emirullah adlı bir dostu ve Mir Muhtar ile birlikte münazara ile alakalı konuşmak için Papaz Pfander'in yanına gittiler. Fakat Papaz Pfander evden kaçtığı için görüşemediler. Bunun üzerine Rahmetullah Keyranevi, Papaz Pfander ile mektuplaşmaya başladı. Ama Papaz Pfander halka açık münazaradan kaçmaya çalışıyordu. Bilahere razı oldu ve 11 Recep 1270, 10 Nisan 1854'te pazartesi günü sabahleyin Agra'ya bağlı Ekberabad'ın bir mahallesi olan Abdulmesih'teki Kilise Misyonerlik Cemiyeti'nin okulunda münazara düzenlendi. Münazaranın üç gün devam etmesine karar verildi. Fakat münazara iki gün sürdü ve Rahmetullah Keyranevi'nin galibiyetiyle sonuçlandı.¹²⁹

a. Tartışmanın Birinci Günü

Rahmetullah Keyranevi yanına yardımcı olarak Dr. Vezir Han'ı; Pfander ise yardımcı olarak Papaz Thomas Valpy French'i aldılar. Birinci oturuma Britanya'nın Hindistan'daki Birleşik Vilayetinin adalet başkanı Smith, bölge komutanı William Muir, hükümet sözcüsü Ledli ve Papaz William Clean ile birlikte müftü Riyaziddin ve Münşi Hadım Ali katılmıştır. Bunların dışında takriben, Müslüman, Hindu, Hıristiyan ve Sihler'den altı yüz kişi daha katılmıştır. Tartışılacak konu olarak beş mesele seçilmiştir. Tartışma sonucunda Rahmetullah Keyranevi galip gelirse Papaz Pfander İslam'ı kabul edecek, Papaz Pfander galip gelirse Rahmetullah Keyranevi Hıristiyanlığı kabul edecek şeklindeki şartla münazara başlamıştır. Tartışmanın ikinci şartı olarak ise -daha önce belirttiğimiz gibi- seçilen beş konudan; nesh, tahrif ve

¹²⁹- Nedvi, İslamiyat Aor Magribi müstaşrikin vo Müsalman Müsannifin, s 25-26.

teslis konuları hakkındaki soruları Rahmetullah Keyranevi, Hz. Muhammed'in (s.a.s.) nübüvveti ve Kur'an-ı Kerim'in gerçekliği konuları hakkındaki soruları ise Pfander soracaktır, şeklinde konulmuştur.¹³⁰

Evvela nesh meselesi üzerine tartışma başladı. Rahmetullah Keyranevi, önce İslam'a göre neshin anlamını açıkladı, sonara da İncil'in bazı hükümlerinin nasıl neshedilmiş olduğunu söyledi. Bunun üzerine Pfander, İncil'in neshedilmiş ve neshedilmemiş yerlerinden örnekler istedi.

Rahmetullah Keyranevi; İncil'de bulunan talak hükmünün¹³¹ mensuh olduğunu ve Markos İncil'in 12. babında bulunan tevhit ile ilgili hükmün¹³² mensuh olmadığını söyledi.

Pfander: "Luka İncili'nde geçen "yeryüzü ve gökyüzü değişse de benim sözüm değişmez"¹³³ cümlesini göstererek İncil'de her hangi bir hükmün nesih olamayacağını iddia etti.

¹³⁰- Osmanî, C. 1, s 187.

¹³¹- "Bir adam evlendiği kadında yakışsız bir şey bulduğu için ondan hoşlanmazsa, boşanma belgesi yazıp onu evinden gönderecektir. Ve evinden ayrıldıktan sonra kadın gidip başka bir erkeğin karısı olabilir." (Tesniye, 24:1-2) Hâlbuki Matta İncili'nde şöyle denilmektedir: "İsa'nın yanına gelen bazı Ferisiler O'nu denemek amacıyla şunu sordular: " Bir adamın herhangi bir nedenle karısını boşaması caiz midir?" İsa şu karşılığı verdi: "Kutsal yazıları okumadınız mı? Yaratan Başlangıçtan insanları erkek ve dişi olarak yarattı ve şöyle dedi: "insan babasını ve anasını bırakacak ve karısına yapışacaktır, ikisi tek beden olacaktır. Şöyle ki, onlar artık iki değil tek bedendirler. O halde Tanrı'nın birleştirdiğini insan ayırmasın." (19: 3-6).

¹³²- İsa şöyle karşılık verdi: "En önemlisi şudur: 'Dinle, ey İsrail! Tanrımız Rab tek Rab'dır. Tanrın Rab'ı bütün yüreğinle, bütün canıyla, bütün aklınla ve bütün gücünle seveceksin." (Markos, 12:29-30).

¹³³- Luka, 21:33.

Rahmetullah Keyranevi “Hazret-i İsa’nın bu sözü bütün sözleri için geçerli değil, sadece Luka İncili’nin 21.babında zikredilen özel sözler için geçerlidir” dedi.¹³⁴

Pfander: “Ama kelimeler geneldir” dedi.

Rahmetullah Keyranevi; Dr. D’Oyly¹³⁵ ve Richard Mant’in¹³⁶ yaptığı tefsirden cümleleri göstererek, yukarıda geçen Hz. İsa’nın “Benim sözüm” ibaresinin sadece Luka İncili’nin 21. babında zikredilen özel sözler için geçerli olduğunu ve onlar tarafından bunun itiraf edildiğini söyledi. Pfander ise bu itiraza cevap veremedi ve Petrus’un yazdığı mektubundan “Çünkü sen fani tohumundan değil, fani olmayan tohumundan kaim ve hayatta olan Tanrı’nın kelimeler vesilesindensin”¹³⁷ cümlesini göstererek bu sebepten Tanrı’nın kelamının hiçbir zaman nesh olamayacağı tespit olunmuştur, dedi.

Rahmetullah Keyranevi ise cevaben bu cümleye benzer İşıya’da geçen “otlar ve çiçekler solar fakat Tanrımızın kelamı ebede kadar baki kalacaktır”¹³⁸ cümlesini

¹³⁴- Luka İncili’nin 21. babındaki söz şöyledir “İsa onlara bir misal anlattı: “İncir ağcına ya da herhangi bir ağaca bakın. Bunların yapraklandığını gördüğünüz zaman yaz mevsiminin yakın olduğunu kendiliğinizden anlarsınız. Aynı şekilde, bu olayların gerçekleştiğini gördüğünüzde bilin ki, Tanrı’nın Egemenliği yakındır. Size doğrusunu söyleyeyim, bütün bunlar olmadan, bu nesil ortadan kalkmayacaktır. Yer ve gök ortadan kalkacak, ama benim sözlerim asla ortadan kalkmayacaktır. (cümle, 29-33).

¹³⁵- George D’Oyly (1778-1846) Hıristiyan ilahiyatçısıdır. (Sidney LEE, Dictionary of National Biography, Macmillan and co. London, 1888, C. 15, s 419). Sidney Lee’ye göre, D’Oyly Richard Mant ile birlikte toplumda Hıristiyanlığın terfi için İncil’in tefsirini yapmışlardır. “D’Oyly and Richard Mant Bible” yani D’Oyly ve Richard Mant İncili diye bilinen bu tefsir ilk defa 1814 yılında yayınlanmıştır. (Lee, C. 15, s 419).

¹³⁶- Richard Mant (1776-1848) bir Piskopostur. (Lee, C.36, s 96, London, 1893).

¹³⁷- Petrus’un 1. Mektup 1/22-23.

¹³⁸- İşıya, 40:8.

okudu ve eğer bu cümleden yola çıkarsak Tevrat'ın da nesh olunmadığını söylemeniz gerekir; fakat siz Tevrat'ın birçok cümlesinin mensuh olduğunu söylemektесiniz, dedi.

Pfander buna cevap veremedi ve: “Biz şu an sadece İncil'in neshinden bahsediyoruz”¹³⁹ dedi.

Dr. Vezir Han: “Havariler kendi dönemlerinde putlara kurban edilmiş hayvanların etini, kanını, boğazlanmış hayvanları ve haram işlerin dışındaki bütün şeyleri kendilerine helal etmişlerdir.¹⁴⁰ Buradan İncil'in diğer hükümlerinin de neshedilmiş olduğu anlaşılıyor, dedi.

Pfander: Bunların haram olup olmadığına bizim âlimler arasında ihtilaf vardır ve biz şimdi de putlara kurban kesmeye haram diyoruz zaten, dedi.

Rahmetullah Keyranevi; Pavlus'un Romalılara mektubu 14/14'te yazılan, “Her hangi bir şeyin bizzat haram olduğuna inanmıyorum. Fakat eğer birisi bir şeyin haram olduğuna kani olursa onun için o şey haram olur”¹⁴¹ cümlesini okuyarak Pavlus'un bu sözü onun her şeyi helâl olarak kabul ettiğini gösteriyor. Siz neden zikredilen şeylere haram diyorsunuz, diye sordu.

Pfander öfkelenerek “bu ifadelerden dolayı bizim bazı âlimlerimiz bunlara helâl demişlerdir”, diye cevap verdi. Bundan sonra Rahmetullah Keyranevi ve Dr. Vezir Han, Hazret-i İsa'nın sözlerinden bazılarının nesh olduğuna dair örnekler

¹³⁹- Osmanî, C. 1, s 189.

¹⁴⁰- Bkz; Resullerin işleri, 15:29.

¹⁴¹- Romalılara 1. Mektup 14/14.

gösterdiler. Sonunda Papaz Pfander üstü kapalı konuşarak: “İncil’in hükümlerinde nesh mümkünse de nesh vaki olmamıştır” dedi.¹⁴²

Rahmetullah Keyranevi: “Ben şu an sizin, neshin mümkün olabileceğini kabul ettiğinizi duymak istiyordum zaten, neshin vuku bulup bulmadığı hakkında sonra konuşuruz inşallah” dedi.

Pfander: “Tamam, şimdi ikinci mesele olan tahrif konusunu konuşalım” dedi.

Tahrif bahsi başlayınca Rahmetullah Keyranevi: “Evvvela sizce tahrifin hangi çeşidi kabul görmüş olandır, onu söyleyin de ben de ona göre size sorularımı yönelteyim” dedi.

Pfander buna net bir cevap vermediği için Rahmetullah Keyranevi: “Tekvin’den Vahiy’e kadar bütün kitaplarda geçen her şeyi, kelimesi kelimesine, Tanrı’nın kelamı olarak kabul ediyormusunuz?” diye sordu.

Pfander: “Hayır, her kelime için aynı şeyi söyleyemeyiz, çünkü bazı yerlerde kâtiplerin yanlış yazımı olduğunu itiraf etmeliyiz” dedi.

Rahmetullah Keyranevi: Şimdi ben kâtibin yanlışlıklardan değil, kelime ve cümlelerde olan tahriflerden sormak istiyorum, dedi.

Pfander: “Ben teker-teker kelimeler hakkında bir şey diyemem.” diye cevap verdi.

¹⁴²- Osmanî, C. 1, s 188.

Rahmetullah Keyranevi: “Watson¹⁴³ 3. cilt, s 32 ve Horne¹⁴⁴ tefsiri 4. cilt, s 62’yi göstererek Hıristiyan âlimi olan Justin’in şu iddiasını söyledi: “Yahudiler Eski Ahit’te geçen bazı müjdeleri neshetmişlerdir ve Irenaeus, Griesbach, Sylburgius, Whitaker ve Adam Clarke da Justin’in bu iddiasını doğrulamışlardır. Şimdi siz, Justin’in zikrettiği müjdelerin Tanrı’nın kelamı olduğunu ve Yahudiler tarafından neshedildiği iddiasına ne diyorsunuz? Eğer Justin doğru diyorsa Yahudilerin tahrif ile ilgili bu sözleri benim söylediklerimi desteklemektedir, eğer Justin yanlış söylüyorsa sizin büyük bir âliminiz olan bu zat bazı cümleler uydurup bunu Tanrı’nın kelamı olarak göstermiş demektir” dedi.

Pfander: “Justin bir insandır, o yanlışlık yapmıştır” dedi.

Rahmetullah Keyranevi, “Henry ve Scott’un¹⁴⁵ tefsirinin birinci cildindeki açıklamasına göre, Augustine de Yahudileri, kitaplarında geçen büyük âlimlerin yaşlarına dair bilgileri ve İbranice nüshayı da tahrif ettikleri için suçlamıştır, bütün mütekaddim âlimler bu konuda Augustine ile hemfikirdirler.” dedi.

Pfander: “Henry ve Scott vasat birer tefsircidirler, onların tefsirinde geçmesi bizim için bir şey ifade etmez”. Rahmetullah Keyranevi: “Ama bu ikisi kendi görüşlerini değil, cumhur-ı ulemanın görüşünü yazmışlardır.” dedi.

¹⁴³- Thomas ve Ann Watson’un 18 çocuğundan yedincisi olan Richard Watson (1781-1833) bir İngiliz Metodist ve İlahiyatçıdır. (Lee, C. 60, London, 1899, s 27).

¹⁴⁴- Thomas Hartwell Horne 1780 yılında Londra’da doğmuştur. İncil ve Bibliyografya uzmanı olan Horne 1862’de ölmüştür. (Lee, C. 27, London, 1891, s 363).

¹⁴⁵- Matthew Henry bir İncil tefsircisidir. 18 Ekim 1662’de İngiltere’nin Flintshire eyaletinde doğmuş ve 1714 yılında ölmüştür. Bunun İncil tefsirinin birinci cildi 1708’de yayınlanmıştır. (Lee, C. 26, London, 1891, s 123-24). Thomas Scott, John Scott’un 13 çocuğunun onuncusudur. 1747 yılında dünyaya gelen Scott 1788’de İncil tefsirinin ilk cildini yayınlamıştır. Daha sonra G. Stokes, Matthew Henry’nin ve Thomas Scott’un tefsirlerini birleştirip “Henry and Scott Bible” adıyla 1831 yılında basmıştır. (Lee, C. 51, London, 1897, s 73-75).

Pfander: “İsa, Yuhanna İncili’nin 5:46¹⁴⁶ ve Luka İncili’nin 24:27¹⁴⁷ ve 16:31’de¹⁴⁸ Eski Ahid’in doğru olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla İsa’nın şahitliğinin karşısında başka kimin şahitliği kabul edilebilir ki?” dedi.

Doktor Vezir Han: “İncil’in gerçekliği tespit olana kadar onun ibarelerinden nasıl delil gösterirsiniz? Ben İncil’den gösterdiğiniz ibareleri göz ardı etsem de, araştırmacı Parry gösterdiğiniz ibarelerin açıklamasında, 1850’de Londra’da yayımlanan kendi kitabının 3. babında, söylediğiniz gibi Eski Ahid’in doğru olduğunu değil, sadece İsa’nın o dönemde yaşadığını söylemektedir. Dolayısıyla sizin söylediklerinizden Eski Ahid’in doğru olduğunu tespitlememektedir.” dedi.

Pfander: “ Bu meselede ben Parry’ye inanmıyorum.” dedi

Rahmetullah: “Siz Parry’ye inanmıyorsanız biz de size inanmıyoruz, bize göre Parry doğrudur.” dedi.

Biraz daha tartıştıktan sonra Pfander: “Ben Tevrat’ı doğrulamak için İncil’den delil gösterdim. Siz İncil’in doğru olmadığı kanaatindeyseniz İncil’in tahrifini ispatlamanız gerekir.”

Dr. Vezir Han, Matta İncili’nin 1:1-17’de Hz. İsa’nın şeceresi hakkında bulunan büyük yanlışlıkları okumaya başlayınca,

Pfander: “Yanlışlık ayrı bir şey, tahrif ayrı bir şeydir” dedi.¹⁴⁹

¹⁴⁶- Yuhanna İncili’ndeki söz şöyledir; “Musa’ya iman etmiş olsaydınız, bana da iman ederdiniz. Çünkü o benim hakkımda yazmıştır.” (Yuhanna, 5:46).

¹⁴⁷- Luka İncili’nde şöyledir; “Sonra Musa’nın ve bütün peygamberlerin yazılarından başlayarak, kutsal yazıların hepsinde kendisiyle ilgili olanları onlara açıkladı. (Luka, 24:27).

¹⁴⁸- Luka İncili’nde şöyledir; “İbrahim ona, ‘Eğer Musa ile peygamberleri dinlemezlerse ölümler arasından biri dirilse bile ikna olmazlar’ dedi.” (Luka, 16:31).

¹⁴⁹- Osmanî, C. 1, s 190.

Dr. Vezir Han: “Eğer İncil tamamen vahiye dayalı ise yanlışlık olmamalıdır, yanlışlık bulunduğu takdirde muhakkak ki tahrif olmuş demektir” dedi.

Pfander: “Tahrif ile ilgili sizin söylediğiniz ibareler eski nüshalarda olmayıp elimizde bulunan yeni nüshalarda bulunduğu takdirde ancak mümkün olabilir.”dedi.

Dr. Vezir Han cevap vererek; Yuhanna'nın 1. mektubunun 5/7 ve 8.¹⁵⁰ cümlelerini gösterince Pfander: “Evet burada ve bunun gibi bir iki yerde daha tahrif bulunmaktadır” diye itirafta bulundu.¹⁵¹

Papaz French'le beraber oturan adalet başkanı Smith, bunu duyunca “bu ne oluyor ya” diye sordu.

Papaz French: “Bunlar Horn ve diğerlerinin kitaplarında altı yedi yerde tahrif olduğuna dair itirafları buldular.” dedi.

Bazı Müslümanlar, orada bulunan “Matla'ul Ahbar” gazetesinin müdürüne: yarın Sayın Papazın itirafını gazetede yayınlayın dediğinde Papaz Pfander: “Evet yayınlayın, bunun gibi küçük tahrifler İncil'e hiçbir zarar vermez” diyerek orada oturan müftü Riyaziddin'e baktı. Müftü Riyaziddin ise başkan Smith'e bakarak: “Mahkemede eğer vesikaların bir yerinde yanlışlık çıkarsa bu vesikaya güveniniz

¹⁵⁰- “Şehadet eden Ruhtur, çünkü Ruh hakikattir. Çünkü şehadet edenler üçtür: Ruh, Su ve Kan. Üçü birde mutabıktırlar.” (Yuhanna'nın 1. Mektubu, 5/7-8).

¹⁵¹- Yuhanna'nın 1. Mektubunun şu cümleleri Cambridge University Press'ten 1956 yılında yayınlayan Arapça tercümesinden ve 1958'de Bible Society New York'ta yayınlayan Kings James versiyon baskısından Taki Osmani şöyle nakletmektedir: “Gökte üç şahit vardır; Baba, Kelime ve Kutsal ruh ve üçü de birdir. Yeryüzünde üç şahit vardır; Ruh, Su ve Kan ve üçü de müttefiktir.” Bu cümledeki “Baba, Kelime ve Kutsal ruh ve üçü de birdir. Yeryüzünde üç şahit vardır” sözleri Protestanlara göre izafidir. Griesbach ile Schulze bu cümlelerin muharref olduğunda muttefiklerdir. Müfessir Horn bu cümlelerin silinmesini tavsiye etmiştir. 1959'un Bible Society Lahor'un baskısında ve 1961'in Oxford University'nin İngilizce baskısında bu cümleler silinmiştir. (Bibal Se Kur'an Tak, C.1, s 191).

kalmaz ve burada altı yedi yerde bunu itiraf ediyorsunuz. Bunu siz hâkimler daha iyi bilmelisiniz.” dedi. Başkan Smith buna karşı cevap veremedi.

Pfander: “Toplantı yarım saat uzamıştır, geriye kalan mevzular yarın konuşulacaktır.” dedi.

Rahmetullah Keyranevi: Bugün siz yedi yerde tahrif olduğunu itiraf ettiniz, yarın inşallah elli altmış yerde daha tahrif olduğu göstereceğim, fakat üç şeye dikkat etmenizi istiyorum.

1. İncil’deki bazı kitapları muttasıl senedini isteyeceğim.
2. Elli altmış yerde tahrifi tespit ettikten sonra, siz artık, ya tahrifi kabul etmelisiniz ya da tevil etmelisiniz.
3. Tahrif bahsinin bitimine kadar İncil’in her hangi bir yerinden delil göstermeyeceksiniz.

Pfander: “Bu koşulları bir şartla kabul ediyorum. Siz de sizin Peygamberiniz döneminde bulunan İncil hakkında bilgi vereceksiniz” dedi.

Dr. Vezir Han, isterseniz Mevlana Rahmetullah Keyranevi şimdi söylemeye hazırdır deyince Pfander: “Hayır, çok geç oldu bugün, yarın dinleyeceğim” diye cevap verdi.¹⁵²

Böylece birinci gün toplantı tamamlanmış oldu.

b. Tartışmanın İkinci Günü

Birinci gün gerçekleşen tartışmanın şöhreti birçok yerde duyulduğu için, ikinci gün dinleyicilerin sayısı artarak binden fazla olmuştur. İngiliz görevliler olmak

¹⁵²- Osmanî, C. 1, s 191.

üzere, Hristiyan, Hindu, Sih ve Müslümanlardan büyük bir kalabalık tartışma meydanında toplanmıştır.¹⁵³

İkinci gün, Papaz Pfander uzun bir konuşma yapıp Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini göstererek, Hz. Muhammed'e (s.a.s.) kadar İncil'in asıl halinde bulunduğunu ve Kur'an'ın insanları bu İncil üzerine iman etmeye teşvik ettiğini söyleyince, Rahmetullah Keyranevi ve Dr. Vezir Han uygun ve müdellel bir şekilde Pfander'in delillerini çürüttüler ve yine bugün İncil'in birçok yerinde tahrif olduğunu tespit ettiler. Yine bugün de Pfander ile French: "Bütün bu yanlışlıklar kâtibin yanlışlıklarıdır. Biz bunu kabul ediyoruz fakat bu yanlışlıklar "metnin" sıhhatine hiçbir tesiri olamaz" dediler.¹⁵⁴

Dinleyiciler: "Metinden kastınız nedir?" diye sordular.

Pfander: "Metinden kastımız teslis inancı, Mesih'in ilah olduğu, kefarete inancı ve şefaati açıklayan ibareleridir" dedi.

Rahmetullah Keyranevi: "Birçok yerde tahrifi kabul ettiğiniz halde metinlerin tahrif olmadığını nasıl söyleyebiliyorsunuz buna deliliniz nedir?" diye sorunca, Pfander: "Metinlerin tahrif olduğuna dair özel delilin olması gerekmektedir, aksi takdirde tahrif olduğunu söyleyemeyiz. Bundan dolayı siz eski nüshalardan teslis vb. akidelerimizin tahrif olduğuna dair delil göstermelisiniz" dedi.

Rahmetullah Keyranevi: "Sizin bazı yerlerdeki tahrif olduğuna dair itiraflarınızla kitap şüpheli hale geldi, buna rağmen yine eğer Allah'ın kelâmı olduğuna iddiada bulunuyorsanız siz delil göstermelisiniz" dedi.

¹⁵³- Osmanî, C. 1, s 193.

¹⁵⁴- Osmanî, C. 1, s 194.

French: “Sizin, İncil’in tahrif olduğuna dair gösterdiğiniz deliller hakkında, müfessirler teslis gibi akidelerde tahrif olmadığını söylüyorlar” dedi.

Rahmetullah Keyranevi Pfander’e: “Demin siz Keşşaf ve Beyzavi tefsirlerinden kaynak göstermiştiniz değil mi?”

Pfander: “Evet.” dedi.

Rahmetullah Keyranevi: “İşte bu müfessirler İncil’de tahrif olduğunu, Hz. Muhammed’in (s.a.s) Allah’ın Resul’ü olduğunu ve onu inkâr edenlerin kâfir olduğunu söylemektedirler. Bunların söylediklerini doğruluyor musunuz?” dedi.

Pfander: “Hayır.”

Rahmetullah Keyranevi: “Ben de İncil’de bu kadar tahrifi kabul etmenize rağmen âlimlerinizin teslis ve diğer akidelerde kesin olarak tahrif olmadığına dair sözlerine inanmıyorum” dedi.

Pfander: “Her halükarda Hıristiyanlığın teslis ve diğer akidelerinde ne tahrif ne de her hangi bir noksan olmuştur. Siz bunu kabul edene kadar ben bir daha bundan bahsetmem, çünkü teslisi doğrulamak için ben bu İncil’den delil göstereceğim” dedi.

Bunun üzerine ikinci günün tartışması bitmiş oldu ve üçüncü gün Papaz Pfander tartışmaya gelmedi.¹⁵⁵

Gördüğümüz gibi Agra tartışması, Rahmetullah Keyranevi’nin galibiyetiyle sonuçlanmıştır. Tartışmada seçilen konuların üçü Hıristiyanlığın temeli olan teslis inancı başta olmak üzere tahrif ve nesih gibi konulara da yer verilerek yapılmıştır.

¹⁵⁵- Osmanî, C. 1, s 195.

İslam ile ilgili Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed'in (s.a.s.) Peygamberliği de yer almaktadır. Fakat halka açık bu münazarada sadece tahrif ile nesh konuları tartışılmıştır. Bu münazaradan sonra Rahmetullah Keyranevi Hindistan'dan hicret etmeye mecbur kalmış papaz Pfander de Hindistan'dan ayrılmıştır.

3. Rahmetullah Keyranevi'nin İstanbul Seferi ve İzharü'l-hak'ın Ortaya

Çıkışı

İngiltere'nin Hindistan yönetimini ele geçirmesinden sonra Hindistan halkı, İngiliz iktidarına karşı nefretle dolmuştur. Dolayısıyla ülkenin çeşitli yerlerinde cemaatler kurularak cihat hazırlıkları başlatılmıştır. Neticede Müslümanlar Şâmlî denilen yerde bulunan İngiliz askeri bölgesine saldırarak orayı ele geçirmişlerdir. Bu olaydan sonra İngiliz iktidarı Rahmetullah Keyranevi'yi suçlamış, onun hakkında tutuklama ilanı yayınlamış, ona “kaçak isyancı” lakabını vermiş ve başına bin rüpye¹⁵⁶ ödül koymuştur.¹⁵⁷

Rahmetullah Keyranevi, Hindistan'daki İngiliz hükümetinin takibatına maruz kaldığından göç etmek zorunda kalmıştır. Rahmetullah Keyranevi ismini “Muslihuddin” diye değiştirip, memleketi olan Keyrane'den yürüyerek Delhi'ye doğru yola çıkmıştır. Delhi'den Jaipur ve Jodhpur'un korkunç sahra yollarını geçerek Surat¹⁵⁸ Liman'ına yürüyerek ulaşmış, oradan da Cidde'ye doğru yola çıkmıştır. Rahmetullah Keyranevi Hicaz'a gittikten sonra, 30 Ocak 1862'de İngilizler

¹⁵⁶- Rüpye rüpyanın çokluk olup Hindistan'ın para birimidir.

¹⁵⁷- Osmanî, C. 1, s 199.

¹⁵⁸- Şu an Gucerat eyaletinde yer almaktadır.

Rahmetullah adına gıyabi dava açıp, onun ve ailesinin tüm malını gasp edip satışı çıkartmışlardır.¹⁵⁹

Rahmetullah Keyranevi Hicaz'a varınca Mekke âlimlerinden olan ve Mescid-i Haram'da ders veren Şeyh Ahmed b. Zeyni Dahlan'ın derslerine katılmaya başlamıştır. Mekke'de Şeyh Zeyni Dahlan ile görüşen Keyranevi, Dahlan'a Hindistan'daki durumdan bahsetmiş ve bütün ahvali anlatmıştır. Dahlan, yaşananları herkese duyurmaları gerektiğini, bunun için de daha önce yazdığı makale ve risalelerini bir araya getirip bir kitap şeklinde yayımlamasını kendisine tavsiye etmiştir.¹⁶⁰

Hindistan halkının, 1857'deki İngilizlere karşı ayaklanmasından -İngilizler bu ayaklanmayı "büyük isyan"* diye ifade etmektedirler- sonra Papaz Pfander Almanya, İsviçre ve İngiltere'de yaşamıştır. Daha sonra Pfander, Londra Kilise Misyonerlik Cemiyeti tarafından misyonerlik faaliyetlerini devam ettirmek için İstanbul'a gönderilmiştir. İstanbul'da iken Pfander, Osmanlı Devleti'nin Halifesi olan Sultan Abdülaziz (ö. 1876) ile görüşmüştür. Taki Osmanî, Pfander'in halifeyle görüşürken ona anlattığı ifadeleri şöyle aktarmaktadır: "Hindistan'da iken bir Müslüman âlimle münazara ettik, bu münazara Hıristiyanlığın zaferi ve İslam'ın mağlubiyetiyle sona ermiştir."¹⁶¹ Bunu duyan Halife Abdülaziz telaşlanmış ve tahkik-i hal için Mekke Şerifi olan Abdullah Kamil Paşa'ya (ö. 1877) ferman göndermiştir. Taki Osmanî Halife Abdülaziz'in fermanını şöyle nakleder: "Hac zamanında Hindistan'dan gelen güvenli şahıslardan, Papaz Pfander'in oradaki

¹⁵⁹- Osmanî, C. 1, s 200.

¹⁶⁰- Osmanî, C. 1, s 202.

*- İngilizce rebellion ve revolt denilmektedir.

¹⁶¹- Osmanî, C. 1, s 201.

Müslümanlarla yaptığı münazara ve 1857'de Hindistan'da çıkan inkılâplar ile ilgili bilgi alıp Bab-ı Hilafet'e bildirin."¹⁶²

Abdullah Paşa Şeyh Dahlan'dan Agra tartışması hakkında bilgiler alıp hemen Halifeye haber göndererek, Hindistan'da Hıristiyanlarla münazara yapan âlimin Mekke'de bulunduğunu söylemiş, Sultan bu haberi aldıktan sonra Rahmetullah Keyranevi'yi İstanbul'a çağırılmıştır. H. 1280, M. 1864 yılında Rahmetullah Keyranevi devletin konuğu olarak İstanbul'a gelmiştir. Papaz Pfander, Rahmetullah Keyranevi'nin İstanbul'a geldiğini duyunca kaçmıştır.¹⁶³ Agra münazarası hakkında batılı kaynaklarında her ne kadar berabere sonuçlandığını yazılsada münazaradan sonra papaz Pfander'in yer değiştirip Peşaver'e ve İstanbul'da da Keyranevi'nin İstanbul'a gelmesiyle oradan ayrılması onun başarısızlığını ve Keyranevi'nin ise zaferini göstermektedir.

Keyranevi İstanbul'a gelince, Sultan Abdülaziz ve Sadrazam Hayrettin Paşa (ö. 1890) bir toplantı düzenleyip bu toplantıya başta âlimler olmak üzere vezirlerini de çağırılmıştır. Sultan Abdülaziz, Rahmetullah Keyranevi'den Hindistan'daki tartışmalar ve Hindistan'ın ahvalini dinlemiş ve Agra'daki münazaranın konusu olan beş mesele üzerine Arapça bir kitap hazırlamasını istemiştir. Ardından Devlet-i Osmaniye'nin içinde bulunan misyonerlerin faaliyetlerinin durdurulması ve bu fitneden kurtulması için emirler verilmiştir. Rahmetullah Keyranevi münazarada konu edilen meseleler üzerine Recep 1280'de yazmaya başlayıp Zilhicce 1280'de, sadece altı ay içerisinde, "İzharü'l-hak" adlı kitabını hazırlayıp Sultana sunmuştur.¹⁶⁴ İşte 19. yüzyılda misyonerlik karşıtı yazılan eserlerin en önemlisi, müdellel ve

¹⁶²- Osmanî, C. 1, s 201.

¹⁶³- Osmanî, C. 1, s 202.

¹⁶⁴- Osmanî, C. 1, s 202.

kapsamlı bir şekilde yazılmış olan Rahmetullah Keyranevi'nin İzhârü'l-hak adlı eseri böyle meydana gelmiştir.

4. İzhârü'l-hak'ın Tercümeleri

Yukarıda belirtildiği gibi, İzhârü'l-hak aslında Rahmetullah Keyranevi'nin Hıristiyanlığa karşı yazdığı çeşitli makale ve kitapların bir mecmuasıdır. Hindistan'da Hıristiyanlığın güçlendiğini ve misyonerlerin İslam ve Müslümanlar aleyhine çalışmalar başlattığını gören Rahmetullah Keyranevi, kendi yerel dillerinde onlara cevap vermeye başlamıştır. İzhârü'l-hak isimindeki eser, bu yerel dillerde yazılmış makale ve kitaplardan oluşmaktadır. İzhârü'l-hak bir kaç dile çevrilmiştir. Bazı âlimler bu çevirileri tahkik etmiş, çevirilerden kısaltma yapan âlimler de olmuştur. Tahkik edenler arasında: Seyyid Ömer Haşim el-Ketbi ve kardeşi Seyyid Muhammed Haşim el-Ketbi¹⁶⁵, Ömer ed-Dusuki¹⁶⁶, Muhammed Ahmed Abdul Kadir Halil Melkavi¹⁶⁷, Müftü Taki Osmanî¹⁶⁸ gibi isimler yer almaktadır.

İzhârü'l-hak, Sultan Abulaziz Han döneminde 1867 yılında Matbaatu'l-Amire tarafından İstanbul'da yayımlanmıştır. Sultan II. Abdülhamid (ö. 1918) de bu eserin neşredilmesine çok önem vermiştir. Onun döneminde bu eser Almanca, Fransızca, İngilizce dillerine tercüme edilmiştir. Ayrıca Hindistan'lı Gulam Muhammed adlı bir şahıs İzhârü'l-hak'ı Guçerat diline çevirmiş, Matbaa Deşi Maneter, bunu Surat

¹⁶⁵- İzhârü'l-hak, thk; S. Ömer Haşim el-Ketbi ve kardeşi S. Muhammed Haşim el-Ketbi, bu Arapça nüshası iki cilt olarak El-Matbaa el- İlmiye, Kahire'de H. 1316 yılında basılmıştır.

¹⁶⁶- İzhârü'l-hak, thk; Ömer ed-Dusuki, Fas İslam İşleri Bakanlığın yardımıyla 1964 yılında iki cilt olarak, Matbaa er Risale'de basılmıştır.

¹⁶⁷- İzhârü'l-hak, thk; Muhammed Ahmed Abdul Kadir Halil Melkavi El- İdaretu'l Amme lit Tab-i vet Tercüme, Riyad'da 1989 yılında basılmıştır.

¹⁶⁸- Müftü Taki Osmanî, Urduca olarak tahkik etmiştir. Bu kitap Bibal se Kur'an Tak adıyla Hafzi Book Depot, Deoband'da 1996 yılında basılmıştır.

şehrinden 1918’de neşretmiştir. İzharü’l hak’ın Nüzhet Efendi I. cilt ve Ankaralı Ömer Fehmi Efendi II. cilt olmak üzere Osmanlıca’ya da çevirmişlerdir. Sönmez Neşriyat 1972’de bu iki cildi sadeleştirerek tek bir cilt olarak Türkçe’ye kazandırıp, İstanbul’da yayımlamıştır. Pakistan’lı Veli Raazi ise İzharü’l-hak’ın Urduca tercümesinden İngilizceye çevirip “The Truth Reveald” adıyla “Ta-Ha Publishers” Londra’da 1989’da yayımlamıştır.¹⁶⁹ Abdülhadi Sıddık “Kutsal Kitaba İlahi Çağrı” adıyla -Muhammed Ahmed Muhamed Abdülkadir Halil Melkavi tarafından Arapça olarak hazırlanan tahkikli nüshasından- Türkçe’ye tercüme etmiş, 2006 yılında Faran Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır. Daha sonra İzharü’l-hak’ın I. cildi Ali Namlı, II. cildi ise Ramazan Muslu tarafından -Melkavi’nin tahkikli nüshasından- Türkçe’ye tercüme edilmiş ve İzharü’l-hak adıyla İSAM yayınları arasında 2012 yılında yayımlanmıştır.

İzharü’l-hak’ın Urduca tercümesi, ilk olarak Selimullah adlı biri tarafından hazırlanmış fakat basılmamıştır. Daha sonra Ekber Ali isimindeki Pakistan’lı bir âlim bu eseri tekrar Urducaya çevirmiştir. Yine Pakistan’lı bir âlim Taki Osmanî bu çeviri üzerine tahkik edip “Bibal Se Kur’an Tak” adıyla basmıştır. Katar Diyanet İşleri Bakanlığı tarafından, Ömer ed-Desuki danışmanlığında ve Dr. M. Abdul Kadir Halil Melkavi danışmanlığında gözden geçirilerek iki defa basılmıştır. Ayrıca H. 1410 yılında Suudi Arabistan Fetva ve Bilimsel Araştırma Genel Başkanlığı tarafından basılmıştır. Abdul Kadir Melkavi’nin bu Arapça nüshasını Hindistan’lı bir âlim olan Safiurrahman Mübarekpuri özetleyip yine Urducaya tercüme etmiştir. Bu özeti H.

¹⁶⁹- Osmanî, C. 1, s 214.

1422 yılında Suudi Arabistan İslam İşleri ve Daveto İrşad Vakıfları Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır.¹⁷⁰

Rahmetullah Keyranevi H. 1233'te Hindistan'nın uttar pradaş eyaletine bağlı keyrane ilçesinde dünyaya geldi. Keyrane'de ilk eğitimi aldıktan sonra Delhi'ye giderek yüksek eğitimi tamamladı. Delhi'de Maharaca Hindurau'n teklifiyle birkaç sene muhasebecilik yaptıktan sonra Hindistan'da misyonerlik faaliyetlerinden rahatsız olan Keyranevi görevinden istifa edip Hıristiyanlık ve misyonerlik faaliyetlerini başlattı. Rahmetullah Keyranevi H. 1308 yılında Mekke'de vefat etti¹⁷¹.

¹⁷⁰- İstifade ettiğimiz bu kitaplar Nedvetu'l Ulema'daki (Hindistan) Şibli Nomani Merkezi Kütüphanesinde mevcuttur.

¹⁷¹ Osmani, C.1, s.181.

İKİNCİ BÖLÜM

İZHARÜ'L-HAK'IN TEMEL TARTIŞMA KONULARI

Hıristiyanlarla Müslümanlar arasında gerçekleşen tarihi Agra münazarasından sonra ortaya çıkan İzharü'l-hak, Eski ve Yeni Ahit kitaplarının kesintisiz bir senedinin olmadığı, bazı hükümlerinin nesh olduğu, tahrif yapıldığı, teslis inancının yanlış olduğu, Kur'an-ı Kerim'in gerçekliği ve Hz. Muhammed'in (s.a.s.) peygamberliğinin ispatı olmak üzere altı bölümden oluşmaktadır. Bu konularda eşine çok az rastlanabilecek bir eserdir. Bu münazarada zikrettiğimiz İzharü'l-hak konularından Nesh, Tahrif, Teslis, Kur'an-ı Kerim'in gerçekliği ve Hz. Muhammed'in (s.a.s.) peygamberliğinin ispatı olmak üzere beş konu ele alınmıştır. Münazaraya katılan Hıristiyan bilginler Eski ve Yeni Ahit kitaplarında nesh ile tahrif olduğunu itiraf etmişlerdir.

Münazaradaki tartışma konu sıralamasına baktığımız zaman ilk nesh, sonra da tahrif üzerinde durulduğu görülmektedir. Fakat Keyranevi'nin İzharü'l-hak'ın konu sıralamasında neshe tahriften sonra yer verdiği için çalışmamızda da bu sıralama dikkate alınmıştır.

Rahmetullah Keyranevi Nesh bölümünde, hangi meselelerin neshe konu olabileceğini hangilerinin neshe konu olamayacağını ve neshin şartlarını uzun uzun anlattıktan sonra neshin iki kısım olduğunu dile getirmektedir.

Tahrifi anlatırken Keyranevi, Tevrat ve İncil'de tahrif yapıldığını kati delillerle ispat etmektedir. Tahrifin lafzi ve manevi olmak üzere iki kısım olduğunu,

lafzi tahrifin kutsal metinlerin sözcüklerini değiştirme eksiltme ve artırılma anlamını taşıdığını, manada tahrif ise metinlerin yanlış tevil ve yorumlamadan ibaret olduğunu ve bütün bunlarda tahrif yapıldığını geniş bir şekilde izah etmektedir.

Çalışmamızın bu ikinci bölümü münazarada konu edilen beş temel tartışma konularını içermektedir.

A. ESKİ AHİT VE YENİ AHİT’TE TAHRİF

Rahmetullah Keyranevi’nin İzharü’l-hak adlı eserinde en fazla tahrif meselesine yer ayırmıştır. Tahrif meselesi 19. Yüzyılda İslam-Hıristiyan polemiginde çok önemli konu haline gelmiştir. Fakat bu mesele daha önceden de Batılı bilim adamları arasında tenkit konusu olmuştur. Dolayısıyla Keyranevi Eski ve Yeni Ahit kitaplarında tahrif olduğunu ispatlamaya çalışırken Hıristiyan yazarların eserlerinden kaynak göstermektedir. Bu bölümde Rahmetullah Keyranevi’nin tahrif ile ilgili görüşleri ışığında tahrifin çeşitleri ve papaz Pfander’in itirazlarına Keyranevi tarafından verilen cevapları ele alacağız.

1. Rahmetullah Keranevi’ye Göre Tahrif

“Kenar ve sınır” anlamlarına gelen “harf” kökünden üretilen tahrif değiştirmek anlamına gelmektedir.¹⁷² Tahrifin tanımını yaparken Keyranevi, tahrifi tahrif-i lafzi ve tahrif-i manevi şeklinde iki kısma ayırır. Tahrif-i manevi kelimelerde değişiklik yapmadan asıl manaya aykırı yorumlamak demektir. Eski ve Yeni Ahit’teki tahrif, tahrif-i manevi değil, tahrif-i lafzîdir. Rahmetullah Keyranevi, tahrif-i lafziyi de üç kısma ayırarak konuyu açıklamıştır. Birinci kısım, kelimelerin değişmesiyle tahrif-i lafzi, ikinci kısım, kelimelerin eklemeleriyle tahrif-i lafzi,

¹⁷²- Cemalüddin ibn Manzur, Lisânü’l- Lisan, Daru’l Kütüb el İlmiyye, Beyrut, 1993, C. 1, s 247.

üçüncü kısım ise kelimelerin silinmesiyle tahrif-i lafzidir. Sonra hangi çeşit tahrifin zararlı olduğunu söyleyen Keyranevi, Eski ve Yeni Ahit'te vaki olan zararlı tahrifleri örnekleriyle göstermektedir. Rahmetullah'a göre, Protestanlar Müslümanları aldatmak için tahrifi şiddetle inkâr ederler. Hâlbuki birçok Hıristiyan bilgin, kendilerinin kitaplarında ve papaz Pfander de Agra münazarası esnasında Eski ve Yeni Ahit kitaplarında tahrif-i lafzi olduğuna dair itirafta bulunmaktadır.¹⁷³

Keyranevi'ye göre Ehl-i Kitap Eski Ahid'in tek bir nüsha olduğunda da birleşmemiştir. Onlara göre Eski Ahid'in meşhur üç nüshası bulunmaktadır:

1. İbranice nüshası: Yahudiler ile Protestan Hıristiyanlar arasında kabul edilmektedir.
2. Yunanca nüshası: Yedinci yüzyıla kadar Hıristiyanlarca kabul edilen bir nüshadır.
3. Samiri nüshası: Sâmirilerce kabul edilir. Bu nüsha aslında İbranice nüshası olup Eski Ahid'in sadece yedi kitabından¹⁷⁴ oluşmaktadır. Çünkü Sâmiriler Eski Ahid'in diğer kitaplarını kabul etmemektedirler.¹⁷⁵

2. Tahrifin Çeşitleri

Birinci Kısım: Kelimelerin Değişmesiyle Tahrif-i Lafzi

Hıristiyanlarca kelimelerde değişiklik yaparak yapılarak meydana getirilen tahrif-i lafzinin bazı delilleri şu şekildedir;

¹⁷³- Osmanî, C. 2, s 13.

¹⁷⁴- Yani Tekvin, Çıkış, Levililer, Sayılar ve Tesniye olmak üzere "Tevrat" denilen beş kitapla beraber Yeşu ve Hâkimler kitabı.

¹⁷⁵- Osmanî, C. 2, s 14.

Ebal ya da Gerizim Dağı: Tesniye'nin İbranice nüshasında şöyle söz edilmektedir: “Erden'den¹⁷⁶ geçtiğimiz zaman, bugün size vasiyet etmekte olduğum bu taşları Ebal dağında dikeceksiniz ve onları kireçleyeceksiniz.”¹⁷⁷ Aynı vasiyet Samiri nüshasında “Gerizim dağı üzerine dikeceksin”¹⁷⁸ diye zikredilmektedir. Hâlbuki Tesniye'ye göre Ebal ve Gerizim ikisi farklı dağlardır.¹⁷⁹ Keyranevi ise Hıristiyan bilginlerinden olan Adam Clarke'ın da bu iki dağın farklı olduğuna dair sözünü şöyle nakleder: “Ebal Dağı “kuru” ve Gerizim Dağı “bahçeli, bitkili”dir.¹⁸⁰ Yani İbrani nüshasına göre Hz. Musa Ebal Dağı üzerine mescit inşa edilmesini isterken, Samiri nüshasına göre ise Hz. Musa'nın Gerizim Dağı üzerine mescit yaptırmak istendiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca Yahudilerin ve Samirilerin eskiden beri Tevrat'ı tahrif ettiklerine dair birbirlerini suçladıklarını da söyleyen Keyranevi tefsirci Adam Clarke'ın şu sözünü nakleder; “Araştırmacı Kennicott, Samirice nüshasının doğru olduğunu iddia ederken, Parry ve Verschuir isimli araştırmacılar ise İbranice nüshanın doğru olduğunu iddia ederler.”¹⁸¹

¹⁷⁶- 2011'de Kore'de basılan Kutsal Kitap'ta “Erdenden geçtiğiniz zaman” yerine “Şeria İrmağı'ndan geçince” ve “Ebal dağı” yerine “Eval dağı” diye ifade edilmektedir. Halbuki elimizde bulunan tüm Urduca, Hintçe, ve Arapça tercümelerinde “Ebal” olarak yazılmaktadır. Fakat Douay-Rheims 1899 Amerikan Edisyon'da (DRA) “Hebal” ve Complete Jewish Bible'de (CJB) “Eival” diye yazılmaktadır. (bkz;www.bibleGateway.com). (09.10.2016).

¹⁷⁷- Tesniye, 27:4.

¹⁷⁸- Osmanî C. 2, s 20.

¹⁷⁹- “...Bereketi Gerizim dağı üzerine ve laneti Ebal dağı üzerine koyacaksın.” (Tesniye, 11:29).

¹⁸⁰- Osmanî, C. 2, s 21.

¹⁸¹- Osmanî, C. 2, s 20.

Pavlus'un Mektuplarında Tahrif: Mezmurlar'da (Zebur) Rab hakkında: “Kulaklarımı açtın”¹⁸² denilmişken, Pavlus İbranilere yazdığı mektubunda Zebur'dan bu cümleyi “Fakat bana beden hazırladın”¹⁸³ diye nakleder. Henry ve Scott tefsirlerini birleştirenler bu cümleyi: “Bu farklılık kâtibin yanlışlığından kaynaklanmaktadır, ikisinden biri doğrudur” diye izahta bulunmaktadır. Adam Clarke ise doğrudan: “Revaçta olan İbrani metinleri tahrif edilmiştir” sözüyle bu konuda açık yüreklilik göstererek itirafta bulunmuştur.¹⁸⁴

İşaya'daki şu sözü: “Çünkü eski zamandan beri kimse işitmedi ve kulak duymadı ve göz senden başka bir Allah görmedi”¹⁸⁵ Pavlus Korintoslular'a yazdığı I. Mektubunda şöyle nakletmiştir: “gözün görmediği, kulağın işitmediği ve insanın yüreğine girmediği, yani Allah'ın kendini sevenlere hazırladığı şeyler.”¹⁸⁶

Bu iki cümle arasındaki değişikliklere baktığımız zaman birincisinden Allah'ın sıfatıyla alakalı sıfatları anlaşılırken, ikincisinden cennetin sıfatları anlaşılmaktadır. Bu değişikliklerden dolayı Keyranevi Henry ve Scott'un itiraflarını, onların tefsirlerinden şu şekilde nakletmektedir: “En doğru görüş şudur ki İbranice metninde tahrif vardır.”¹⁸⁷ Adam Clarke, bu meseleyi zor bir mesele diye nitelendirir ve okuyuculara iki seçenek vermekten başka çaresi yoktur deyip şöyle söyler: “ya Yahudiler tarafından İbranice ve Yunanca metinlerin bilerek tahrif edildiğini kabul

¹⁸²- Mezmurlar, 40:6.

¹⁸³- İbranilere Mektup, 10:5.

¹⁸⁴- Osmanî, C. 2, s 24-25.

¹⁸⁵- İşaya, 64:4.

¹⁸⁶- Korintoslular'a I. Mektup, 2/9.

¹⁸⁷- Osmanî, C. 2, s 35.

edelim ya da Pavlus'un bu cümlesini: "bu kitaptan değil de başka sahte bir kitaptan nakledildiğini kabul edelim."¹⁸⁸

Mezmurlar'da Tahrif: Mezmurlar'ın İbranice nüshasındaki 105:28'de: "O, onun sözünden yüz çevirmedi" ve Yunanca nüshasında: "O, onun sözünü dinlemedi"¹⁸⁹ denildiği için yani bir cümlesinde olumlu diğerinde ise olumsuz bir ifade bulunduğu için Hıristiyan bilginler; "Bu değişikliğin temel sebebi bir harfin eksikliği ya da fazlalığıdır"¹⁹⁰ derler. Yani bu da bir tahriftir. Tefsirci Horsley, Hâkimler kitabında geçen "Ve Yeftah bütün Gilead adamlarını topladı ve Efraimle cenk etti ve Gilead adamları Efraimi vurdular, çünkü dediler: Ey Gileadlılar, Efraim arasında ve Manasse arasında siz Efraim kaçaklarısınız"¹⁹¹ cümlesinin tefsirinde "Hiç şüphe yok ki bu ayet tahrif edilmiştir" diye açıkça itirafta bulunmaktadır.¹⁹²

İsimler ve sayılarda değişiklik:

Aşağıdaki cümlelerde Rahmetullah Keyranevi isimler, sayılar ve kelimelerde değişiklikler yapılarak tahrif edildiğini söylemiştir:

I. Tarihler kitabında Benyamin'in oğulları: "Bela, Beker ve Yediael"¹⁹³ üç olarak sayılırken aynı kitabın 8:1'de Benyamin'in, "ilk oğlu Bela'nın, ikinci oğlu Aşbel'in, üçüncü oğlu Aharahın'ın, dördüncü oğlu Noha'nın ve beşinci oğlu Rafa'nın babası olduğunu" söylenmektedir.

¹⁸⁸- Osmanî, C. 2, s 36.

¹⁸⁹- Kitabı Mukaddes adlı kitabın 1974 İstanbul baskısında bu cümleyi "Ve sözüne karşı durmadılar" şeklinde yazmaktadır. Aynı cümle 2011'de Kore'de basılan Kutsal Kitap'ta şu şekilde yazılmaktadır; "O'nun sözlerine karşı gelmişti."

¹⁹⁰- Osmanî, C. 2, s 25.

¹⁹¹- Hâkimler, 12:4.

¹⁹²- Osmanî. C. 2, s 26.

¹⁹³- I. Tarihler, 7:6.

Tekvin’de Benyamin’in oğulları “Bela, Beker, Aşbel, Gera, Naaman, Ehi, Roş, Muppim, Huppim ve Ard”¹⁹⁴ olarak sayılmaktadır.

Hz. Âdem’in yaratılışından Hz. Nuh’un tufanına kadar geçen süre İbranice nüshasına göre 1656, Yunanca nüshasına göre 2262 ve Samirice nüshasına göre 1307 yıldır. Bu aşırı ihtilaflar nedeniyle Hıristiyanlarca müteber sayılan Yahudi tarihçi Josephus bu nüshalardan hiçbirine itibar etmemiştir.¹⁹⁵

Hz. Nuh’un tufanından Hz. İbrahim’in doğumuna dek İbranice nüshaya göre 292, Yunanca nüshaya göre 1072 ve Samirice nüshaya göre 942 yıldır. Yukarıda zikredildiği gibi tarihçi Josephus bu üç nüshadan hiçbirine güvenmiyor. Augustine ise Yunanca nüshasının doğru olduğunu söylüyor. Araştırmacı Hales Samirice nüshasını savunuyor.¹⁹⁶

Yani yukarıdaki örneklerinde gördüğümüz gibi, isimlerin ve sayıların her ikisinde de değişiklikler bulunmaktadır. Hıristiyanlara göre de, her ikisi doğru olamaz, doğru olan tek bir cümledir, diğerleri ise yanlıştır. Dolayısıyla onlar tarifi kabul ederler bazı yerlerde ise çözüm olarak Ezra’nın oğulları ve torunları arasında fark olmadığını söyleyerek: “Bu tür ihtilaflarla uğraşmak gereksizdir. Bu yüzden böyle meseleleri terketmemiz gerekir”¹⁹⁷ deyip geçmektedirler.

Tüm Ehl-i Kitap I. ve II. Tarihler Kitabının Ezra tarafından Haggit ve Zekeriya peygamberlerin yardımıyla yazıldığını söylerler. Keyranevi bu konuda Clement, Tertullien ve Theophilacate gibi bilginlerin aynı görüşte olduğunu

¹⁹⁴- Tekvin, 46:21.

¹⁹⁵- Osmanî, C. 2, s 16.

¹⁹⁶- Osmanî, C. 2, s 18.

¹⁹⁷- Osmanî, C. 2, s 29.

söyleyerek, şöyle nakleder: “Babilliler’in Yerus alim’i yağmaladıktan sonra tüm semavi kitaplar zayi olmuştur, sonra bu kitapların yeniden yazılması için Ezra’ya ilham gelmiştir.”¹⁹⁸

Rahmetullah Keyranevi yukarıdaki hatalara nazaran, “Ezra ilham sahibi bir peygamber olmasına rağmen yazılımda hata yapabilmekteyken, havarilerden bile olmayan Markos ile Luka yazılımda nasıl masum olabilirler?” diye sorgulamaktadır.¹⁹⁹

Burada Rahmetullah Keyranevi konuyla alakalı birkaç husus ortaya koymuştur. Mesela:

şu anki Tevrat, ilk Hz. Musa’ya ilham yoluyla gelen ve zayi olduktan sonra tekrar Ezra tarafından yazılan bir kitap asla olamaz. Çünkü ilham ile yazılan bir kitap içinde çelişki bulunamaz.

Ezra, iki peygamberin yardımıyla Tevrat’ı hazırladığı halde de hata işlemişe, diğer kitaplarında da onun hata yapması doğaldır. Dolayısıyla Eski ve Yeni Ahit’te bulunan peygamberlerin şanına yakışmayan bazı şeyleri inkâr etmekte hiç sakınca olmamalıdır.²⁰⁰  rneğin:

“Lut, kendi iki kızıyla zina yapmış ve ikisi de gebe kalmış. Onlardan iki oğul dünyaya gelmiş, biride Moabıların atası, diğerleri de Ammoni oğullarının atası olmuştur.”²⁰¹

¹⁹⁸- Osmanî, C. 2, s 30.

¹⁹⁹- Osmanî, C. 2, s 32.

²⁰⁰- Osmanî, C. 2. s 31.

²⁰¹- Tekvin, 19:30-38.

Davud, Uriya'nın hanımıyla zina yapmış, o gebe kalmış, sonra Davud onun kocasını hile yoluyla öldürmüştür."²⁰²

Süleyman ömrünün sonunda hanımın teşvikiyle mürtet olup puta tapmaya kalkmıştır. Onun için tapınak da inşa ettirmiştir, bu nedenle Allah'ın gözünden düşmüştür.²⁰³

Lafzî değişiklik

Vahiy Kitabı'nda şöyle denilmektedir: "Sonra ben, uçan bir melek gördüm."²⁰⁴ Geriesbach ise burada "melek" kelimesi yanlış olup doğrusunun "kartal" olduğunu söylemiştir.²⁰⁵

Pavlus'un Efesoslulara yazdığı Mektup'ta şöyle denilmektedir: "Tanrı korkusunda birbirine tabi olun."²⁰⁶ Eski İngilizce tercümelerinde "Tanrı" kelimesi bulunurken yeni Urduca, Türkçe, Hintçe, Bengalce ve İngilizce tercümelerinde "Mesih" kelimesiyle değiştirilmiştir.²⁰⁷

İkinci Kısım: Eklemelerde bulunan lafzî tahrif

Rahmetullah Keyranevi bu bahsi 325 yılında toplanan İznik (Nice), 364 yılında Laodicea ve 397 yılında Kartaca'da toplanan konsillerle başlatmıştır. Çünkü bu konsillerde, Hıristiyan dünyasında kabul edilmeyen tüm kitaplar²⁰⁸ konsil

²⁰²- II. Samuel, 11:2-27.

²⁰³- I. Krallar, 11:4-8.

²⁰⁴- Vahiy, 8:3.

²⁰⁵- Osmanî, C. 2, s 39.

²⁰⁶- Efesoslulara 1. Mektup, 5:21.

²⁰⁷- Geneva Bible, Published by Tolle Lege Press. 1599 Edisyonu. (bkz; www.bibleGateway.com). (09.10.2016).

²⁰⁸- Baruh, Tobit, Yudit, Bilgelik, Ester, Sirak, I. ve II. Makkabiler olmak üzere sekiz kitap 324'e kadar Hıristiyan dünyası tarafından kabul edilmeyen kitaplardır. (Osmanî, C. 2, s 41).

kararlarıyla kabul edilmiş ve bu süreç Protestanlığın ortaya çıkmasına kadar devam etmiştir.²⁰⁹ Fakat konsillerle Kitab-ı Mukaddes sayılan ve kabul görülen kitapların lügat, üslup, tarih, coğrafya, isimler, sayılar ve olumsuz olumluya çevirme açısından tezatlarla dolu olduğunu gören Rahmetullah Keyranevi, burada şu soruyu sormaktadır:

Eğer 324'e kadar batıl, tahrif edilmiş ve reddedilmiş olan kitapları konsiller kabul edip ilhami sayılıyorsa, böyle konsillere nasıl itibar edilebilir?

Daha sonra Rahmetullah Keyranevi kendi âdeti üzere, Hıristiyan bilginlerinin açıklamalarını delil göstererek Eski ve Yeni Ahit kitaplarında eklemelerle yapılmış tahrifleri ispatlamıştır;

Tesniye'de geçen "Manasse oğlu Yair, Geşuriler ve Maakatiler sınırına kadar uzanan bütün Argob bölgesini aldı ve onlara Başana, kendi adına göre Havvot-Yair adını koydu. Bugüne kadar böyle denilir."²¹⁰

Rahmetullah Keyranevi, cümledeki "bugüne kadar" kelimesinin Hz. Musa'nın sözü olmadığını söyler. Çünkü bu sözden, söyleyen kişinin Yair'den sonra yaşadığı anlaşılmaktadır. Hıristiyan araştırmacılara göre de bunun gibi sözler ancak uzak zaman için kullanılır. Dolayısıyla bu söz yüzyıllar sonra eklenmiştir. Araştırmacı Horne'da bunu söylemektedir.²¹¹ Keyranevi, bu cümlede yazıldığı gibi Yair'in Manasse'nin oğlu olmayıp Segub'un oğlu olduğunu²¹² söyleyerek dikkatini çekmektedir.

²⁰⁹- Osmani, C. 2, s 41.

²¹⁰- Tesniye, 3:14.

²¹¹- Bkz, Osmani, C. 2, s 45.

²¹²- "Ve Segub Yair'in babası oldu." (I. Tarihler 2:22).

Tekvin, 13:18²¹³, 35:27²¹⁴ ve 37:14'teki²¹⁵ cümlelerde geçen Hebron kelimesi, Musa'nın (a.s) sözü olamaz. Bu bir köyün ismidir. Geçmişte bu köyün adı "Kiryat-Arba" idi.²¹⁶ İsrail oğulları Yeşu (a.s.) döneminde Filistin'i fethettikten sonra adını değiştirerek Hebron koymuşlardı. Tekvin 13:7²¹⁷ ve 12:6'da²¹⁸ bulunan cümleler de Hz. Musa'nın sözü olamaz çünkü Hıristiyan bilginler de bunun bir eklenti olduğunu söylemektedirler. Henry ve Scott: "bu Ezra veya ilhami (ilhama mazhar olan) bir şahıs tarafından eklenmiştir" demişlerdir. Fakat Keyranevi Henry ve Scott'un, Ezra veya ilhami bir şahıs tarafından eklenmesine dair bu sözünün, zandan başka şey olmadığını söylemektedir.²¹⁹ Yani söz konusu olan cümleler ne Hz. Musa'nın ne Ezra'nındır ne de ilhami bir şahıstır. Bilakis daha sonra eklenmiştir.

Tesniye'nin 34'üncü babındaki; Hz. Musa'nın vefatı, onun kabrinin olduğu yer hakkında bilgi veren sözler, Nun oğlu Yeşu'nun Hz. Musa'nın yerine geçmesi ve İsrail oğullarında Hz. Musa dışında Allah ile yüz yüze konuşan hiç bir peygamberin çıkmadığı sözler Hz. Musa'nın (a.s) sözü değildir.²²⁰

Keyranevi'ye göre bu babın sözlerinin Musa'nın (a.s.) sözü olmadığında Yahudiler ve Hıristiyanlar ittifak etmektedir. D'Oyly ve Richard Mant ile Adam Clarke'ın görüşü de aynıdır. Henry ve Scott'un görüşünü Keyranevi şöyle nakleder:

²¹³- "Ve Abram çadırını kaldırdı ve gelip Hebron'da olan Mamre meşeliğinde oturdu ve orada Rabbe bir mezbah yaptı." (Tekvin, 31:18).

²¹⁴- "ve Yahup Mamreye, İbrahim ve İshak'ın misafir olduğu Kiryat-Arbaya (o Hebrondur), babası İshak'a geldi." (Tekvin, 35:279).

²¹⁵- "...Ve onu Hebron vadisinden gönderdi." (Tekvin, 37:14).

²¹⁶- "Ve Hebron'un adı evelce Kiryat-arba idi." (Yeşu, 14:15).

²¹⁷- "Ve Kenanlılar ve Perizziler o zaman memlekette oturuyorlardı." (Tekvin, 13:7).

²¹⁸- "Ve o vakit Kenanlılar memlekette idiler." (Tekvin, 12:6).

²¹⁹- Osmanî, C. 2, s 51.

²²⁰- Tesniye, 34: 1-12.

“Bu babın Yeşu, Samuel, Ezra, ya da daha sonraki peygamberler tarafından eklenmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Muhtemelen İsrail oğullarının Babil esaretinden kurtulduğu zaman eklenmiştir.”²²¹

Böyle eklemeler dışında da Eski ve Yeni Ahit arasında birçok çelişkili cümle bulunmaktadır. Mesela: Keyranevi’ye göre Tesniye’deki “Gayrimeşru çocuk Rabbin cemaatine girmeyecektir, kendinden olanlardan hiç biri, hatta onuncu nesle kadar Rabbin cemaatine girmeyecektir”²²² cümlesi de Hz. Musa’ya nispet edilemez çünkü böyle olursa Davud’dan Perets’e (Peres/Fares) kadar onların ecdatları bu söz gereği Allah’ın cemaatine giremez. Hâlbuki Matta’ya göre Davud (a.s) Perets’in onuncu soyundan gelmektedir.²²³ Tekvin’e göre ise Perest gayrimeşru bir çocuktur.²²⁴ Keyranevi Tefsirci Horsley’nin görüşünü naklederek “onuncu nesle kadar” sözünün sonradan eklendiğini söylemektedir.

I. Samuel’e göre: “Allah Beyt-e-şemeş adamlarından da vurdu. Çünkü Rabbin sandığının içine bakmışlardı. Ve kavimde yetmiş kişi vurdu, elli bin kişi ve kavim yas tuttu.”²²⁵

Bu cümledeki sayılar hakkında Keyranevi Adam Clarke’ın şu görüşünü nakleder: “Latince tercümesinde yetmiş idareci, elli bin yetmiş sivilin helak olduğu yazılmış iken Süryanice ve Arapça tercümelerinde beş bin yetmiş kişinin helak

²²¹- Osmanî, C. 2, s 53.

²²²- Tesniye, 23:2.

²²³- “Yahuda Tamar’dan doğan Perets ve Zerah’ın babası idi, Perets Hetsronun babası idi, Hetsron Ram’ın babası idi, Ram Amminadab’ın babası idi, Amminadab Nahşonun babası idi, Nahşon Salmon’un babası idi, Salmon Rahab’dan doğan Boaz’ın babası idi, Boaz Rut’tan doğan obed’in babası idi, Obed Yesse’nin babası idi, Yesse kiral Davud’un babası idi.” (Matta, 1:3-6).

²²⁴- Tekvin, 38:29.

²²⁵- I. Samuel, 6:19.

olduğu söylenmektedir. Tarihçi Josephus ise, yalnız yetmiş kişi olduğunu söylemiştir. Salomon Jarchy ve diğer rabbilerin söyledikleri farklıdır. Bu ihtilaf bizi kesinlikle burada tahrif olduğuna inandırmaktadır.”²²⁶

Luka İncili’ndeki “Daha sonra Allah dedi ki: “Bu neslin insanlarını neye benzeteyim ve neye benzerler?”²²⁷ Bu söz hakkında tefsirci Adam Clarke Bu cümledeki: “daha sonra Allah dedi” ifadesinin hiç bir zaman Luka İncili’nin metninden olmadığı, tüm araştırmacıların bu sözü inkâr ettiği ve Bengel ile Griesbach’ın ise bunu metinden de çıkarıldığını söylemektedir.²²⁸

Rahmetullah Keyranevi taaccüp ederek bu kadar açık itiraflar olmasına rağmen Protestanlar kendi tercümelerinden bu ifadeleri neden çıkartmıyorlar, Allah’ın kitabı zannedilen kitapta böyle eklemeler tahrif değilse tahrif nedir? Diye sormaktadır.

Luther’in tercümesindeki tahrif

“Gökte şahadet eden üçtür: Baba, Kelime ve Ruhü’l-Kudus ve üçü birdir ve yeryüzünde şahadet eden de üçtür: Ruh, Su ve Kan bu üçü de bir sözde birleşir.”²²⁹ Keyranevi’ye göre cümlenin şu parçasının; “gökte şahadet eden üçtür: Baba, Kelime ve Ruhü’l-Kudus ve üçü birdir ve yeryüzünde” ilave olduğunda, Griesbach, Scholz,

²²⁶- Osmanî, C. 2, s 59.

²²⁷- Luka, 7:31.

²²⁸- Osmanî, C. 2, s 62. Bazı İngilizce tercümelerinde “Daha sonra Allah dedi ki” sözü bulunmamakta iken bazılarında bulunmaktadır. Fakat bazı Arapça tercümelerinde sadece “Yasu dedi” diye yazılıdır. Elimizdeki Ürdüca, Hintçe, Bengalce tercümelerinde bu söz hiç yoktur. (ve bkz; www.bibleGateway.com). (13.10.2016).

²²⁹- İzhari’l-hak’ta böyledir. Fakat Kıtaby Mukaddes’te bu cümle şu şekildedir: “Ve şahadet eden Ruhtur, çünkü Ruh hakikattir. Çünkü şahadet edenler üçtür: Ruh, Su ve Kan, üçü birde mutabıktır.”(Yuhanna’nın 1. Mektubu, 5:7-8).

Horne, Adam Clarke, Henry ve Scott gibi Hıristiyan araştırmacılar ve bilginler hemfikirdir. Augustine'nin bu mektup üzerine on risâle yazmasına rağmen hiç birinde bu ibarenin bulunmadığını söyleyen Keyranevi, Luther'in Kutsal Kitabı Almanca'ya tercüme ederken bu tercümeyle değiştirmemesine dâir vasiyette bulunmuş olmasına rağmen, onun ölümünden daha otuz sene geçmeden bu kitabın tahrif edildiğini de söylemektedir.²³⁰

Bu cümlelerin aslı şu şekildedir: “Şehadet edenler üçtür: Ruh, Su ve Kan bu üçü bir sözde birleşir.” bunun devamı teslise inananlar tarafından eklenmiştir.

Rahmetullah Keyranevi, Papaz Pfander ile gerçekleşen münazara esnasında bunu Papaz Pfander'in de itiraf ettiğini söyleyerek, filozof İsaac Newton'un yazdığı 50 sayfalık bir risaleden bahseder. Bu risalede Newton yukarıda zikredilen Yuhanna'daki cümle ve Pavlus'un Timoteosa I. Mektubunun 3:16²³¹ cümlesinin de tahrif edildiği kanaatindedir.²³²

Üçüncü Kısım: Silerek Yapılan Lafzi Tahrif

Bu bahsi üç kısma ayırabiliriz: Birincisi, konuyla ilgili deliller göstermek ve Hıristiyanlığın çeşitli gruplarına bağlı olan bilginlerin delilleriyle Matta İncil'inin Matta tarafından yazılmadığını ispatlamak şeklindedir. İkincisi, Hıristiyanların mugalataları ve bu mugalataların cevabı üzerindedir. Üçüncüsü, Hıristiyanların Eski ve Yeni Ahid isimli kutsal kitaplarının, Kur'an-ı Kerim ile kıyaslanarak dünyanın dört bir yanına yayılması sebebiyle tahrif olamayacağı sözüne cevap şeklindedir.

²³⁰- Osmanî, C. 2, s 67-71.

²³¹- Bu cümlelerin ibaresi şöyledir: “Ve takvanın sırrı büyük olduğu inkar edilemez; O, bedende izhar olundu, Ruhta tasdik olundu, Meleklerle görüldü, Milletlerde vazolundu, Dünyada iman edildi, İzzetleyukarı alındı.”

²³²- Osmanî, C. 2, s 72.

Tarihi açıdan da bu kitaplarda tahrif olduğunu ispatlamak bu bahsın kısımlarında yer almaktadır.

Birincisi: Hz. Musa (a.s.) hem Levi'nin torunu hem de Levi'nin torununun oğludur. Yani Musa (a.s) anne tarafından Levi'nin kızı Yukevet'in oğlu iken, baba tarafından da Levi'nin oğlu Kohat ve Kohat'ın oğlu İmran'ın oğludur. Güya İmran/Amram kendi halasıyla evlenmiştir. Çıkış'ın 6:20²³³ ve Sayılar kitabının 26:58-59.²³⁴ cümlelerinde bunun açıklaması mevcuttur. Fakat 1625 yılında yayımlanan Arapça tercümesine göre: “Amram'ın kendi amcasının kızı Yokebed ile evlendiğini” yani “halası” yerine “amcasının kızı” ile evlendiği söylenmiştir. 1948 yılında basılan Arapça tercümesinde de bu tahrif bulunmaktadır.²³⁵

Rahmetullah Keyranevi'ye göre; 8. Papa Erbanos²³⁶ zamanında İbranice, Yunanca ve Arapça dillerinin uzmanı olan papazlar, rahipler ve bilginler Hz. Musa'nın soyuna kusur gelmemesi için bilinçli bir şekilde bu tahrifi yapmışlardır.²³⁷ Çünkü Tevrat'a göre kişinin kendi halasıyla evlenmesi haramdır²³⁸ ve teyzesiyle ya

²³³- “Ve Amram kendisine babasının kız kardeşi Yokebed'i karı olarak aldı ve ona Harun'u ve Musa'yı doğurdu.” (Çıkış, 6:20).

²³⁴- “Levi aşiretleri şunlardır: Libniler aşireti, Hebroniler aşireti, Mahliler aşireti, Muşiler aşireti, Korahiler aşireti. Ve Amram'ın karısının adı Levi kızı Yokebed idi. O Mısır'da Leviy'e doğdu ve Harun'u ve Musa'yı ve kız kardeşleri Miryam'ı Amrama doğurdu.” (Sayılar, 26:58-59).

²³⁵- Osmanî, C. 2, s 80-84.

²³⁶- Bu isim İzharu'l-hak'ın asıl olan Arapça metninde “Erbanos”, Osmanlıca'da “Uryanos”, Latince Türkçesinde “Urbain” olarak yazılmıştır. (Papa Erbanos M.1568-1644 yılları arasında İtalya'da yaşamıştır. Bkz; Melkavi, C.2 , s 521).

²³⁷- Osmanî, C. 2, s 84.

²³⁸- “Babanın kız kardeşinin çıplaklığını açmıyacaksın.” (Levililer, 18:12).

da halasıyla cinsel ilişki kurması da haramdır.”^{239*}

Tekvin’in İbranice nüshasında şöyle söylenmektedir: “Ve vaki oldu ki İsrail bu diyarda otururken, Ruben gidip babasının cariyesi Bilha ile yattı ve İsrail işitti.”²⁴⁰

Henry ve Scott: “Yahudiler bu ayetten bazı şeylerin silinmiş olduğu” görüşündedirler. Keyranevi’ye göre Yunanca tercümesinde bu eksikliği şu cümleyle tamamlamışlardır: “Ve O, onun gözünden düştü.”²⁴¹

Yine Tekvin’in 50:25’te: “Ve kemiklerimi buradan çıkaracaksınız.” diye yazılıyken, Samiri, Yunanca ve Latince tercüme ve bazı eski tercümelerde: “Ve kemiklerimi burada kendinizle beraber götürürsünüz.” diye yazmaktadır. Yani bu cümleden de “kendinizle birlikte” kelimesi düşürülmüştür.²⁴²

Matta İncil’i, Matta’nın değildir

Hıristiyanlara göre, Matta, havari Matta’ya nispet edilen İncil’dir. Birçok müteahhir Hıristiyanlarla beraber tüm mütekaddim Hıristiyanlarca bunun aslının İbranice olduğuna inanılırken, bazı gruplar bu İncil’in tahrif edildiğine ve zayi edildiğine inanmaktadır. Rahmetullah Keyranevi şu an bulunan Matta hakkında, bu zayi olan İbranicenin Yunanca tercümesi olduğu, çevirici ile ilgili herhangi bir

²³⁹- “Ve kendi ananın kız kardeşinin yahut kendi babanın kız kardeşinin çıplaklığını açmıyacaksın. Çünkü yakın akrabasını çıplak etmiştir; günahlarını taşıyacaklardır.” (Levililer, 20:19).

* - 1974 yılında İstanbul’da Kitab-ı Mukaddes adıyla basılan kitapta İmran’ın halasıyla evlendiği yazılırken, 2011’de Kore’de Kutsal Kitap adıyla basılmış olan kitapta şöyle yazılmaktadır: “Şunlarda Levili boylarındandır. Livni boyu, Hevron boyu, Mahli boyu, Muşi boyu, Korah boyu. Kehat Amram’ın babasıydı. Amram’ın karısı Mısır’da doğan, Levi soyundan gelme Yokevet’ti.” (Sayılar, 26:58-59).

²⁴⁰- Tekvin, 35:22.

²⁴¹- Osmanî, C. 2, s 86.

²⁴²- Osmanî, C. 2, s 86.

bilginin de bulunmadığı kanaatindedir.²⁴³ Keyranevi Protestanlarca “Matta kendisi bunu (Yunanca) çevirmiş”²⁴⁴ iddiasını eleştirerek, Hıristiyan bilginlerin sözleriyle bu iddiayı şöyle reddetmektedir:

The Encyclopaedia Britannica Matta hakkında: “Matta İncili ve İbranilere Mektup hariç, Yeni Ahid’in her bir kitabı Yunanca yazılmıştır.”

Lardner, Külliyyatında Papias’ın: “Matta kendi kitabını İbranice yazmış ancak herkes kendi kabiliyetine göre bunu tercüme etmiştir” sözünü nakletmektedir.

D’Oyly ve Richard Mant’ın tefsirinde şöyledir: “Bu İncil’in hangi dilde yazıldığı konusunda geçmişte büyük ihtilaflar peyda olmuştur; mütekaddim bilginlerden çoğu Matta’nın İncil’ini Filistinliler’in dili olan İbranice yazdığını söylemiştir, bu ihtilafın ortadan kaldırılması konusunda mütekaddimlerin bu söz karar kılıcı niteliktedir.²⁴⁵

Reu/Reuss: “Matta kendi İncil’ini Yunanca yazmış diyen kişi yanlış söylemektedir. Çünkü Eusebius ile beraber birçok Hıristiyan bilgin, Matta hakkında kendi İncil’ini Yunanca değil, İbranice yazdığını açıklamaktadır”²⁴⁶ diye ifade etmektedir.

1. Yüzyılda Maniheist bilginlerden olan Faustus: “Matta’ya nispet edilen İncil’i asla Matta yazmamıştır”²⁴⁷ diye kendi görüşünü paylaşmaktadır.

²⁴³- Hıristiyanların eski bilgilerinden olan Jerome’da Matta İncil’ini Yunancaya çeviren kişinin hayat hikâyesinin bilinmediğini söylemektedir. (bkz; Osmanî, C. 2, s 93) .

²⁴⁴- Osmanî, C. 1, s 272.

²⁴⁵- Osmanî, C. 2, s 95.

²⁴⁶- Osmanî, C. 2, s 96.

²⁴⁷- Osmanî, C. 2, s 93-98.

İkincisi: Hıristiyanlar, Eski ve Yeni Ahit kitaplarında tahrif olmadığını söyleyerek, tahrif iddiasının sadece Müslümanlar tarafından ileri sürüldüğünü söylerler. Rahmetullah Keyranevi buna “Mugalata” (kandırmaca) diyerek Eski ve Yeni Ahid’in Hıristiyanlarca tahrif edildiğini söyleyen Hıristiyan olmayan veya Hıristiyanlığı eleştiren bazı Avrupalı bilginlerin sözlerine yer vermiştir.²⁴⁸

Bunlardan biri olan Celsus’a göre: “Hıristiyanlar İncillerde üç-dört defadan daha fazla değişiklik yaptılar, öyle ki konuları bile değişmiş oldu.”²⁴⁹

Hıristiyanların eski bidatçı mezheplerinden Marküniye mezhebine inanan Fauetus, Yeni Ahid’e Hıristiyanlarca birçok şey ilave edildiğini, içinde çelişkiler bulunduğu ve yazarının da kim olduğunun bilinmediğini söylemektedir.²⁵⁰

Rahmetullah Keyranevi Hıristiyanlarca bidatçı ve müşrik sayılan kişilerin sözlerini naklettikten sonra muteber Ehl-i Kitap bilginlerinden: Eusebius, Adam Clarke, Lardner, Horne, Horsley, Watson, Philips Guadagnolus ve Mosheim gibi bilginlerin sözlerini nakleder. Keyranevi Mosheim’in II. yüzyılda yaşayan Hıristiyan bilginlerin durumları hakkında söylediklerini şöyle naklederek: “Eflatun ve Pisagor’un görüşlerini takip edenler arasında meşhur bir söz bulunmaktaydı, şöyle ki; “Eflatun ve Pisagor’un takipçileri arasında meşhur bir söz vardır: “Doğruluk ve Tanrı’ya ibadet için söylenen herhangi bir yalan, yapılan herhangi bir hile doğrudur ve hoş görülür.”²⁵¹ Yani bir toplumda din adına yalan söylemek ve hile yapamak gibi çirkin şeyler bile hoş görülen bir hareket sayılırsa, kendi dini kitaplarında her çeşit tahrif etmek bunlar için sakıncalı bir iş değildir. Bu sözler muteber sayılan tarihçiler,

²⁴⁸- Osmanî, C. 2, s 101.

²⁴⁹- Osmanî, C. 2, s 102.

²⁵⁰- Osmanî, C. 2, s 108.

²⁵¹- Osmanî, C. 2, s 109-126.

tefsirciler ve diğler bilginlerin kendi dininde ne kadar samimi (!) olduklarını göstermektedir.

Pavlus Korintoslular'a yazdığı mektubunda: "Övündükleri şeylerde bize eşit sayılmak isteyen fırsatçılara fırsat vermemek için, yaptığımı yapmaya devam edeceğim. Çünkü bu gibi adamlar sahte resuller, düzenbaz işçiler kendilerini Mesih'in elçileri suretine sokanlardır"²⁵² demektedir. Pavlus'un bu sözü o dönemde İsa olarak ortaya çıkıp dini bozanlara işaret etmektedir.

Rahmetullah Keyranevi, Hıristiyanların isnat kitaplarında kullanılan iki kelime "Errata" yani kâtibin yanlış ve "verious reading" yani "ibarelerdeki değişiklikleri" hakkında araştırmacı Michaelis'in; "İbarelerde iki veya ikiden fazla değişiklik olduğu halde sadece birisi doğru olur, geri kalan ya bilerek tahrif edilmiş sayılır, ya da kâtibin yanlış sayılır. Fakat doğru olan yanlışından ayırt etmek çok zor bir iştir. Hangisinin doğru olduğu konusunda şüphe kalırsa buna "İbarenin ihtilafı" (verious reading) ve eğer kâtibin yalan yazdığı ortaya çıkarılırsa buna "kâtibin yanlış" (errata) deyip geçerler" sözünü nakledip, Hıristiyan terminolojisindeki "verious reading"ın anlam olarak İslam terminolojisinde tahrif olduğunu, söylemektedir.²⁵³

Mill'e göre İncil'de bu tür ihtilafların sayısı otuz bindir. Geriesbach'a göre yüz elli bin ve Scholz'a göre bu tür ihtilaflar sayısızdır.²⁵⁴

²⁵²- Korintoslular II. Mektup, 11:12.

²⁵³- Osmanî, C. 2, s 101.

²⁵⁴- Osmanî, C. 2, s 102.

İzharü'l-hak'a göre Hıristiyanların ikinci mugalatası, Hz. İsa'nın Eski Ahit kitaplarının doğru olduğuna şahitlik yapması ve tahrif olmadığı için, Hz. İsa'nın Yahudileri tahrifle suçlamaması, şeklindedir.²⁵⁵

Rahmetullah Keyranevi, Hıristiyanların bu mugalatasını bir kaç vecihle cevaplamıştır:

1. Eski ve Yeni Ahit kitaplarının lafzi tevatürleri ispat edilmiş değildir ve yazarlarına kadar ulaşan senetleri de bulunmamaktadır.

2. Hz. İsa kendi şahadetinde ne kitapların sayısını ne de isimlerini açıklamıştır. Dolayısıyla Yahudilerce kullanılan kitapların sayısı meçhul kalmıştır. Bu yüzden Protestanlar bunların sayısının 39 olduğunu söylerken, Katolıklere göre bu sayı 46'dır. Bir de Daniel Kitabı da bunların içindedir ve Hz. İsa dönemindeki Yahudilerle beraber birçok Yahudi Daniel Kitabını tanımamaktadır.²⁵⁶

3. Hz. İsa ve havarilerce bu kitapların doğru kabul edildiğini biz de kabul edersek, bize zarar gelmez bilakis Hıristiyanlara zarar olur. Çünkü mütekaddim Hıristiyanlarından Justin, Augustine ve Chrysostom, Protestanlardan Sylburgius, Dr. Grabe, Whitaker, Adam Clarke, Humphrey, Watson ve Katolıklere göre de Hz. İsa ve havarilerden sonra Yahudiler tarafından bu kitaplar tahrif edilmiştir.²⁵⁷

Hıristiyanların: "Bu kitaplar Yahudilerce tahrif olsaydı, İsa bu konuda Yahudileri suçlardı"²⁵⁸ sözü hakkında Rahmetullah Keyranevi: "İbranice ve Samirice nüshalardaki birçok yerde bulunan kati ihtilaflar, kitaplardan birinin tahrif olmasını

²⁵⁵- Osmanî, C. 2, s 131.

²⁵⁶- Osmanî, C. 2, s 132.

²⁵⁷- Osmanî, C. 2, s 143.

²⁵⁸- Pfander, C. 1, s 159.

iktiza eder. Her iki grup, eskiden beri birbirlerini tahrif edici diye suçlamaktadır. Dr. Kennicott, Samirilerin haklı olduğunu ve Protestanların çoğunu ise Yahudilerin haklı olduğunu söylemektedir”²⁵⁹ diye cevap vermektedir.

Hıristiyanların bir mugalatası da, Müslüman âlimler kendileri hakkında nasıl dindar ve emin olduklarını iddia ediyorlarsa Yahudi ve Hıristiyan bilginler de aynı şekilde emindirler,²⁶⁰ şeklindedir.

Buna cevap olarak Rahmetullah Keyranevi, Protestan bilginler bilfiil tahrif olduğunu itiraf ettikleri için böyle sözlerin gereksiz ve anlamsız olduğunu söyleyerek tarihçi Mosheim’in şu sözünü hatırlatır: “Eflatun ve Pisagor’un takipçileri arasında meşhur bir söz vardır: “Doğruluk ve Tanrı’ya ibadet için söylenen herhangi bir yalan, yapılan herhangi bir hile doğrudur ve hoş görülür.”²⁶¹

Hıristiyanların bir mugalatası da, şu an bulunan İncil nüshaları Hz. Muhammed’den (s.a.s.) önceki nüshalarla aynıdır²⁶² söylemidir.

Rahmetullah’a göre bu iddia da yanlıştır. Çünkü Eski Ahid’i tashih edenler, yedinci veya sekizinci yüzyılda yazılmış olan herhangi bir İbranice İncil nüshası bulunmadığını söylemektedirler.²⁶³ Hıristiyanlar, İbranice yazılmış üç eski İncil nüshası olduğunu savunurlar. Bunlar şunlardır:

1. Codex Alexandrinus yazması (Londra’da mevcuttur)
2. Codex Vaticanus yazması (Roma’da mevcuttur)

²⁵⁹- Osmanî, C. 2, s 144-145.

²⁶⁰- Osmanî, C. 2, s 145.

²⁶¹- Osmanî, C. 2, s 113.

²⁶²- Pfander, C. 1, 113.

²⁶³- Osmanî, C. 2, s 162.

3. Codex Ephraemi yazması (Paris'te mevcuttur)

Fakat bu nüshalar hakkında ne zaman yazıldıklarına dâir kesin deliller bulunmamaktadır.²⁶⁴ Ayrıca Alexandrinus ile Vaticanus nüshaları arasındaki ihtilaflar, Eski ve Yeni Ahit kitaplarındaki ihtilaflardan daha fazladır.²⁶⁵

Üçüncüsü: Hıristiyanlar; Kitab-ı Mukaddes, dünya'nın dört bir yanına Kur'an-ı Kerim gibi yayıldığı için, nasıl ki Kur'an-ı Kerim'in tahrif olması mümkün değilse, Kitab-ı Mukaddes'in de tahrif olması mümkün değildir, diyerek kendilerine böyle yapay bir delil oluşturmaktadırlar.²⁶⁶

Rahmetullah Keyranevi:

- Geçen bahislerde tahrif bilfiil sabit olmuştur.
- Kur'an-ı Kerim ile İncil'i mukayese etmek kıyâs maa'l-fârıktır. Yani birbirleriyle farklı olan şeyleri mukayese etmek anlamına geldiğinden dolayı başlı başına yanlıştır. Çünkü İncil'in Yunanca tercümesinin, doğudaki dinsizler ve Yahudilerce tahrif edildiğini, hem Katolikler hem de Protestanlar itiraf etmektedirler. Hâlbuki Doğu ve Batı'daki Yunanca tercümesi İbranice tercümesinden daha meşhur olmuştur. Ancak Kur'an-ı Kerim'in şöhreti ve tevatürü her devirde tahriften münezzehe olduğu gibi Müslümanların çoğunun kalbinde mahfuz bir şekilde günümüze kadar gelmiştir ve günümüzde de hala bu durum devam edegelmektedir,²⁶⁷ şeklinde cevaplamıştır.

²⁶⁴- Osmanî, C. 2, s 162-166.

²⁶⁵- Osmanî, C. 2, s 167.

²⁶⁶- Osmanî, C. 2, s 146.

²⁶⁷- Osmanî, C. 2, s 146.

B. ESKİ AHİT VE YENİ AHİT'TE NESH

Papaz Pfander Mizanü'l-hak adlı eserinde Kur'an ve Müslüman müfessirler adına konuşarak, Müslümanlara göre Zebur'un nüzulüyle Tevrat, İncil'in nüzulüyle Zebur'un neshedildiğini iddia etmiştir.²⁶⁸ Rahmetullah Keyranevi ise bu iddianın Müslümanlar ve müfessirler üzerine iftira olduğunu söylemiştir.²⁶⁹ Bu mesele Rahmetullah Keyranevi ile Papaz Pfander arasındaki münazaranın da ilk konusu olmuştur. Münazara esnasında Rahmetullah Keyranevi tarafından İncil'in bazı hükümlerinin nesh olup bazılarının nesholmadığı konusu açılınca Papaz Pfander İncil'in herhangi bir hükmünün neshedilmediğini iddia ederek itirazda bulunmuştur. Rahmetullah Keyranevi bunu eleştirerek Tevrat ve İncil'in bazı hükümlerinin nesh olduğunu ve bazı hikâyelerin tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuştur. Sonra Rahmetullah Keyranevi neshin kısımlarına da değinmiştir.

Bu bölümde biz Rahmetullah Keyranevi'nin nesh ile alakalı görüşleri, Eski ve Yeni Ahit'te nesh olduğu, bazı hikâyelerinin yalan olduğuna dair Keyranevi'nin ortaya koyduğu görüşler ve Papaz Pfander'in bazı iddialarına Keyranevi tarafından verilen cevaplar üzerinde duracağız.

1. Eski Ahit ve Yeni Ahit'te Neshin İspatı

Rahmetullah Keyranevi'ye göre nesh, lügatte silmek, gidermek anlamına gelmektedir. İslam ıstılahı olarak ise nesh, amelde olan bir hükmün süresinin bitmesini beyan etmektir. İstılah olarak neshin manası asla Allah sonucunu bilmediği halde bir emir vermiş, sonra Allah'ın fikri değişmiş ve önceki emrini neshetmiş

²⁶⁸- Pfander, C. 1, s 66-67.

²⁶⁹- Osmanî, C. 1, s 243.

anlamına gelmez. Bilakis Allah insana verdiği bir emrin sonucunu önceden bilir ve eski hükmünü kaldırıp yerine yeni bir emir gönderir, manasına gelmektedir. Bir hükmün nesh edilmesi aslında, bir emrin süresinin bitmesi manasındadır. Fakat insanoğlu bilmediği için cahilliğinden hükümde değişiklik olduğunu zanneder.²⁷⁰

Rahmetullah Keyranevi'ye göre, vakıa ve hikâyelerde nesh söz konusu değildir. Allah'ın varlığı gibi meselelerde, gündüzün aydınlığı ve gecenin karanlığı gibi hissi şeylerde, dualarda, “iman edin”, “ortak koşmayın” gibi daimi olan emirlerde ve “onların şahitliğini asla kabul etmeyin”²⁷¹ gibi ebediyetle mukayyet olan hükümlerde nesh mümkün değildir. Ayrıca Mezmurlar (duaların mecmuası) kitabı, ıstılaha göre neshedilmiş değildir ve bir Müslüman kesin olarak onun (Mezmun'un) Tevrat'ı nesheden bir kitap olduğunu ve İncil tarafından Mezmun'un (Zebur) neshedilmiş olduğunu da söyleyemez.²⁷² Papaz Pfander'in Müslümanlar üzerine ittihamda bulunarak Kur'an ve tefsirlerde Zebur'un Tevrat'ı, İncil'in de Zebur'u neshettiğine dair açıklamaların yanlış olduğunu söyleyen Keyranevi, Agra'daki münazara esnasında delil istendiği zaman Papaz Pfander'in cevap vermekten aciz kaldığını vurgular. Neshin caiz olduğu yerleri açıklayan Keyranevi, ebediyetle mukayyet olmayan, vakitle sınırlanmayan hükümler ve ameli hükümlerde neshin mümkün olduğunu söyler.²⁷³

Tevrat ve İncil'in tüm hükümleri değil bazılarının neshedildiğini ileri süren Rahmetullah Keyranevi, neshedilmemiş hükümlerle ilgili şu misalleri verir:

²⁷⁰- Osmanî, C. 2, s 172.

²⁷¹- Nur, 24/4.

²⁷²- Osmanî, C. 2, s 174.

²⁷³- Osmanî, C. 2, s 172.

Keyranevi'ye göre, yalan yere şahitlik, yalan yere yemin edilmemesi, zina ve livatanın yasaklanması, komşunun malına ve namusuna hıyanet edilmemesi, hırsızlık, ana-babaya saygılı olunması, bir kişinin babası, büyük babası, kızı, annesi, oğlu, amcası, halası, dayısı ve teyzesiyle evlenmesinin haram olması, ayrıca iki öz kız kardeş ile evlenilmesinin yasak olması gibi hükümler neshedilmemiştir.²⁷⁴

Keyranevi'ye göre Tevrat gibi İncil'in de bazı hükümleri neshedilmemiştir. Mesela: İsa hakkında Markos İncilin'deki şu sözü: "İsa cevap verdi: Birincisi, dinley İsrail, Rabbimiz bir olan Rabdir, sen Rabbini, bütün kalbinle, canıyla, bütün düşünce ve gücünle seveceksin. İkincisi, sen komşunu kendin gibi seveceksin. Bundan daha büyük başka bir hüküm yoktur."²⁷⁵ neshedilmemiştir.

Rahmetullah Keyranevi yukarıda zikredilen Markos İncili'ndeki emirlerin, Hz. Muhammed'in (s.a.s.) şeriatında da bulunduğunu söyler. Daha sonra neshi iki kısma ayırarak Eski ve Yeni Ahit'te neshedilen bazı hükümleri sıralar:

Birinci kısım: Sonra gelen bir peygamberin şeriatında önceki peygamberin şeriatında bulunan bir hükmün neshedilmesidir. Bu kısmı Rahmetullah Keyranevi yirmi bir "örnek" ve yedi "sonuç" başlığı altında incelemiştir. Bunun özeti şöyledir.

Talakın caiz olması: Hz. Musa'nın şeriatında herhangi bir sebep olmaksızın birisi kendi hanımını boşayabilirdi ve hemen başka birisi ile evlenebilirdi.²⁷⁶ Hâlbuki İsa'nın şeriatında bir kadın sadece zina yaptığı halde kocası tarafından boşanabilir ve boşanan kadınla evlenmek zina yapmak gibidir,²⁷⁷ denilmektedir.

²⁷⁴- Osmanî, C. 2, s 175.

²⁷⁵- Markos, 12:29-31.

²⁷⁶- Tesniye, 24:1-12.

²⁷⁷- Matta, 19:15.

İki kız kardeş ile evlenilmesi: Yakup dayısının²⁷⁸ kızları olan Lea ve Rahel ile evlenmişti.²⁷⁹ Hâlbuki bunun gibi evlilik Hz. Musa'nın şeraitinde yasaklanmıştır.²⁸⁰

Hayvanların caiz olması: Tevrat'ta "Hareket eden bütün canlılar size yiyecek olacaktır. Yeşil otlar gibi hepsini size verdim"²⁸¹ cümlesiyle Hz. Nuh'un ümmetine bütün canlılar helal kılınmışken, Hz. Musa'nın ümmeti için domuz dâhil birçok hayvan yasaklanmıştır. Bu konuda Levililer'in ifadesi şöyledir: "ve domuz çünkü çatal ve yarık tırnaklıdır fakat geviş getirmez, o size murdardır. Onların etinden yemeyeceksiniz ve leşlerine dokunmayacaksınız, onlar size murdardır."²⁸² Tesniye'de de buna benzer hükümler bulunmaktadır.²⁸³

²⁷⁸- İzhârü'l-hak'ın Osmanlıca ve Latince Türkçe tercümelerinde dayısının kızı yazılırken, Urduca tercümesinde teyzesinin kızı ile Hz. Yakub'un evlendiği yazılmıştır. İzhârü'l hak'ın Arapça nüshasında da (H. 1315 baskısı) "ibnetey halihî" yani dayısının kızı olarak yazılmaktadır. Arapçada "halun" dayı anlamına gelmektedir. Fakat İzhârü'l-hak'ı Urduca'ya tercüme eden kişinin dayısının kızı yerine teyzesinin kızı yazmasının sebebi ise Urduçada "hala" kelimesinin teyze anlamına gelmesidir. Dolayısıyla yanlışlıkla teyze diye tercüme edilmiştir.

²⁷⁹- Tekvin, 29:23-30.

²⁸⁰- "Bir kadını kendi kızkardeşi üzerine onu kıskandırmak, o hayatta iken kendi yanında çıplaklığını açmak için almayacaksınız." (Levililer, 18:18).

²⁸¹- Tekvin, 9:3.

²⁸²- Levililer, 11:7-8.

²⁸³- "Fakat geviş getiren yahut tırnağı yarık olanlardan şunları yemeyeceksin; Deve, tavşan, kaya porsuğu, çünkü geviş getirirler, fakat çatal tırnaklı değildirler. Onlar size murdardır ve domuz, çünkü çatal tırnaklıdır, fakat geviş getirmez, o size murdardır. Bunların etinden yemeyeceksiniz ve leşlerine dokunmayacaksınız. (Tesniye, 14:7-8).

Kâhinliğin hükümleri: Harun (a.s) ailesine mahsus kehanet, din hizmetinde iken giyilen kıyafetler ve diğer hususlardaki birçok hüküm²⁸⁴ Hz. İsa'nın şeriatında neshedilmiştir.²⁸⁵

Sünnetin hükmü: Hz. İbrahim'in şeriatında erkeklerin sünnet olması daimi bir hüküm olduğu²⁸⁶ için İsmail ve İshak oğulları ve Musa'nın şeriatında da bu emir daimi kalmıştır. Mesela Levililer'in 12:3'te şöyle emir verilmektedir: “ve sekizinci gün erkeği sünnet edilecektir.”²⁸⁷ Hz. İsa da sünnet edilmiştir.²⁸⁸ Fakat havariler ve Pavlus tarafından sünnetin hükmü kaldırılmıştır/neshedilmiştir.²⁸⁹ Sünnete gerek kalmadığını düşünen Pavlus şöyle söyler: “Tanrı, ‘yeni antlaşma’ demekle birincisini eski etmiştir ve eski olan şey zeval bulmaya yakındır.”²⁹⁰ Yine İbraniler’e mektubunun 10/9. cümlesinde şöyle denilir: “O ikinciye sabit kılmak için birinciye kaldırıyor.”²⁹¹

²⁸⁴- Çıkış 28:40-43.

²⁸⁵- Osmanî, C. 2, s 187

²⁸⁶- Tekvin, 17:12.

²⁸⁷- İzhârü'l-hak'ta, Bengalice ve Hintçe tercümelelerinde “sekizinci gün” yazılmış iken Kitab-ı Mukaddes'teki (1974 baskısı) Levililer 12:3'te “yedinci gün” yazılıdır. Fakat Tekvin'in 17:12'sinde “sekizinci gün” ifadesi vardır. Ancak 2011'de Kutsal Kitap adlı Kore baskısında, her iki yerde “sekizinci gün” olarak yazılmaktadır.

²⁸⁸- Luka, 2:21.

²⁸⁹- “Ben Pavlus size diyorum: “Eğer sünnet olunursanız, Mesih size hiç faide etmez. Ey şeriatte Salih kılınmak isteyen sizler, Mesih'ten ayrıldınız, inayetten düştünüz. Çünkü biz salâh ümidini Ruh ile imandan bekliyoruz. Çünkü Mesih İsa'da ne sünnetlilik ne de sünnetsizlik, fakat sevgi ile âmil olan iman işe yarar.” (Galatyalılar'a Mektup, 5/2-6).

²⁹⁰- İbraniler'e Mektup, 8/13.

²⁹¹- Kitab-ı Mukaddes, İstanbul 1974 baskısı, s 233.

Keyranevi, D'Oyly ve Richard Mant'ın tefsirinden şöyle nakleder: "Şu çok açıktır ki Allah kendi isteğiyle eski ve eksik olan şeyi yeni mesaj ile nesheder, bu sebeple Yahudiliği neshedip, Hıristiyanlığı onun yerine getirmiştir."²⁹²

Yukarıda zikredilen delillerden yola çıkarak Rahmetullah Keyranevi şu manaları çıkartmaktadır:

Pavlus'a göre her eski şey zeval bulmaya yakın ise İsa'nın şeriatı, Hz. Muhammed'in (s.a.s) şeriatından daha eski olduğu için İsa'nın şeriatının da neshedilmiş kabul etmesi gerekmektedir.²⁹³

İkinci Kısım: Bir peygamberin şeriatında bulunan bir hükmün yine o peygamberin şeriatında bulunan başka bir hükümle neshedilmesidir. Başka bir deyişle nesheden ve neshedilmiş olanların her ikisinin de bir şeriatında bulunmasıdır. Rahmetullah Keyranevi bu kısımda da Hıristiyanların kutsal kitaplarından cevap vermiştir:

1. İshak'ın kurban olayı: Tekvin'e göre Allah önce İshak'ın kurban edilmesini emretmiş ve bu emir tahakkuk etmeden emri neshetmiştir.²⁹⁴

2. Hezekiya'nın hasta olması: Eski Ahit'te Allah; Hezekiya hastalandığı zaman İşaya'nın diliyle onun öleceğini bildirip ailesine vasiyette bulunmasını emretmiş fakat İşaya Hezekiya'nın evine varmadan bu hükmünü neshedip onun hayatını on beş sene daha uzatmıştır.²⁹⁵

²⁹²- Osmanî, C. 2, s 191.

²⁹³- Osmanî, C. 2, s 192.

²⁹⁴- Bkz; Tekvin, 22:1-12.

²⁹⁵- II. Krallar, 20: 1-6.

3. Havarilere tebliğin hükmü: Yeni Ahit'te İsa havarilere şöyle emretmektedir: “Öbür milletlere gitmeyin ve Samilerin herhangi bir şehrine girmeyin fakat İsrail ailelerinin kaybolmuş koyunlarına gidin.”²⁹⁶ “Çünkü ben İsrail ailelerinin kaybolmuş koyunlarından başkasına gönderilmedim.”²⁹⁷ Ama Markos'a göre İsa: “Siz tüm Dünya'yı gezerek bütün mahlûkata İncil'i duyurun”²⁹⁸ diye emretmektedir. Markos incilin ifadesiyle Hz. İsa bu emri göğe yükselmeden biraz evvel vermiştir.²⁹⁹ Dolayısıyla bu söz diğer cümleleri nesheden bir emir olarak kabul edilecektir.

Neshin bu iki kısımdan anlaşılmalıdır ki şüphesiz Hz. Musa ve Hz. İsa'nın şeriatlarında da nesh vaki olmuştur. Kitap ehlinin “nesh imkânsızdır” iddiası yanlıştır. Çünkü zaman-mekân ve mükelleflere göre hükümler, bazen uygun olup bazen uygun olmayabilir. Çünkü Yuhanna'ya göre, Hz. İsa uygun görmediği için bazı şeyleri söylememiştir. Örneğin Yuhanna İncili'nde “Ben size birçok şey söylemek isterim fakat şu an siz buna dayanamazsınız. Ancak gerçek Ruh geldiği zaman o, size tüm gerçek yolları gösterecektir”³⁰⁰ ifadesi bulunmaktadır. Nesh beyan ederken Rahmetullah Keyranevi Eski Ahit'teki bazı hikâyelerin neshedilmiş değil, tamamen batıl ve yalan olduğunu söyletmektedir:

Eski ve Yeni Ahit'teki Yalan Hikâyeler

- Lut (a.s) kendi iki kızıyla zina etmiş ve iki kızı da babasından hamile kalmıştır.³⁰¹

²⁹⁶- Matta, 10:5.

²⁹⁷- Matta, 15:24.

²⁹⁸- Markos, 16:15.

²⁹⁹- Osmanî, C. 2, s 202.

³⁰⁰- Yuhanna, 16:12-13.

³⁰¹- Tekvin, 19:30-36.

- Yakub'un oğlu Yahuda kendi gelini Tamar ile zinada bulundu ve Tamar ondan hamile kalarak Perest, Zerah adlı iki ikiz erkek evlat doğurmuştur.³⁰²
- Davud (a.s) Uriya'nın hanımıyla zina etmiş o da hamile kalmıştır, sonra Davut, Uriya'nın kocasını hile yaparak öldürölmüş ve Uriya'yı hanım yapmıştır.³⁰³
- Süleyman (a.s) ömrünün sonunda mürtet olmuş, puta tapmış ve put hane yaptırmıştır.³⁰⁴
- Harun (a.s) buzağıya tapmak için tapınak inşa ettirmiş, kendisi de buzağıya tapmış ve İsrail oğullarına da tapma emrini vermiştir.³⁰⁵

C. TESLİS (ÜÇLÜ TANRI İNANCI)

Teslis Hıristiyanlığın temel akidelerinden olup Hıristiyanlıktaki Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'tan oluşan üç şahsı varlığı içeren inancı tanımlayan bir ifadedir. Hıristiyanlık'ta Tanrı inancı gezimdir. İman edilmesi gereken bir sırdır. Hıristiyanlara göre bir olan Tanrı'da üç kişi vardır. Bir olan cevherdir. Üç olan ise kişidir. Tanrı'daki kişiler tanrısallığı paylaşmamışlardır, ancak her biri ayrı ayrı tanrıdır. Baba aynen Oğul gibi, Oğul aynen Baba gibi, Baba ile Oğul aynen Kutsal Ruh gibi tanrıdırlar.³⁰⁶ Teslis meselesinin açıklamasında Hıristiyan bilginleri hatta kiliseleri de büyük tartışmalar yaşamışlar ve bu akide çeşitli grupların ortaya

³⁰²- Tekvin, 38:24-30.

³⁰³- II. Samuel, 11:2-18.

³⁰⁴- I. Kırallar, 11:4-11.

³⁰⁵- Çıkış, 32:4-6.

³⁰⁶- Ahmet Hikmet Eroğlu, "Hıristiyanlık", Dinler tarihi, Grafiker Yayınları, 2. Baskısı, Ankara 2015, s 154

çıkmasının sebep olmuştur. Rahmetullah Keyranevi Makrizi'nin³⁰⁷ el Hitat kitabından teslis üzerindeki ihtilaflar neticesinde ortaya çıkan bazı gruplar hakkında bilgi vermektedir.³⁰⁸

Teslis inancı ile ilgili Matta, Markos ve Luka İncillerinde doğrudan ifadeler bulunmamaktadır. Hz. İsa ile alakalı tanrılık ifade eden sözler Hz. İsa'dan yetmiş seksen yıl sonra kaleme alınan Yuhanna İncili'nde yer almaktadır.³⁰⁹

Teslis konusunda papaz Pfander Mizanü'l-hak'ta şu ifadelerde bulunmaktadır: “Şurası bir gerçektir ki, teslis öğretimi sınırlı aklı olan mahlûkun aklına sığmayan bir sırdır. Tanrı'nın zâtı, sırlı olmayıp sınırlı olsaydı Tanrı olamazdı. Tanrı'nın sırlı olması onun gerçekliğinin bir delilidir. Bunun için entelektüeller; “Tanrı'nın zâtı hakkında konuşmak küfürdür” demişlerdir.³¹⁰

Hindistan'lı bir âlim Hifzurrahman Seoharvi'nin sözüyle “Teslis akidesi Hıristiyanlıktaki çözülemeyen meselelerden olup açıklamaya kalkan nice insanlar çözüme değil daha da çukura düşmüşlerdir. Dolayısıyla eski ve yeni Hıristiyan bilginler bu meselenin bu dünyada çözülemeyeciğini düşündüğü için, “hoşnutlukla kabul etmek kurtuluş yoludur” deyip geçmek zorunda kalmışlardır.³¹¹

³⁰⁷- Ebu Muhammed Takıyyüddin Ahmed b. Ali b. Abdulkadir b. Muhammed el-Makrizi (1364-1442), (İslam Ansiklopedisi, C. 27, s 448, İSAM Yayınları, İstanbul, 2013).

³⁰⁸- Osmanî, C. 2, 241.

³⁰⁹- Eroğlu, s 151-52.

³¹⁰- Pfander, C. 2, s 242-44.

³¹¹- Hifzurrahman Seoharvi, Kısasul Kur'an, Daru'l İsaat, Urdu Bazar, C. 4, Karaçi, 2002, s 418.

Rahmetullah Keyranevi, Eski ve Yeni Ahit'teki tezat ve çelişkileri, kapalı sözleri ve Hz. İsa'nın öğrencilerinin hocasının söylediklerini sözlerinin anlamadıklarını belirterek görüşlerini şöyle ifade etmiştir;

1. Allah Üç Olamaz

Rahmetullah Keyranevi'ye göre Hıristiyanların temel kaynaklarında tevhid inancı üzerinde çok titiz bir şekilde durulmuştur. Bunun için Keyranevi, Papaz Pfander'in ve diğer Hıristiyan bilginlerin Teslis inancının ispatı için Kitab-ı Mukaddes'ten getirdikleri delilleri, bu akidenin isbata yetmediğini, yine Kitab-ı Mukaddes'ten örneklerle göstermiştir. Teslis meselesini reddetmek üzere Eski ve Yeni Ahit kitaplarından da deliller göstermiştir. Hıristiyanlarca teslisin kapalı bir inanç olduğunu itiraf ettiklerini söyleyen Rahmetullah Keyranevi akli delillerle de bu akideyi, şu usuller üzerine reddetmiştir:

- Mantık ve Matematik Biliminden,
- Tarihi delillerden,
- Muteber Hıristiyan bilginlerin sözlerinden,
- Müslüman müfessirlerin teslis hakkında kullandıkları sözlerinden.

Rahmetullah Keyranevi, Eski Ahid'in: "Ve Rab size ateşin içinden söyledi: Siz sözlerin sesini işittiniz fakat bir suret görmediniz"³¹², "Canlarınızı iyice koruyun çünkü Horeb'de ateşin içinden Rab size söylediği gün bir suret görmediniz; ta ki fesada sapmayasınız ve kendiniz için erkek veyahut kadın suretinde, yerde olan bir hayvan suretinde, göklerde uçan kanatlı bir kuş suretinde, toprakta sürünen bir şey

³¹²- Tesniye, 4:12.

suretinde, yer altındaki suda olan bir balık suretinde, her hangi bir şeklin suretinde oyma put yapmayacaksınız.”³¹³ Ve “Karşımda başka ilahların olmayacaktır. Kendin için oyma put, yukarıda göklerde olanın yahut aşağıda yerde olanın yahut yerin altında sularda olanın hiç suretini yapmayacaksın; onlara eğilmeyeceksin ve onlara ibadet etmeyeceksin”³¹⁴ “Başka ilaha secde kılmayacaksın; çünkü ismi kiskanç olan Rab kiskanç bir Allah’tır”³¹⁵ gibi sözlerinden Allah dışında başkasına ibadet etmenin haram olduğunu, Allah’ın tek, ezeli ve ebedi olduğunu ileri sürer. Bunun yanı sıra Keyranevi, Eski Ahit’te bulunan çelişkileri de elde ederek: Bir tarafta şekil ve azalardan münezzeh olduğunu söyleyen Eski Ahit’te, diğer taraftan da Allah’ı şekilleştirilmiş olduğuna dair sözlerinin bulunduğunu da açıklar. Örneğin:

- Çıkış 33:23’te Allah’ın yüzü, eli ve sırtı olduğu,³¹⁶
- Mezmurlar (Zebur) 34:15’te gözü ve kulağı olduğu,³¹⁷
- Mezmurlar 2:7’de penisi olduğu,³¹⁸
- Çıkış 31:18’de parmağı olduğu,³¹⁹
- Yeremya 4:19’da karnı ve kalbi olduğu³²⁰

³¹³- Tesniye, 4:15.

³¹⁴- Çıkış, 20:3-5.

³¹⁵- Çıkış, 34:14-17.

³¹⁶- “ve elimi kaldıracağım ve arkamı göreceksin, fakat yüzümü görülmeyecek.”

³¹⁷- “Rabbin gözleri Salihleredir. Kulakları onların feryatlarına açıktır.”

³¹⁸- “Fermanı ilan edeceğim; Rab bana dedi: Sen benim oğlumsun. Ben seni bugün tevlit ettim.”

³¹⁹- “Ve Sina dağında Musa ile söyleşmeği bitirince, şehadetin iki levhasını Allah’ın parmağı ile yazılmış taş levhaları ona verdi.”

³²⁰- “Ah açım, açım! Ssancı yüreğimi sıkıyor, içimde yüreğim çarpıyor. Susamıyorum. Çünkü ey canım, boru sesini cenk narasını işittin.”

- Daniel 7:9’da Allah’ın başı ve saçı olduğu zikredilmiştir.³²¹
- Çıkış 25:8’de³²², Tesniye 26:15’te³²³, II. Samuel 7:5’te³²⁴, Mezmur 9:11’de³²⁵, ve Mezmur 76:2’de³²⁶ Allah’a mekân izafe edilmektedir.

Keyranevi’ye göre Yeni Ahit’te de, bu dünyada Allah’ın görülmesinin imkânsız olduğuna dair sözler bulunmaktadır: Mesela;

Yuhanna’ya göre, “Hiçbir zaman Allah’ı kimse görmemiştir.”³²⁷

Timoteosa Birinci Mektubun’da: “Ölmezliğe yalnız malik olan, yaklaşılmaz nurda duran, insanlardan kimsenin görmediği ve görmeğe kâdir olmadığı zat, onu kendi vaktinde izhar edecektir”³²⁸ denilmektedir.

Rahmetullah Keyranevi bu cümlelerin görülebilen şeyin asla Allah olmadığını açıkça gösterdiğini söylemektedir.³²⁹ Eski ve Yeni Ahit’te peygamber ve havarilerin sözlerinde geçen “Allah” kelimesi hakkında, bunların mecazi anlamda kullanıldığını söyleyen Keyranevi, örneklerle bu tür kelimelerin birçok yerde melek,³³⁰

³²¹- “Tahtlar kuruluncuya kadar ve günleri eski olan oturuncuya kadar baktım; esvabı kar gibi ak ve başının saçını temiz yapağı gibi idi.”

³²²- “Ve aralarında oturayım diye benim için makdis yapsınlar.”

³²³- “Mukaddes meskeninden, göklerden aşağı bak...”

³²⁴- “Git ve kulum Davud’a söyle, Rab şöyle diyor: oturmam için sen mi bana ev yapacaksın.”

³²⁵- “Sionda oturan Rabbe terennüm edin.”

³²⁶- “Ve onun çardağı Salemeddir. Oturduğu yer de Siondadır.”

³²⁷- Yuhanna, 1:18.

³²⁸- Timoteosa, 6:16.

³²⁹- Osmanî, C. 2, s 211.

³³⁰- “Ve Yakup yalnız başına kaldı ve seher söküncüye kadar bir adam onunla güreşti. Ve onu yenmediğini görünce, uyluğunun başına dokundu ve onunla güreşirken Yakub’un uyluk başı incidi ve dedi: Bırak gideyim, çünkü seher vakti oluyor. Ve dedi: Beni mubarek kılmadıkça seni bırakmam. Ve ona dedi: Adı nedir. Ve o dedi. Yakub. Ve dedi: Artık sana Yakub değil ancak İsrail denilecek; Çünkü Allah ile ve insanlarla uğraşıp yendin.” (Tesniye, 17:24-28). Keyranevi’ye göre, burada güreşen

insan,³³¹ şeytan³³² ve akli olmayan varlıklar³³³ için de kullanıldığını söyler.³³⁴

Zikredildiği gibi Eski ve Yeni Ahit, Allah'ın tek, ezeli- ebedi, kudret sahibi, ölümden münezzehtir olduğunu ve Allah dışında bir şeye ibadet etmenin haram olduğunu söylemektedir. Ayrıca Eski Ahit'te Allah dışında başka bir varlığa ibadet edilmesi halinde kadın erkek ayırt edilmesi cezalandırılması emri de bulunmaktadır.³³⁵

Diğer taraftan da Eski ve Yeni Ahit'te Allah'ın şekilleştirilmiş olduğuna dair sözler de bulunmaktadır. Rahmetullah Keyranevi'ye göre bu tür çelişkilerin

aslında bir melekti fakat Allah kelimesi kullanıldı. Zira Hz. Hoşea'da bunu melek olduğunu söylemektedir: "Rahimde kardeşini topuğundan tuttu ve erkeklik çağında Allah ile güreşti ve melekle güreşip yendi." (Hoşea, 12:3-4). Hakimler kitabında şöyle yazılmaktadır: "Ve Manoah karısına dedi: Mutlaka öleceğiz çünkü Allah'ı gördük." (13:22). Burada da "Allah" melek anlamındadır. Çünkü aynı babın 3., 9., 13., 15., 16., 18. ve 21. Cümlelerinde "Rabbın meleği..." diye geçmektedir.

³³¹- "Ben dedim: Siz ilahlarsınız ve hepiniz Yüce olanın oğullarısınız." (Mezmurlar, 82:6).

³³²- "Ve hatta İncilimiz örtülü ise, helak olanlarda örtülüdür. Allah'ın sureti olan Mesih'in izzet İncilin nuru doğmasın diye bu dünyanın ilahı imansızların fikirlerini kendilerinde körletmiştir." (II. Korintlulara, 4:3-4). Keyranevi'ye göre, bu cümledeki "dünyanın ilah" sözüyle Protestan bilginler şeytanı kastediyorlar. Çünkü "Körletme" vasıflarından Tanrı'nın şerrin yaratıcısı olduğu sonucu çıkmaktadır. Tanrı'nın şerrin yaratıcısı olması onlara göre doğru değildir. (Osmani, C. 2, s 222).

³³³- Yeni Ahit'te Pavlus Filipililer'e yazdığı metubunda "mideye"ye "İlah" demektedir: "Onların sonu helakettir. Onların ilahı karındır." (3:19).

³³⁴- Osmani, C. 2, s 210-224.

³³⁵- "Eğer aranızda, Allah'ın Rabb'in sana vermekte olduğu şehirlerinin birinde, Allah'ın Rabb'in ahdini tecavüz etmek üzere, onun gözünde kötü olanı yapan bir erkek yahut bir kadın bulunursa ve gidip başka ilahlara yahut güneşe yahut aya yahut bütün göklerin ordusuna kulluk etmişse ve onlara secde kılmissa (ki onu ben emretmedim) ve sana bildirilirse ve onu iştirersen, o zaman iyice araştıracağını; ve işte gerçekse ve bu mekruh şey İsrailde yapıldığı sabitse, o zaman o erkeği yahut o kadını, bu kötü şeyi yapan erkeği yahut kadını kapılarına çıkaracaksın ve onları taşla taşıyacaksın ve öldüreceksin." (Tesniye, 17:2-5)

çözülmesi için böyle sözlerin Allah'ı bu iki özelliklerle muttasıf etmeyen ve delillere uygun bir tevil getirilmelidir.³³⁶

Rahmetullah'a göre Hz. İsa'nın kelimelerinde de birçok kapalı sözler bulunmaktadır. Bundan dolayıdır ki çoğu zaman Hz. İsa'nın muasırları, özellikle de onun öğrencileri onun sözlerini anlayamamışlardır. Mesela: Yuhanna İncili'nde geçen cümlelere göre İsa, Yahudi âlimlerinden biri olan Nikodim'e: "Bir kimse yeniden doğmadıkça, Allah'ın krallığını göremez" dedikleri zaman, Nikodim bunun manasını anlayamamış, İsa birkaç kere daha söylemiş Nikodim yine anlayamamış, sonra İsa şaşırarak: "Sen İsrail oğullarının âlimi ve hocası olmana rağmen bunu bilmiyor musun?" demiştir.³³⁷ Hz. İsa havarilere hitaben: "Bu sözleri kulaklarınıza koyun çünkü insanoğlu insanların eline verilmek üzeredir" demiştir.³³⁸ Sonraki cümlesinde ise: Fakat bu sözü anlamadılar ve onu anlamasınlar diye kendilerine gizlenmişti ve bu söz hakkında İsa'dan sormaya korkuyorlardı"³³⁹ yazılmaktadır.

Keyranevi, bir papazın Mürşidü't-Tâlibin adlı eserinde Eski Ahit'te kapalı ıstılahların çok ve istiarelerle dolu olduğunu söylemiştir. Yeni Ahit'te ise: hem ıstılahların çok olduğunu hem de kurtarıcı hakkındaki hikâyelerin çok istiareli olduğunu yazmıştır. Ayrıca Keyranevi bu kitapta "bizim kurtarıcımızın ekmek hakkındaki: "Bu benim bedenimdir" ve içecek: hakkındaki "Bu benim kanımdır" sözleri üzerine birçok yanlış görüş ortaya çıkmıştır,³⁴⁰ denildiğini de nakletmektedir.

³³⁶- Osmanî, C. 2, s 240.

³³⁷- Yuhanna, 3:1-10.

³³⁸- Luka, 9:44.

³³⁹- Luka, 9:45.

³⁴⁰- Osmanî, C. 2, s 226-227.

Keyranevi Hıristiyanlara, eğer Hıristiyanlar kendi söylediklerinde doğru ise, onların Yahudilerden daha da kötü olmaları gerektiğini söylemektedir. Çünkü ona göre Yahudiler Hz. İsa'ya ancak bir defa çarpmıha götürerek acı verdiler, aksine Hıristiyanlar her gün onu kesmekte, etini ve kanını içip ona acı vermektedirler.³⁴¹ Keyranevi, Hıristiyanların bir grubu olan Üniteryenlerce* de bu akidenin inkâr edildiğini söylemektedir.³⁴²

2. Akıl Ölçüsünde Teslis

Rahmetullah Keyranevi akli delil olarak nesnelere iki kısmı ayırmaktadır. Birincisi, bazı durumlarda akıl, bir nesnenin mahiyetini idrak etmediği halde de onun olabilirliğine karar verir. Bu durumda o nesnenin varlığı muhal olmaz ve mümkünattan sayılır. İkincisi ise, bazen akıl, bazı delillerle şeyin mümteni olduğuna karar verir ki, bu durumda, o şeyin varlığı muhal ve mümteniattan sayılır. Örneğin, aydınlıkla karanlığın, kış ile yazın birleşmesi muhal ve mümteniattandır asla birleşemez. Keyranevi buna Marifet-i akli diye tabir eder. Konuyu anlatmak için Keyranevi marifet-i akliyi İctima-ı nakizeyn ve İrtifa-ı nakizeyn olmak üzere iki kısmı ayırır.

İctima-ı nakizeyn: Birbirine zıt iki şeyin bir araya gelmesi yani bu dünyada aynı zamanda “insan” ve “gayr-ı insan” diyebileceğimiz hiçbir şey yoktur. Bir şey ya insan olur ya da insan olmaz.

³⁴¹- Osmanî, C. 2, s 231.

*- Üniteryenler, teslis inancını reddeden ve teslis karşıtı Hıristiyanları temsil eden bir gruptur. (Eroğlu, s 152).

³⁴²- Osmanî, C. 2, s 233.

İrtifa-1 nakızeyn: Birbirine zıt iki şeyin ortadan kalkması muhaldır. Yani herhangi bir varlık için, insan ve gayr-1 insan her iki nesneden biri olması gerekmektedir. Örneğin; Mehmet gayr-1 insan değilse eğer, insandır. Taş insan değilse, gayr-1 insandır. İlla bir şey olması lazım, ya insan olur ya da insan olmaz. Akil böyle karar kılmıştır.³⁴³

Hakeza gerçek anlamda teklik ve çokluğun bir zaman ve cihetiyle bir varlıkta birleşmesi muhal ve imkânsızdır.

Sakit: İki şey birbiriyle çelişirse ve tevil de mümkün değilse o iki şey sakıt olur/düşer ya da imkânsız olmayan/mümkün olan bir tevil gerektirir. Mesela;

Hıristiyanlar nezdinde tesliste, teslis ve tevhit mefhumlarının her ikisi de hakiki manada mevcuttur.³⁴⁴ Keyranevi buna şöyle muhakeme eder: Hakiki teslis var olduğuna göre hakiki çokluğun da var olması gerekir. Hâlbuki hakiki çokluk ile hakiki tevhidin bir araya gelmesi imkânsızdır. Çünkü bu durum aydınlık ile karanlık, sıcak ile soğuk gibi iki zıddın birleşmesini gerektirir. Bildiğimiz üzere hakiki zıt asla birleşemez. İki hakiki zıddın birleşemediğine göre, iki şeyin tek bir şahıs üzerine aynı anda birleşmesi de mümkün olamaz. Çünkü “bir” olan şey üçten meydana gelmez bilakis “üç” olan şey birden meydana gelmektedir. Yani “üç” rakamı, üç tane “bir” rakamının mecmuasıdır. “Bir” ise tektir ve üçün bir parçasıdır.³⁴⁵

Tanrı’ın, Hıristiyanların inandığı gibi üç uknumundan oluşmuş olduğu kabul edilirse eğer, Allah’ın mevcut (var olan) bir hakikat olmayıp izafî birtakım şeylerden mürekkep olması lazım gelir; mürekkep olan şeyin parçaları ise birbirine muhtaçtır

³⁴³- Osmanî, C. 2, s 239.

³⁴⁴- Osmanî, C. 2, s 241.

³⁴⁵- Osmanî, C. 2, s 252

ve bildiğimiz gibi varlığı vacip olan (Tanrı), başkasına muhtaç olmaz. Bu durumda Allah'ın zâtı itibarıyla vacip değil, mümkün olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.³⁴⁶

Eğer lahuti ve nasuti (ilahi ve insani) cevherler arasında hakiki bir ittihat olduğu kabul edilirse, oğul unsurunun (çarmıha gerilerek öldürüldüğü için) sınırlı ve sonlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum oğul unsurunun hâdis (sonradan meydana gelmiş) olması sonucunu doğurur ve oğlunun hâdis olması dolayısıyla Allah'ın da hâdis olması icap eder. Bu da tevhit inancına aykırı olduğu için batıldır.³⁴⁷

Rahmetullah Keyranevi, bu inancın Hıristiyanların cahilleriyle beraber bilginlerini de şaşkınlığa düşürdüğünü, kendilerinin de bu konuyu anlamakta ve anlatmakta aciz kaldığını söyler.³⁴⁸ Sonra da İslam âlimlerinden Fahreddin Razi'nin: “Hıristiyanların inançları meçhul bir inanç”³⁴⁹ ve “Dünyada Hıristiyanların sözlerinden daha bozgun ve geçersiz söz görülmemiştir”³⁵⁰ sözlerini nakleder.³⁵¹

Rahmetullah Keyranevi bu bahsi Sale adlı Hıristiyan bir bilginin Hıristiyanlara yapmış olduğu bir vasiyet ile tamamlar. Taki Osmanî Sale'in sözünü şöyle nakleder: “Birincisi, Müslümanlar üzerine baskı yapmayın, ikincisi, onlara puta tapmak ve Evharistiya (âşa-i rabbani) gibi akla aykırı olan meseleleri öğretmeyin çünkü biz bu sözlerle onlara üstün olamayız. Onlar akılsız değillerdir.”³⁵²

³⁴⁶- Osmanî, C. 2, s 252

³⁴⁷- Osmanî, C. 2, s 253

³⁴⁸- Osmanî, C. 2, s 258.

³⁴⁹- Tefsir-i Kebir, C. 12, s Nisa 4/171.

³⁵⁰- Tefsir-i Kebir, C. 12, s 60.

³⁵¹- Osmanî, C. 2, s 258.

³⁵²- Osmanî, C. 2, s 261.

3. Hz. İsa'nın Sözleriyle Teslisin Batıl Olması

Hıristiyanlar Yeni Ahit'teki bazı cümlelere dayanarak teslis inancını savunmaktadırlar. Keyranevi bu sözleri bir araya getirip muhakeme eder ve bu sözlerin tamamen teslis inancına aykırı olduğunu söyleyerek teslisi reddeder;

Yuhanna İncili'nde Hz. İsa dua ederken şöyle der: “Ebedi hayat da şu ki, seni, yalnız gerçek Allah'ı ve gönderdiğin İsa Mesih'i bilsinler.”³⁵³ Rahmetullah Keyranevi'ye göre bu cümleden ebedi hayatın husulü teslis değil, insanların Allah'ı tek bir ilah ve İsa'yı onun resulü olarak kabul etmeleridir. Bu cümleden Hz. İsa'nın insan olduğu, ilah olmadığı açıkça anlaşılmaktadır.³⁵⁴

Markos İncili'nde Hz. İsa'ya “bütün emirlerin ilki hangisidir?” diye sorulunca Hz. İsa'nın şöyle cevap verdiği yazmaktadır: “Birincisi, dinle ey İsrail; Allah'ımız Rab bir olan Rabdir ve Rab Allah'ını bütün yüreğinle, bütün canınla, bütün fikrinle ve bütün kuvvetinle seveceksin. İkincisi bu; komşunu kendin gibi seveceksin, bunlardan daha büyük başka emir yoktur.”³⁵⁵

Bu iki emir Matta İncili'nde şöyle beyan edilmiştir: “Bütün şariat ve peygamberler bu iki emre bağlıdır.”³⁵⁶

Keyranevi bu cümlelerden yola çıkarak tevhit akidesini savunur ve teslisi reddederek:

³⁵³- Yuhanna, 17:3.

³⁵⁴- Osmanî, C. 2, s 263

³⁵⁵- Markos, 12:28-31.

³⁵⁶- Matta, 22:40.

Eğer kurtuluş teslis inancına bağlı olsaydı, Tesniye’de³⁵⁷ ve Matta İncili’ndeki cümlelerde tevhidi vurgulanmazdı. Matta İncili’nde bu konuyla alakalı şöyle bir diyalog geçmektedir: “Biri İsa’ya gelip dedi: Ey³⁵⁸ muallim ebedi hayatım olsun diye ne iyilik yapayım? Ve İsa ona dedi: İyilik için neden bana soruyorsun? İyi olan biri vardır.”³⁵⁹ Keyranevi, Hz. İsa’nın bu sözü teslisi kökünden kesip attığını söyler ve kendine iyi denilmesinden rahatsız olan İsa, kendine ilah denilmesine nasıl izin verebilir ki? Sorusunu sorar.

Keyranevi, Matta İncili’nden: “Ve dokuzuncu saate doğru İsa, Eli, Eli lama sabaktani? Yani; Allah’ım, Allah’ım, beni niçin bıraktın? Diye yüksek sesle bağırdı”³⁶⁰ “Ve İsa yüksek sesle yine bağırdı ve ruhu verdi”³⁶¹ cümleleri naklederek; eğer Hz. İsa ilah olsaydı başka ilaha feryat etmezdi, ifadelerini kullanır ve ilaha ölüm gelmeyeceğine dair İşaya’nın: “Bilmedin mi, işitmedin mi ebedi Allah, Rab, dünyanın uçlarını yaratan, zayıflamaz ve yorulmaz; onun anlayışının derinliğine erilmez”³⁶² Yeremya’nın: “Fakat Rab hak Allah’tır, hay olan Allah ve ebedi kıral

³⁵⁷- Tesniye 4:35’te şöyle yazmaktadır “Rab, kendisi Allah’tır, ondan başkası yoktur.” Yine başka bir cümlesinde de “ve bugün bil ve yüreğine koy ki, yukarıda göklerde ve aşağıda yerde Rab, o Allah’tır; ondan başkası yoktur” denilmiştir. (Tesniye, 4:39).

³⁵⁸- Bu cümlede iki tane çelişki vardır; birincisi, cümledeki “ey” kelimesinden sonra, “iyi” kelimesinin de olması gerekirken sadece “ey” diye geçmektedir. Çünkü 1865’teki Arapça tercümesinde “eyyühel muallim-us- Sâlih” ve eski İngilizce tercümesinde de “good master” diye yazılıdır. İkincisi de, aynı hikâye Markos İncili’nin 10:17’de ve Luka İncili’nin 18:18’de “iyi muallim” cümlesiyle beyan edilmiştir.

³⁵⁹- Matta, 19:16.

³⁶⁰- Matta, 27:46.

³⁶¹- Matta, 27:50.

³⁶²- İşaya, 40:28.

odur”³⁶³ ve Habakkuk’un “Ya Rab, Allah’ım, Kuddusüm, sen ezelden değil misin? Ve sen ölmeyeceksin”^{*364} sözlerini hatırlatır.

Yukarıda zikredilmiş olan cümleler ve Hz. İsa’nın diğer sözlerinden çıkan sonuçlar şöyle ifade edilebilir;

- Hz. İsa, Allah’ın resulü ve kuludur.
- Geçmişteki peygamberlerin getirdiği mesaj ile İsa’nın mesajı aynıdır. Bu mesaj tevhit mesajıdır.
- Diğer insanlar gibi İsa da (a.s) bir insandır.
- İsa (a.s) Hıristiyanların teslis inancının bir şahıs değildir.

4. Hıristiyanlarca Hz. İsa’ya İlah Denmesi ve Onların Delillerine Bir Bakış

Yukarıda teslis akidesi akli ve nakli delillerle reddedilirken Eski ve Yeni Ahid’e göre ilah olan zatın şekillerden münezzehe olması, ilah ile alakalı rivayetlerde Allah’a şekil ifade eden cümlelerin mümkün ve uygun bir şekilde tevil edilmesi gerektiğini, bununla birlikte Eski ve Yeni Ahit kitaplarında ekseriyetle mecaz ve istiarelerin kullanıldığı da söylenmiştir. Bu konunun son delili olarak, Hıristiyanlarca verilen deliller incelenmiş ve İncil’in herhangi bir cümlesinde teslis akidesini tasdik edici bir ibarenin bulunmadığı ortaya çıkarılmıştır.

³⁶³- Yeremya, 10: 10.

* - İzharu’l-hak’ta ve Korean Bible Society tarafında 2011’de basılmış olan Kutsal Kitap adlı kitabında “sen ölmeyeceksin” iken, Kitabı Mukaddes Şirketi İstanbul 1974 baskısında “Biz ölmeyeceğiz” yazılmaktadır.

³⁶⁴- Habakkuk, 1:12.

Rahmetullah Keyranevi'ye göre, Hz. İsa, göğe yükselene kadar hiçbir zaman kendisinin ilah olduğunu zikretmemiştir. Hıristiyanlarca İsa'nın ilah olduğuna dair gösterilen sözler de; gerçek anlamı itibarıyla Hıristiyanların maksadına uymamaktadır. Yuhanna İncili'ndeki teslis ile alakalı sözler, İncil'in ve Hz. İsa'nın başka sözlerine aykırıdır. Bu sebeple Hıristiyanların yaptığı açıklama ve görüşlere itibar edilemez. Bazı sözler hakkında Hıristiyanlar da tevilin gerektiğini söylemektedirler. Bunun için bu teviller metne (nesse) aykırı olmamalıdır³⁶⁵ diyen Keyranevi Hıristiyanların delillerine şu şekilde cevap vermektedir:

Hıristiyanların birinci delil: Hıristiyanlar, Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olduğuna dair serdetmiş oldukları iddialarına delil göstermektedirler.³⁶⁶ Rahmetullah Keyranevi bu delilleri iki vecih ile geçersiz saymaktadır:

- a. Bu sözler, Hz. İsa'ya insanoğlu diye hitap edilen sözlerle çatışmaktadır. Çünkü İncil'in 60 yerinde Hz. İsa'ya âdemoğlu denilmiştir.³⁶⁷
- b. "Oğul" kelimesinin gerçek anlamda kullanması doğru olamaz çünkü Eski Ahit ve Yeni Ahit kitaplarında birçok yerde insanlara da "Allah'ın oğlu" diye hitap edilmiştir.³⁶⁸

³⁶⁵- Osmanî, C. 2, s 281-283.

³⁶⁶- "Göklerden bir ses dedi: Sevgili Oğlum budur, ondan razıyım." (Matta, 3:17), "Zira Allah dünyayı öyle sevdi ki, biricik Oğlunu verdi; ta ki, ona iman eden her adam helak olmasın, ancak ebedi hayatı olsun." (Yuhanna, 3:16).

³⁶⁷- Osmanî, C. 2, s 281.

³⁶⁸- "Ne mutlu sulh edicilere; çünkü onlar Allah oğlları çağırılacaktır." (Matta, 5:9). Yine Matta'da: "Fakat ben size derim: Düşmanlarınızı sevin ve size eza edenler için dua edin ki, siz göklerde olan Babanızın oğulları olasınız." (Matta, 44-45). Çıkış'ta şöyledir: "Ve Firavuna diyeceksin: Rab şöyle diyor: İsrail, oğlum, ilkimdir ve sana dedim: Oğlumu salıver ki, bana ibadet etsin." (Çıkış, 4:22-23). Yeremya'da ise şöyledir: "...çünkü ben İsrail'e babayım, Efraim de ilk oğlumdur." (Yeremya, 31:9). Detaylar için bkz; Osmanî, C. 2, s 84-88.

Hıristiyanların ikinci delil: “siz aşağıdansınız, ben yukarıdanım; siz bu dünyadansınız, ben bu dünyadan değilim.”³⁶⁹ Rahmetullah Keyranevi’ye göre Hıristiyanlar bu cümleyi “ben tanrım ve insan şeklinde gökten indim” diye anlamaktadır. Dolayısıyla bu tevil iki sebeple yanlıştır:

- a. Bu tevil katii naslara³⁷⁰ ve akla aykırıdır.
- b. Bu gibi sözleri Hz. İsa (a.s) kendi talebeleri için de söylemiştir.³⁷¹

Hıristiyanların üçüncü delil: Hıristiyanlar Yuhanna İncili’ndeki: “Ben ve baba biriz”³⁷² sözünü Allah’ın ve Hz. İsa’nın birleştiğine delalet ettiğini söylerler.

Ama bu söz de iki yönden doğru olamaz:

- a. Hıristiyanlara göre de Hz. İsa, normal insanlar gibi konuşan (nâlık) biri olduğu için birleşmenin (ittihat) mümkün olamayacağını düşünerek, “İsa tam bir insan gibi tam bir ilahdır” diye tevil etmişlerdir. Fakat bu tevil bir taraftan Allah ile mugayeret, diğer taraftan da Allah ile birleşme gerektirmektedir ki, yukarıda zikredildiği gibi gerçek anlamda insanın gayri insan ile birleşmesi imkânsızdır.³⁷³ Yani Tanrı (ilah) yaratandır (gayri insandır) ve insan ise yaratılandır (İlah/Tanrı değildir). Yaratan ile yaratılan hiçbir zaman birleşemez.
- b. Bunun gibi sözler havariler hakkında da söylenmiştir.³⁷⁴

³⁶⁹- Yuhanna, 8:23.

³⁷⁰- “Hiçbir zaman Allah’ı kimse görmemiştir.” (Yuhanna, 1:18) .

³⁷¹- “Ben dünyadan olmadığım gibi onlar da dünyadan değildirler.” (Yuhanna, 17:14).

³⁷²- Yuhanna, 10:30.

³⁷³- Osmanî, C. 2, s 289.

³⁷⁴- “Nasıl ki, ey Baba, sen bendesin ve ben de sendeyim. Onlar da bizde olsunlar da, beni sen gönderdiğine dünya iman etsin.” (Yuhanna, 17:21).

Hıristiyanların dördüncü delil: Hıristiyanlara göre, Yuhanna İncili'nde zikredilen “beni görmüş olan, Babayı görmüş olur; sen nasıl, Babayı bize göster diyorsun? İman etmiyor musun ki ben babadayım, Baba da bendedir? Size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemem fakat bende duran Baba kendi işlerini yapar”³⁷⁵ cümlesi İsa ile Allah'ın bir olduğunu göstermektedir.

Rahmetullah Keyranevi onların bu delilinin de iki vecih ile zayıf olduğunu ileri sürer:

a. Hıristiyanlara göre, İslam'da olduğu gibi, bu dünyada Allah'ı görebilmek imkânsızdır.³⁷⁶ Bundan dolayıdır ki Hıristiyanlar bunu manevi bir ittihat olarak zikrederler. Fakat bu tevilin de delillere ve naslara aykırı olmamaları gerekmektedir.³⁷⁷

b. Yuhanna İncili'ndeki: “Ben Babayım ve siz bendesiniz ve ben sizdeyim”³⁷⁸ sözü de delil olamaz. Çünkü Pavlus'un Korintoslulara yazdığı birinci mektubunda³⁷⁹ ve Efesoslulara yazdığı mektupta³⁸⁰ Hz. İsa'nın bu ve benzeri sözleri havarilere söylediğini göstermektedir. Eğer bu sözlerle Allah ile Hz. İsa arasında ittihat ortaya çıkıyorsa o zaman havarilerle beraber tüm Korintoslulara ve Efesoslulara da ilah denmesi gerekecektir.

³⁷⁵- Yuhanna, 14:9-10.

³⁷⁶- “Ölmezliğe yalnız malik olan, yaklaşılmaz nurda duran, insanlardan kimsenin görmediği ve görmeğe kadir olmadığı zat, onu kendi vaktinde izhar edecektir. Ona hürmet ve ebedi kudret olsun. Amin. (Timoteosa 1. Mektup, 6:16).

³⁷⁷- Osmanî, C. 2, s 291-292.

³⁷⁸- Yuhanna, 14:20.

³⁷⁹- “Bilmez misiniz ki bedeniniz Allah'tan aldığınız sizde olan Ruhülkudüsün mabedidir? Ve kedi kendinizin değilsiniz.” (Korintoslulara I. Mektup, 6:19).

³⁸⁰- “Cümlenin üzerinde ve cümle ile ve cümlede cümlenin Allah'ı ve babası birdir.” (Efesoslulara Mektup, 4:6).

Yukarıda zikredilmiş olan deliller dışında Hıristiyanlar, Hz. İsa'nın ölümlere hayat verdiğini söylemiş ve mucizelerle Hz. İsa'nın ilah olduğunu ispatlamaya çalışmışlardır. Fakat bu da zayıf görüştür. Çünkü İncil'e göre Hz. İsa çarmıha gerilene kadar sadece üç kişiyi diriltmiştir. Aksine Hezekiel binlerce insanı diriltmiştir.³⁸¹ Ve İlyas, Elyasa da ölümleri diriltmiştir.³⁸² Keyranevi, durum böyle iken neden sadece Hz. İsa ilah olur da Hz. Hezekiel, Hz. İlyas ve Hz. Elyasa ilah olmaz? Diye sormaktadır.

Keyranevi'ye göre, Hz. İsa'dan önce yani Hz. Âdem'den Hz. Musa'ya kadar olan dönemde teslis inancının bulunduğu dair bir delil bulunmamaktadır. Eğer böyle bir inanç olsaydı Tanrı'dan şüphelenerek inkâr edenler kâfir sayılırlardı. Çünkü Hz. Yahya ömrünün sonunda şüphelenmiş ve kendi iki talebesini Hz. İsa'ya vaat edilen Mesih olup olmadığını bilmek için göndermişti. "Yahya zindanda Mesih'in işlerini işiterek şakirtlerini gönderip onlar vasıtası ile ona dedi: Gelecek olan sen misin yoksa başkasını mı bekleyelim?"³⁸³ Şayet Hz. İsa Tanrı olsaydı Yahya'nın (a.s)

³⁸¹- "Ve bana dedi: Yele peygamberlik et, peygamberlik et, adem oğlu, ve yele de: Rab Yahova şöyle diyor: Ey soluk, dört yelden gel, öldürülmüş olan bu adamlar üzerine üfle de, dirilsinler. Ve bana emrettiği gibi peygamberlik ettim ve soluk onların içine girdi ve dirildiler ve ayakları üzerine dikildiler." (Hezekiel, 37:9-10).

³⁸²- "Ve Rabbe çağırıp dedi: Ya Allah'ım Rab yanında misafir olduğum dul kadının oğlunu öldürerek onun başına da mı bela getirdin. Ve çocuğun üzerine üç kere uzandı ve Rabbe çağırıp dedi: Ya Allah'ım Rab sana yalvarırım, bu çocuğun canı içine dönsün. Ve Rab İlya'nın sesini işitti ve çocuğun canı kendi içine döndü ve çocuk dirildi." (I. Krallar, 17:20-22) ve "Ve Elişa eve girdi ve işte çocuk ölmüştü ve onun yatağı üzerine yatırılmıştı. Ve girip kapıyı kendi üzerlerine kapadı ve Rabbe yalvardı ve çıkıp çocuğun üzerine yattı ve ağzını onun ağzı üzerine ve gözlerini onun gözleri üzerine ve avuçlarını onun avuçları üzerine koydu ve üzerine uzandı ve çocuğun bedeni ısındı ve döndü. Ve evde bir bu yana bir o yana yürüdü ve yukarı çıkıp onun üzerine uzandı ve çocuk yedi kere aksırdı ve çocuk gözlerini açtı. Ve Gehaziyi çağırıp dedi; O şunemli kadını çağır ve onu çağır ve kadın onun yanına geldi. Ve Elişa: Al oğlunu dedi. (II. Krallar 4:36).

³⁸³- Matta, 11:2-3.

kâfir olması gerekirdi çünkü Tanrı'dan şüphelenmek küfürdür. Dolayısıyla Hz. İsa, Tanrı değildir.

Bu bölümün sonunda Rahmetullah Keyranevi, Hıristiyanların delillerinin gerçekliğe aykırı olduğunu ispatlamak için Fahreddin Razi ile bir papaz arasında geçen uzun bir tartışmayı da bir tartışmayı da nakletmiştir.³⁸⁴

D. KUR'AN-I KERİM'İN GERÇEKLIĞİ

Kur'an-ı Kerim Allah'ın kelamı mıdır, yoksa Hz. Muhammed'in (s.a.s.) dini düşüncelerinin neticesi midir, ya da Hz. Muhammed (s.a.s.) tarafından başkasının yardımıyla hazırlanan bir eser midir? Bu tür sorular İslam düşmanları tarafından üretilen önemli konulardır. 19. Yüzyılda ise Pfander isimli bir papaz Mizanü'l-hak adlı eserinde Kur'an-ı Kerim'in vahiy mahsulü olmadığını ileri sürerek Müslümanlar arasında şüphe uyandırmak istemiştir.

Rahmetullah Keyranevi ise bunları yalanlayarak bunların çok çirkin iftiralar olduğunu ve net bir şekilde, Kur'an'ı Kerim'in Allah'ın kitabı olduğunu açıklamıştır. Ona göre, Hz. Muhammed'in (s.a.s) dönemindeki inkârcılar Kur'an ayetlerine hayran kalmış, Kur'an'ın "*Haydin onun benzeri bir süre getirin ve eğer doğru söyleyenler iseniz, Allah'tan başka şahitlerinizi çağırınız*"³⁸⁵ ayetinin karşısında da aciz kaldıkları için, Kur'an ayetleri hakkında bazen sihir ve büyü gibi ifadeler kullanmışlardır. Bazen de arkadaşlarının Kur'an'dan uzak durmalarını, onu dinlememelerini ve Kur'an-ı Kerim okunurken bağırmaalarını istemişlerdir.³⁸⁶ Bunlar

³⁸⁴- Bkz; Osmanî, C. 2, s 297-302.

³⁸⁵- Bakara, 2/23.

³⁸⁶- Fussilet, 41/26.

Kur'an'ın Allah'ın kelamı olduğunun açık delillerindedir. Rahmetullah Keyranevi İzhârü'l-hak'ta konuyu açıklarken önce Kur'an-ı Kerim'in icazından bahseder, sonra Kur'an üzerine Hıristiyanların itirazlarını cevaplar, daha sonrada hadisler ve hadisler hakkında papazların ileri sürdüğü şüpheleri ortadan kaldırır.

1. Kur'an-ı Kerim Allah'ın Kelamıdır

İnsan özelliklerini zikrederek Rahmetullah Keyranevi, mutluluk ve kızgınlık halinde dengeyi kurmak çok önemli olduğunu söylerken; insanın birine kızdığı zaman suçundan fazla kızdığını ve şefkat gösterilmesi gerektiğinde orta yol üzere olmadığını söyler. Konuştuğu zaman da sadece bir duruma uygun şekilde konuşur. Yine aynı şekilde yazdıklarında da bu özellikleri gösterir. Fakat Kur'an-ı Kerim'de terhib-tehdid, tergib-teşvik, acıma ve azarlama veya dünya zikredildiği zaman ahiret ya da ahiret zikredildiği zaman dünya, her durumda bütün taraflar göz önünde tutulur. Bunların Kur'an-ı Kerim'in bir insan tarafından yazılmadığının ve Allah'ın kelam olduğunun delilidir diye ifade etmektedir.³⁸⁷

Rahmetullah Keyranevi, Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğunu kanıtlamak için Kur'an-ı Kerim'in bazı özelliklerini de sayar:

1. Belagat ve Fesahat: Fesahat ve Belagat Kur'an-ı Kerim'in özelliklerindedir. Fesahat ve Belagat ikisi de beyan bilimdeki terimlerdir. Fesahat, bir sözün lafz, mana ve ahenk açısından kusursuz olmasıdır. Belagat ise cümlenin fasih olmakla beraber yerinde ve zamanında kullanılmasıdır. Yani cahillerle âlimler gibi konuşmak veya âlimlerle cahiller gibi konuşmak belagate aykırıdır. İnsanın yazdığı bir kasidenin tüm şiirleri baştan sonuna kadar mükemmel olamaz. Bilakis bir

³⁸⁷- Osmanî, C. 2, s 305.

iki şiir bu kasidenin özü olur. Fakat Kur'an-ı Kerim hacimli bir kitap olmasına rağmen baştan sonuna kadar mükemmeldir ve tüm mahlûkat onun benzerini ortaya koymaya acizdir. Bir edip veya şair bir hikâyeyi ikinci defa anlatırken ilk anlattığı gibi anlatamaz. Aksine Kur'an-ı Kerim'in bazı ayetleri uzun bazıları da kısa olmasına rağmen ve peygamberlerin hikâyeleri, ahiretin durumları ve Allah'ın sıfatları birçok defa beyan edilmesine rağmen Kur'an-ı Kerim her ibareyi son derece mükemmel bir şekilde beyan eder.³⁸⁸

Büyük şairlerin sözleri belli konular üzerine olmakla beraber tüm sanatlarını bu konular üzerinden ortaya koyarlar. Örneğin, meşhur Arap şairlerinden İmruülkays'ın şiirleri kadın, at ve şarap konularında; Nabiga Zibyani'nin şiirleri korkuda; Züheyr'in şiirleri arzu ve ümitte; Fars şairlerinden Sadi gazel konusunda eşsizdir.³⁸⁹ Ancak Kur'an-ı Kerim ister terhib -korkutma-, tarğib -teşvik-, ister nasihat konularında olsun her sanat ve her konuda son derece fasihtir ve beliğtir.³⁹⁰

Kur'an-ı Kerim'in özelliklerinden biri de az ve öz'dür. Yani az kelimeyle çok mananın ifade edilmesidir; Rahmetullah Keyranevi özellikle "Sâd" suresinde kâfirlerin anlaşmazlıkları, onların Hz. Muhammed'i (s.a.s) ve Kur'an'ı Kerim'i yalanlamaları, Kur'an'ı Kerim'in onları aciz bırakması, dünya ve ahiret rezilliği ile tehdit edilmeleri, Allah'ın geçmişteki kâfirleri helak etmek suretiyle cezalandırılmaları, Hz. Muhammed'in (s.a.s.) hakaretlere sabretmesini istenmesi ve teselli için önceki peygamberlerin hikâyelerini anlatırken kısa fakat derin manalar içeren ibarelerle aktarıldığını söyler. Daha sonra Kur'an-ı Kerim'in icaz ile alakalı fevkalade bir örnek verir. Şöyle ki, *"Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat*

³⁸⁸- Osmanî, C. 2, s 308.

³⁸⁹- Osmanî, C. 2, s 309.

³⁹⁰- Osmanî, C. 2, s 308.

*vardır.*³⁹¹ Yani Kısas ile hayat birbirine zıt olmasına rağmen ikisinin arasında bir bağ kurulması gibi dikkat çekici ayetler sadece Kur'an-ı Kerim'in özelliğidir.³⁹²

Keyranevi'ye göre Kur'an-ı Kerim belagat kurallarından; tekidin kısımları, teşbih, temsil, istiare, takdim, tehir, fasıl ve vasıl olmak üzere söz sanatlarının tüm kısımlarını içermektedir. Ayrıca Keyranevi Kur'an-ı Kerim'de nahiv ve sarf kurallarına göre şaz olan ya da lügate göre yanlış olan kelimelerin bulunmadığını da söyler.³⁹³

2. Üslup: Kur'an-ı Kerim'in akıcı terkipleri, güzel ibareleri, ince işaretleri, benzersiz üslubu ve beyan sanatının incelikleri Arapçayı en iyi konuşan ve yazan Arap edip ve sanatçılarının akıllarını alt üst etmiştir. Rahmetullah Keyranevi, Arap şairlerinden İmruülkays, Ebunnecm ve Cerir gibi meşhur şairlerin şiirlerinde ve yazdıkları metinlerde bulunan eksikleri, onların şiirleri üzerine yapılan eleştirileri de detaylı bir biçimde zikretmiştir.³⁹⁴

Keyranevi'ye göre kelamın güzelliği üç şeyden oluşur: Fesih olması, telif ve düzeni düzgün ve güzel olması, konunun da temiz ve anlamlı olmasıdır. Bunların üçünün de Kur'an-ı Kerim'de bulunması Allah'ın kelamı olduğuna delildir.

3. Müjdeler: Kur'an-ı Kerim'de zikredilmiş olan müjdelerin yüzde yüz gerçekleşmesi Allah'ın kelamı olduğuna delildir. Örneğin:

“Şanına yemin olsun ki Allah, peygamberinin rüyasını doğru çıkardı. Allah dilerse, siz güven içinde başlarınızı kazıtmış veya saçlarınızı kısaltmış olarak,

³⁹¹- Bakara, 2/179.

³⁹²- Osmanî, C. 2, s. 312.

³⁹³- Osmanî, C. 2, s 317.

³⁹⁴- Bkz; Osmanî, C. 2, s 318.

korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Allah, sizin bilmediğinizi bildi ve size bundan başka yakın bir fetih daha verdi.”³⁹⁵ Sahabiler Mekke'yi fethederken Kur'an-ı Kerim'de söylendiği gibi Mekke'ye girmişlerdir.³⁹⁶

“Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girdiğini gördüğünde”³⁹⁷ ayetindeki fetih Mekke'nin fethidir. Mekke'nin fethinden sonra Taifliler ve Mekkeliler gruplar halinde İslam'ı kabul etmişlerdir.³⁹⁸

“Ey peygamber! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur. Şüphesiz Allah, kâfirler topluluğunu hidayete erdirmeyecektir.”³⁹⁹ Bu müjdeye göre Peygamber efendimizin (s.a.s.) bir sürü düşmanı olmasına rağmen Allah'ın koruması altında olduğu için düşmanları ona zarar verememişlerdir.⁴⁰⁰

“Elif Lâm Mim. Rumlar, yakın bir yerde yenilgiye uğratıldılar. Onlar yenilgilerinden sonra birkaç yıl içinde galip geleceklerdir. Önce de, sonra da emir Allah'ındır. O gün Allah'ın (Rumlara) zafer vermesiyle müminler sevinecektir. Allah dilediğine yardım eder. O, mutlak güç sahibidir, çok merhametlidir. Allah (onlara zafer konusunda) bir vaatte bulunmuştur. Allah vaadinden dönmez. Fakat insanların çoğu bilmezler. Onlar dünya hayatının ancak dış yönünü bilirler. Ahiret konusunda ise tamamen gaflettedirler.”⁴⁰¹ Bu ayetler nazil olurken, Hz. Ebu Bekir (r.a): “Birkaç

³⁹⁵- Fetih, 48/27.

³⁹⁶- Osmanî, C. 2, s 330.

³⁹⁷- Nasr, 110/1-2.

³⁹⁸- Osmanî, C. 2 s 334.

³⁹⁹- Mâide, 5/67.

⁴⁰⁰- Osmanî, C. 2, s 335.

⁴⁰¹- Rum, 30/1-7.

sene içinde Bizanslılar Perslere galip gelecek” diye yemin edince Übey b. Halef: “Yalan söylüyorsun, doğruysan eğer aramızda bir vakit tayin edelim.” demiş. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir onunla yüz deve üzerinde anlaşmaya varmıştır. Bizanslılar yedi yıl sonra Perslere galip geldiğinde Hz. Ebu Bekir, Übey b. Halef’in -Uhud’dan geri dönerken- ölüm sebebinden dolayı varislerinden yüz deveyi almıştır.⁴⁰² Buna rağmen burada papaz Pfander şöyle itirazda bulunur: “Burada Muhammed (s.a.s.) kendi arkadaşlarının kalplerini teskin etmek için zan ya da kıyas ederek böyle söylemiştir.”⁴⁰³ Rahmetullah Keyranevi ise bunu iki vecihle yalanlamıştır:

a. Hz. Muhammed (s.a.s.) Hristiyanlara göre de akıl sahibidir. Papazlar kendi kitaplarında bunu kabul etmektedirler. Akıllı biri, adım adım muhaliflerle iç içe olduğu halde hele nübüvvet iddiasında bulunan bir kimsenin kesin bir şekilde böyle iddiada bulunması onun şanına yakışmaz.

b. Akıl sahibi birisinin sözü bazen doğru, bazen de yanlış çıkabilir. Adetullah öyle cari olmuştur ki yalan yere nübüvvet iddiasında bulunan ve gelecek olayları haber verip bunları Allah’a nispet ederek iftira edenler elbette yalancı olur.⁴⁰⁴

“Şüphesiz o zikri (Kur’an’ı) biz indirdik biz! Onun kuruyucusu da elbette biziz.”⁴⁰⁵

⁴⁰²- Osmanî, C. 2, s 336-337.

⁴⁰³- Pfander, C. 3, s 355.

⁴⁰⁴- Osmanî, C. 2, s 338.

⁴⁰⁵- Hicr, 15/9.

Yani Kur'an-ı Kerim her türlü tahriflerden korunacaktır. Nüzulünden bu yana bu kadar uzun süre geçtikten sonra Kur'an düşmanları Kur'an'ın bir harekesini bile değiştirmeye kadir olamamışlardır.⁴⁰⁶

“Eğer kulumuza (Muhammed’e) indirdiğimiz (Kur’an) hakkında şüphede iseniz, haydin onun benzeri bir süre getirin ve eğer doğru söyleyenler iseniz, Allah’tan başka şahitlerinizi çağırın (ve bunu ispat edin). Eğer, yapamazsanız -ki hiçbir zaman yapamayacaksınız- o halde yakıtı insanlarla taşlar olan ateşten sakının. O ateş kâfirler için hazırlanmıştır.”⁴⁰⁷

Bu ayetlerden kâfirlerin hiçbir zaman Kur'an'a benzer tek bir ayet bile yazamadığı, İslam'a buğzedenlerin de bu ayetin meydan okumasına karşılık veremediği anlaşılmaktadır.⁴⁰⁸

4. Geçmişin haberleri: Hz. Muhammed'in (s.a.s.) ümmi olmasına rağmen Kur'an-ı Kerim'in geçmişte helak edilen milletler hakkında haber vermesi Kur'an'ın Hz Muhammed (s.a.s) tarafından yazılmadığının kanıtıdır: *“Şüphesiz bu Kur'an İsrailoğullarına üzerinde ayrılığa düştükleri şeylerin çoğunu açıklıyor.”⁴⁰⁹*

5. Bütün ilimleri ihtiva etmesi: Kur'an-ı Kerim tüm ilimleri içermektedir. Özellikle de Arap toplumunda kimsenin bilmediği şeriat ilmini, güzel ahlak, ahiret ahvali ve akli delilleri ihtiva etmektedir. Örneğin:

⁴⁰⁶- Osmanî, C. 2 s 342.

⁴⁰⁷- Bakara, 2/23-24.

⁴⁰⁸- Osmanî, C. 2, s 346.

⁴⁰⁹- Naml, 27/76.

- “Gökleri ve yeri yaratan Allah’ın, onların benzerini yaratmaya gücü yetmez mi? Evet yeter. O, hakkıyla yaratandır, hakkıyla bilendir.”⁴¹⁰
- “De ki: onları ilk defa var eden diriltecektir. O her yaratılmışı hakkıyla bilendir.”⁴¹¹
- “Eğer yerde ve gökte Allah’tan başka ilahlar olsaydı kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu. Demek ki, Arş’ın Rabbi Allah onların nitelemelerinden uzaktır, yücedir.”⁴¹²

6. İhtilaf ve çelişkilerin bulunmaması: Kur’an-ı Kerim değişik konuların mecmuası olmasına rağmen içinde zıtlık, ihtilaf ve çelişkiler bulunmamaktadır. “Hâlâ Kur’an-ı düşünüp anlamaya çalışmıyorlar mı? Eğer o, Allah’tan başkası tarafından (indirilmiş) olsaydı, mutlaka onda birçok çelişki bulurlardı.”⁴¹³

7. Baka-e devam: (Kıyamete kadar korunmuş olması), Kıyamete kadar Kur’an-ı Kerim’in baki kalması, devamlı tilavet edilmesi de Kur’an-ı Kerim’in mucizesi olup Allah’ın kelamı olmasının delilidir. Bir ayette Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “Şüphesiz o zikri (Kur’an’ı) biz indirdik biz! Onun kuruyucusu da elbette biziz.”⁴¹⁴

⁴¹⁰- Yasin, 36/81.

⁴¹¹- Yasin, 36/79.

⁴¹²- Enbiya, 21/22.

⁴¹³- Nisa, 4/82.

⁴¹⁴- Hicr, 15/9.

8. Her okumasında yeni zevk: Kur'an-ı Kerim'i okuyanın da dinleyenin de sıkılmaması ayrıca ne kadar okunursa sevilmesinin de o kadar artması Allah'ın kelamı olduğunun kanıtıdır.⁴¹⁵

9. Hıfzı Kur'an: Kur'an-ı Kerim'in kolayca ezberlenmesi ve dünyanın dört bir yanında hafızların bulunması Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olduğunun açık bir delildir.⁴¹⁶

2. Hıristiyan Bilginlerinin Kur'an Hakkında İleri Sürdüğü İtirazlar

Hıristiyanlar Kur'an-ı Kerim'deki fesahati-belagati inkâr ederler, cennet ve cennetteki nimetlerinin maddi olmadığı ve cihat ile ilgili ayetlerin çirkin bir amel olduğunu söyleyerek böyle çirkin şeylerin Allah'ın kelamı olmadığını ileri sürmektedir. Rahmetullah Keyranevi Hıristiyanlarca ileri sürülen itirazlara şu şekilde cevap vermektedir:

Hıristiyanlar, Kur'an ayetlerindeki olağan üstü belagatten dolayı, Arapçayı çok iyi bilenler haricinde herkesin Kur'an'ı tam manasıyla idrak edemeyeceği için bu durum Kur'an'ın eksikliğini ve noksanlığını göstermektedir,⁴¹⁷ diye itirazda bulunmuşlardır.

Rahmetullah Keyranevi, Arapçayı bilmeyenlerin Kur'an'ın belagatini idrak edemeyeceğini tasdik eder ve Kur'an'ı Kerim'in mucizesinin tüm fesahat-belagat ehlini aciz bırakmak için olduğunu söyler.⁴¹⁸

⁴¹⁵- Osmanî, C. 2, s 354.

⁴¹⁶- Osmanî, C. 2, s 355.

⁴¹⁷- Pfander, C. 3, s 331.

⁴¹⁸- Osmanî, C. 2, s 366.

Hıristiyan bilginlere göre, fesahat ve belagat Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olmasının sebebiyse eğer, fesahat ve belagatle yazılan bütün çirkin şeyleri, hoş olmayan konuları ve diğer dillerindeki belagatin üst seviyede sayılan kitapları da Allah'ın kelamı olmalıdır.⁴¹⁹ Rahmetullah Keyranevi bu itiraza cevap vererek, Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın kelamı olmasının sebebinin sadece fesahat ve belagat olmadığı, aksine bu ikisinin de birçok sebeplerden biri olduğunu söyler. Diğer dillerindeki yazarlar tarafından Kur'an-ı Kerim gibi hiçbir zaman kendi kitaplarının ne fesahat ne de belagat olduğuna dair herhangi bir iddiada bulunmadığını da söyler. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'in her türlü akılsızlık ve fuhuşu yasakladığını aksine İncil'de fuhuş sözlerinin bulunduğunu söyleyen Keyranevi, karşılaştırmak için Kur'an ve İncil'deki konuları da zikreder;

Kur'an-ı Kerim'de zikredilen konular:

- Allah'ın sıfatları, Allah'ın tek olması, kadim ve ezeli olması, kâdir olması, âlim olması, semi olması, basir olması, gök ile yerin yaratıcısı olması, rahim ve rahman olması, kuddus olması, hayat ve ölüm verici olması,
- Allah'ın hâdislikten, âcizlik ve cehaletten münezzehe olması,
- Hâlis tevhide çağırması, teslisle beraber şirkten nehyetmesi,
- Peygamberleri zikretmesi ve onların hikâyelerini beyan etmesi,
- Kur'an'ı Kerim'de anlatılan peygamberlerin her zaman küfür ve şirkten uzak durmaları ve puta tapmamaları,

⁴¹⁹- Pfander, C. 3, s 346-48.

- Peygamberlere iman edenleri övmesi,
- Peygamberlere iman etmeyenleri ve inkâr edenleri kınaması,
- Cennet ile cehennemi zikretmesi ve cennetteki nimetleri ve cehennemdeki azapları beyan etmesi,
- Helal ve haram şeyleri zikretmesi.⁴²⁰

İncil’de zikredilen sapkın konular:

- Peygamberin kendi kızıyla zina etmesi.⁴²¹
- Bir Peygamberin başkasının hanımıyla zina etmesi ve onun kocasının öldürülmesi.⁴²²
- Peygamberin ineğe tapması.⁴²³
- Peygamberin mürtet olması.⁴²⁴

Katoliklerin sapkın görüşleri:

- Meryem’in (a.s) annesinin de Meryem’i kocasız doğurması.⁴²⁵
- Meryem’in gerçek bir tanrının annesi olması.⁴²⁶
- Papa’ya iman edilmeden kurtuluşa erişilememesi.⁴²⁷

⁴²⁰- Osmanî, C. 2, s 372.

⁴²¹- Tekvin, 19:33-38.

⁴²²- II. Smuel, 11:2-17.

⁴²³- Çıkış, 32:2-6.

⁴²⁴- I. Kırallar, 11:2-13.

⁴²⁵- Kamusü’l Kitabil mukaddes, Abdulvehhab Neccar, s 856. (Melkavi, C. 3, s 839).

⁴²⁶- Encyclopaedia Britannica, University Press, New York, 1911, C. 17, s 811-814.

⁴²⁷- Osmanî, C. 2, s 378.

Ayrıca Rahmetullah Keyranevi, Papa tarafından helal şeylerin haram kılınması, ölülerin parayla bağışlanması gibi etkilerini de eleştirmiş ve kendi delilini kuvvetlendirmek için bu konuda Hıristiyan bilginlerin yazdıklarından örnekler getirmiştir.⁴²⁸

Hıristiyan bilginler, Kur'an-ı Kerim'in İncil'e muhalefet etmesi nedeniyle Allah'ın kelamı olamayacağını söylemektedirler.⁴²⁹ Rahmetullah Keyranevi buna iki vecihle cevap vermiştir:

- a. Eski ve Yeni Ahit kitapların yazarlarının kim olduğunu muttasıl senedleriyle tespit edilmemesi keza bu kitaplarda bulunan yanlışlıklar ve tahrifler nedeniyle de Kur'an-ı Kerim ile çelişmesinin bir zararı yoktur.
- b. Kur'an ve İncil arasındaki ihtilaflar üç çeşittir:

Birincisi: Hükümlerin nesh olması açısından, yani papazlara göre Kur'an geçmişteki kitapları neshetmiştir. Hâlbuki geçmiş şeriatlarda da çok sayıda nesh bulunmaktadır. Örneğin, İsa'nın (a.s.) şeriatı, Tevrat'ın meşhur olan "on hüküm"den⁴³⁰ dokuz hariç tüm hükümleri neshetmiştir. Hıristiyanlar bu dokuz

⁴²⁸- Detay için bkz; Osmanî, C. 2, s 380-389.

⁴²⁹- Pfander, C. 3, s 380.

⁴³⁰- Bu on hüküm hakkında İbrahim Halil Melkavi ve Ramazan Muslu, Çıkış 20:2-17 ve Tesniye 5:6-21 olarak göstermektedir. Çıkış'taki cümleler şu şekildedir: "Seni Mısır diyarından esirlik evinden çıkararak Allah'ın Yehova benim. Karşımda başka ilahların olmayacaktır. Kendin için oyma put, yukarıda göklerde olanın yahut aşağıda yerde olanın yahut yerin altında sularda olanın hiç suretini yapmayacaksın; onlara eğilmeyeceksin ve onlara ibadet etmeyeceksin. Çünkü ben senin Allah'ın Rab, benden nefret edenlerden babalar günahını çocuklar üzerinde, üçüncü nesil üzerinde ve dördüncü nesil üzerinde arıyan ve beni seven ve emirlerimi tutanların binlercesine inayet eden kısıkanç bir Allah'ım. Allah'ın Rabb'in ismini boş yere ağza almayacaksın. Çünkü Rab kendi ismini boş yere ağza alanı suçsuz tutmayacaktır. Sebt gününü takdis etmek için onu hatırında tut. Altı gün işleyeceksin ve bütün işini yapacaksın. Fakat yedinci gün Allah'ın Rabbe Sebtir.; sen ve oğlun, kızın, kölenin, cariye, heyvanların ve kapılarında olan garibin hiçbir iş yapmayacaksın. Çünkü Rab gökleri, yeri, denizi ve

hükümde tamamlama meydana geldiğini ve bunun bir çeşit nesh olduğunu inanmaktadırlar.⁴³¹ Dolayısıyla nesh sadece Kur'an'a mahsus bir şey değildir.

İkincisi: Papazlar, bazı hikâyelerin Kur'an-ı Kerim'de zikrolunup Eski ve Yeni Ahit'te zikrolunmaması için de itiraz ederler. Keyranevi'ye göre buna da bir sorun yoktur. Çünkü Eski Ahit'te bulunan birçok hikâye Yeni Ahit'te ve Yeni Ahit'te bulunan birçok hikâye Eski Ahit'te bulunmamaktadır. Örneğin, Pavlus'un İbraniler'e Mektubunda, Tesniye'den naklederek: "Görünüm öyle korkunçtu ki Musa: "ben çok korkup titriyorum", dedi.⁴³² Keyranevi'ye göre Bu sözdeki "çok korkup titriyorum" kısmı ne Tesniye'de ne de diğer kitaplarında bulunmamaktadır.⁴³³

Hoşea'da Hz. Yakup hakkında söylenen: "Melekle güreşip yendi, ağlayıp ona yalvardı"⁴³⁴ sözündeki "ağlayıp yalvardı" kısmı Tekvin'de bulunmamaktadır. Hâlbuki Hz. Yakub'un biriyle güreşmesinin hikâyesi Tekvin'in 32. babında uzunca anlatılmaktadır.⁴³⁵

onlarda olan bütün şeyleri altı günde yarattı ve yedinci günde istirahat etti. Bunun için Rab Sebt gününü mübarek kıldı ve onu takdis etti. Babana ve anana hürmet et, ta ki Allah'ın Rabb'in sana vermekte olduğu toprakta ömrün uzun olsun. Katletmeyeceksin. Zina etmeyeceksin. Çalmayacaksın. Komşuna karşı yalan şahadet etmeyeceksin. Komşunun evine tama etmeyeceksin; komşunun karısına yahut kölesine yahut cariyesine yahut öküzüne yahut eşeğine yahut komşunun hiçbir şeyine tama etmeyeceksin." (Çıkış, 20:2-17).

⁴³¹- Osmanî, C. 2, s 391.

⁴³²- Tesniye, 12:21.

⁴³³ - Osmanî, C. 2, s 393.

⁴³⁴- Hoşea, 12:4.

⁴³⁵- Osmanî, C. 2, s 396.

Resullerin İşleri kitabında: “Bizzat Rab İsa’nın “vermek almaktan daha mutludur” dediği sözlerini anmak gerekmektedir.”⁴³⁶ Hz. İsa’nın (a.s.) bu sözü de dört İncil’in hiç birinde yoktur.⁴³⁷

Üçüncüsü: Kur’an-ı Kerim’deki bazı durumların Eski ve Yeni Ahit’teki durumlara aykırı olmasıdır. Bu itiraz da batıldır. Çünkü Tevrat’ın üç nüsha -İbranice, Yunanca ve Samirice- arasında ve İnciller arasında da çok sayıda ihtilaflar vardır. Örneğin, Hz. Âdem’in doğumu ile Nuh tufanı arasında İbraniceye göre 1656 yıl var iken, Yunanca’ya göre 2262 yıl vardır. Samirice olana göre ise 1307 yıl vardır. Nuh tufanı ile Hz. İbrahim’in doğumu arasında geçen süre İbraniceye göre 292 yıl iken Yunancaya göre 1072 yıl ve Sâmiriceye göre 942 yıldır.⁴³⁸

Hıristiyan bilginler, Kur’an-ı Kerim’de bahsedilen hurilere, saraylara, cennette nehirlerin olduğuna, hidayet ve dalaletin Allah’tan olduğuna da itiraz ederler. Zikredilmiş olan şeyleri çirkin fiil ve çirkin söz olarak nitelendirerek Allah’ın kelimasında böyle çirkin sözlerin bulunamayacağını söylemektedirler.⁴³⁹

Rahmetullah Keyranevi, Kur’an-ı Kerim’de zikredilen sözlerin benzerlerinin Hıristiyan din kitaplarında da bulunduğunu söyleyerek örnekler de gösterir ve bu durumda Hıristiyanların kendi kitaplarını da inkâr etmiş olduğunu ileri sürmektedir. Bazı örnekler şu şekildedir:

⁴³⁶- Resullerin işleri, 20:35.

⁴³⁷ - Osmanî, C. 2, s 393-94.

⁴³⁸- Osmanî, C. 2, s 398-99.

⁴³⁹- Pfander, C. 3, s 386-388.

Çıkış kitabında Firavun hakkında: “Fakat Rab Firavunun yüreğini katılaştırdı ve İsrail oğullarını salıvermedi”⁴⁴⁰ şeklinde ifade edilir.

Tesniye’de Musa’nın sözü: “Fakat bugüne kadar Rab size bilmek için yürek, görmek için gözler ve işitmek için kulaklar vermedi”⁴⁴¹ şeklinde nakledilir.

Yuhanna İncili’nde İşaya’nın sözü: “Bunun için onlar iman etmiyorlardı çünkü İsa’ya yine demiştir: Onların gözlerini kör etti ve yüreklerini katılaştırdı ki gözleriyle görmesinler ve yürekleriyle anlamasınlar, ben de onlara şifa vermeyeyim”⁴⁴² şeklinde bulunur.

Yeremiya’ya göre: Kötülük ve iyilik her ikisi de Yüce olan Tanrı’nın ağzından çıkan bir şeydir.⁴⁴³

Bu cümlelerden, Allah tarafından İsrail oğullarının kalplerinin sertleşmesi, kulaklarının sağır edilmesi nedeniyle onların hakkı göremeyecekleri anlaşılmaktadır. Rahmetullah Keyranevi, Kur’an-ı Kerim’deki “*Hatamellahu ala kulubihim ve ala sem’ihim ve ala ebsarihim*”⁴⁴⁴ ayetiyle eşleştirerek aynı anlamda olduğunu söylemiştir.⁴⁴⁵

Cennet’teki huriler ve saraylar hakkında Rahmetullah Keyranevi: Müslümanlar Kur’an-ı Kerim’in ayetlerde⁴⁴⁶ hem ruhani hem de bedeni zevklerin olduğuna inanırlar. Akıl itibarıyla da bunun bir sakıncası yoktur çünkü insan iki

⁴⁴⁰- Çıkış, 10:20 .

⁴⁴¹- Tesniye, 29:4 .

⁴⁴²- Yuhanna, 12:39-40.

⁴⁴³- Yeremiya, 3:38 .

⁴⁴⁴- Bakara, 2/7.

⁴⁴⁵- Osmanî, C. 2, s 417.

⁴⁴⁶- Tevbe, 9/72.

cevherden yaratılmıştır: Biri ulvi ve latif, diğeri ise süfli ve kesif cevherdir. Bu iki cevhere saadet/mutluluk ve şekavet/betbahtlık ilave edilmiştir. Bedeni hayırlar elde edilip bunlara ruhani mutluluk da eklenince ruh kendisine layık olan saadet ile kurtuluşa ermiş olur. Beden de layık olduğu mutluluğa ulaşmış olur,⁴⁴⁷ diye ifade etmektedir.

Hıristiyan bilginler, Kur'an'da kâfirlere karşı cihadın vacip olduğunu ve cihadın çirkin bir iş olduğu gerekçesiyle Allah'ın kelamı olamayacağını söyleyerek itirazda bulunmaktadır.⁴⁴⁸

Rahmetullah Keyranevi, bu konuda Hıristiyanların Müslümanlara karşı yalnız kin gösterdiğini söyler. Çünkü ona göre cihat yalnız İslam'da olan bir şey değildir. Erkekleri öldürmek, onların hanımlarını ve çocuklarını hapsedmekle alakalı Tesniye'de geçen: *“Bir şehre karşı cenketmek için ona yaklaştığın zaman, onu barışıklığa çağıracaksın ve vaki olacak ki, eğer sana sulh cevabı verirse ve kapılarını sana açarsa, o vakit vaki olacak ki içinde bulunan bütün kavim sana angaryacı olacaklar ve sana kulluk edecekler ve eğer seninle musalaha etmeyip cenketmek isterse, o zaman onu muhasara edeceksin ve Allahın Rab onu senin eline verdiği zaman onun her erkeğini kılıçtan geçireceksin, ancak kadınları, çocukları, hayvanları ve şehirlerde olan her şeyi bütün malını kendi için çapul edeceksin, ve Allahın Rabbın sana verdiği düşmanlarının malını yiyeceksin. Bu milletlerin şehirlerinde olmayıp senden çok uzakta bulunan bütün şehirlere böyle yapacaksın. Ancak Allahın Rabbın miras olarak sana vermekte olduğu bu kavimlerin şehirlerinden nefis alan kimseyi sağ bırakmayacaksın fakat onları Hittileri,*

⁴⁴⁷- Osmanî, C. 2, s 425.

⁴⁴⁸- Pfander, C. 3, s 386.

Amorileri, Kenanlıları, Perizzileri, Hivileri ve Yebusileri Allahın Rabbin sana emrettiği gibi tamamen yok edeceksin”⁴⁴⁹ cümlelerinden Allah tarafından cihadın emir verilmesiyle beraber, kadın, çocuk ve hayvan ayırım etmeden herkesin kılıçla öldürülmesinin istenildiğini anlaşılmaktadır.⁴⁵⁰ Rahmetullah Keyranevi’ye göre, Hıristiyanlar Tesniye’deki bu cümleleri hiç görmemiş gibi davranarak cevap vermekten kaçmaktadırlar.

Geçmişteki şeriatların tüm ameli hükümlerinin gelecek şeriatlarda aynı şekilde kalması gerekmemektedir. Çünkü durumlar, maslahatlar zaman ve mükelleflerin değişmesiyle hükümler de değişebilirler. Bu yüzden Musa’nın (a.s.) şeriatında cihat, zulmün en çirkin çeşidini de içine alacak şekilde bulunurken, İsa’nın şeriatında bunun meşruiyeti kalmamıştır.⁴⁵¹

Ayrıca kâfir ve fasıklara verilecek olan cezaların da her zaman aynı olması gerekmez. Bu yüzden nübüvvet ve vahye inanan hiç kimse bir şeriatdaki bu çeşit meselelere itiraz edemez. Böylece Nuh tufanında gemiye girenler hariç tüm canlıların helak edilmesi, Lut (a.s.) zamanında Sodom ve Gomore ve çevresindeki tüm yerlilerin yok edilmesi, Medyenlilerin bebeklerle beraber tüm halkının öldürülmesi; can, mal ve hayvanlarının dahi gasp edilmesi ya da Davud’un (a.s.) cihat etmesi ve İsrail oğullarının peygamberlerinin savaşması, Hz. Musa’nın (a.s.) Moabı’nın kızlarıyla zina eden yirmi dört bin kişiyi öldürmesine zulüm ve akla aykırı denmesi caiz olamaz.⁴⁵²

⁴⁴⁹- Tesniye, 20:10-17.

⁴⁵⁰- Detaylar için bkz; Osmanî, C. 3, s 456-468.

⁴⁵¹- Osmanî, C. 3, s 471.

⁴⁵²- Osmanî, C. 3, s 471.

Bu bağlamda Rahmetullah Keyranevi, Protestanlar tarafından söylenen “İslam kılıçla yayılmıştır” sözünü de tüm detaylarıyla yalanlamıştır. Hz. Muhammed’in (s.a.s.) şeriatındaki cihat şeklini anlatarak Keyranevi şu ifadeleri kullanır: “Muhammed’in şeriatında cihadın şekli şudur ki Müslümanlar ilk olarak kâfirleri vaaz ve nasihat yoluyla İslam’a davet ederler. Karşı taraf kabul ederse ne ala, kabul etmediği halde, Arap müşriklerinden iseler eğer, onlara Musevi şeriatındaki gibi uygulama yapılacaktır. Eğer Arap müşriklerden değilse ise, bu durumda onları cizye ve itaat şartıyla sulhe davet ederler, kabul ederler ise ne güzel etmezlerse savaşılır.”⁴⁵³

Burada Rahmetullah Keyranevi; Halid b. Velid’in (r.a.) Rüstem ve Mehran’a yazdığı mektubunu da aktarmıştır. Mektup şöyledir: “Rahman ve rahim olan Allah’ın adıyla. Hidayet yolunda olanlar üzerine selam olsun. Yazmamın sebebine gelince biz sizi İslam’a davet ediyoruz, kabul etmezseniz sıradan bir vatandaş olarak cizye vereceksiniz. Bunu da kabul etmezseniz, bizde Allah’ın yolunda, Farsilerin içkiyi sevdiği gibi ölümü seven bir topluluk bulunmaktadır. Hidayet yolunda olanlar üzerine selam olsun.”⁴⁵⁴

Hıristiyanların itirazlarından biri de Kur’an’da ruhun ihtiyaçlarının karşılanmadığı iddiasıdır.⁴⁵⁵ Rahmetullah Keyranevi buna reddederek şöyle ifade eder: Ruhun ihtiyaçları ikiye ayrılır: Kamil itikat ve salih ameller. Sonra Keyranevi, her iki kısmın da tam bir şekilde Kur’an’da beyan edildiğini söyler. Ayrıca ruhun ihtiyaçlarıyla ilgili bazı hususların Kur’an-ı Kerim’de bulunmaması halinde de bunun

⁴⁵³- Osmanî, C. 3, s 495.

⁴⁵⁴- Ali El Kari, Mirkat’ul Mefatih Şerh Mişkat’ul Mesabih, Kitabu’l Cihat, Üçüncü Fasl, Daru’l Kütüb El İlmiye, Beirut 2007, C. 7, s 444.

⁴⁵⁵- Pfander, C. 3, s 390.

Kur'an-ı Kerim'e bir eksiklik getirmeyeceğini söyler. Hinduizmde bulunan ruhun ihtiyaçlarıyla alakalı şeylerin Tevrat, İncil ve Kur'an-ı Kerim'de bulunmamasıyla bu kitaplara bir eksiklik gelmediği gibi, Protestanlara göre ruhun ihtiyacı olan şeylerin Kur'an-ı Kerim'de bulunmaması, Kur'an-ı Kerim'in eksikliği sayılmaz, diyerek Hıristiyanları susturmaktadır.⁴⁵⁶

Gördüğümüz gibi Rahmetullah Keyranevi Kur'an-ı Kerim'in gerçekliğine, onun mucizelerinden, metinlerin terkiplerinden, müjdelerinden, kolayca ezberlenmesinden, geçmişin haber verilmesinden, konular arasında çelişki ve ihtilaf bulunmamasından örnekler gösterip Kur'an-ı Kerim'e karşı iftiraldan oluşan soruları mantıki bir şekilde cevaplamıştır.

E. HZ. MUHAMMED'İN NÜBÜVVETİ

Rahmetullah Keyranevi Hz. Muhammed'in (s.a.s.) nübüvvetinin ispatına çok geniş yer ayırmıştır. Papaz Pfander, Eski ve Yeni Ahit'te Hz. Muhammed (s.a.s.) ile alakalı tebşirat konusunda hiçbir şey bulunmadığını ve Hz. Muhammed'in (s.a.s.) cihad ettiğini, birden fazla evlilik yaptığını, günahkâr olduğunu ve mucize göstermediğini serdederek peygamber olamayacağı gibi bir neticeye varmıştır. Rahmetullah Keyranevi bu konuyu iki fasıla ayırarak cevaplamıştır. Birinci fasılda Hz. Muhammed'in (s.a.s.) nübüvvetinin ispatı, ikinci fasılda ise nübüvvet hakkında Hıristiyanların itirazlarına cevap vermesi bulunmaktadır. Pfander'in iddialarına karşı Rahmetullah Keyranevi'nin verdiği cevaplar şöyledir:

⁴⁵⁶- Osmanî, C. 2, s 428.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.s.) Nübüvvetinin İspatı

Rahmetullah Keyranevi, Peygamber Hz. Muhammed'in (s.a.s.) nübüvvetini ispatlarken altı çeşit delille konuyu izah etmiştir.

Birincisi: Papaz Pfander Hz. Muhammed'den (s.a.s.) herhangi bir mucize çıkmamıştır diye iddia etmektedir. Rahmetullah Keyranevi ise Hz. Muhammed'den zuhur ettiği mucizeleri sözlü ve ameli olmak üzere iki çeşit olduğunu söyleyerek papaz Pfander'e cevaplamıştır.

- a. Geçmiş ve geleceğe dair haberler (müjdeler).
- b. Ameli mucizeler (Hz. Muhammed'in (s.a.s.) eliyle zuhur etmiş olan mucizeler).

Keyranevi'ye göre akli bilimleri, yazma okuma bilgileri gibi eğitimlerin herhangi bir bilgin ve seçkinlerden öğrenmeden, kimseden duymadan, önceki peygamberler ve geçmişte helak olmuş kavimler hakkında verdiği bilgiler ve gelecek ile ilgili verdiği haberler bir ümmenin (Hz. Muhammed s.a.s.) gösterdiği mucizelerdir. Kur'an-ı Kerim şöyle ifade etmektedir: *“Bunlar gayb haberlerindedir ki, onları sana vahy ediyoruz. Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin, öyle ise sabret! Şüphesiz ki akıbet takva sahiblerindedir.”*⁴⁵⁷

Burada şunu söylemekte fayda var ki papaz Pfander, Hz. Muhammed'in (s.a.s.) ümmi olduğunu kabul etmemektedir. Araf suresinde yer alan, *“(Onlar Musa ve İsa'ya iman edip tâbi oldukları gibi) yanlarındaki Tevrat ve İncil'de kendisini (ismini ve sıfatlarını) yazılı buldukları o resüle, o ümmi peygambere tâbi olanlardır,*

⁴⁵⁷ - Hud, 11/49.

...Öyleyse Allah'a ve O'nun ümmi peygamber olan resulüne iman edin."⁴⁵⁸

Ayetlerinden hareketle onun nebiye gayr-i kavim yani İsrail oğullarından olmayan bir nebi olduğunu söyler. Delil olarak "(Ey Resulüm!) Buna rağmen (onlar) seninle tartışılırsa, artık de ki: (Ben) kendimi Allah'a teslim ettim, bana tâbi olanlar da! Hem kendilerine kitap verilenlere ve ümmilere (diğer müşriklere) de ki: Siz de teslim oldunuz mu? Bunun üzerine İslam'a girerlerse, o halde muhakkak doğru yola ermiş olurlar. Artık yüz çevirirlerse, o takdirde sana düşen ancak tebliğdir. Allah ise kullarını(nı) hakkıyla görendir."⁴⁵⁹ Ayetindeki "ümmilerin" mısradaki Araplar olduğunu anlatmayı çalışır. Bhari ve Muslim'de geçen Hudeybiyye anlaşması olurken, Hz. Ali'nin yazdığı "resulullah" kelimesinin kendi elinden silerek "Muhammed bin Abdullah" yazdığını söyleyerek Hz. Muhammed'in (s.a.s.) âlim olduğunun delili gibi göstermektedir.⁴⁶⁰

Rahmetullah Keyranevi'ye göre Mekke,⁴⁶¹ Kudüs -Beytülmuqaddes-, Yemen, Şam ve Irak'ın fethedileceğine dair haber vermesi⁴⁶² de Hz. Muhammed'in (s.a.s.) mucizesidir.

Diğer mucizelerinden ise Kudüs fethinden sonra veba salgını olacağına haber vermesidir.⁴⁶³ Tarihi bilgilere göre Hz. Ömer Faruk (r.a.) döneminde Kudüs'e yakın Amvas denilen yerde bir veba salgını nedeniyle yalnız üç gün içinde yetmiş bin kişi

⁴⁵⁸- A'raf, 7/157-158.

⁴⁵⁹- Al-i İmran, 3/19.

⁴⁶⁰- Pfander, C. 3, s 232.

⁴⁶¹- Kadı Şihabüddin Hefaci, Hşiyetuş Şihab, Daru'l Kütüb el İlmiyye, Beyrut, 1997, C. 8, s 511.

⁴⁶²- Ebu Bekr el-Beyhaki, Delailun Nübüvve, Daru'l Kütüb el İlmiyye, Beyrut, 1985, C. 3, s 417.

⁴⁶³- Osmani, C. 3, s 107.

hayatını kaybetmişti.⁴⁶⁴ Hz. Muhammed (s.a.s.) kendi vefatından sonra Ehl-i beyt'ten ilk vefat eden Hz. Fatma (r.a.) olacağını söylemiştir.⁴⁶⁵ Nitekim Hz. Fatma Hz. Peygamberden altı ay sonra vefat etmiştir.⁴⁶⁶ Bu da bir mucizedir.

Ameli mucilere gelince Rahmetullah Keyranevi ilk olarak Miraç hadisesini beyan etmektedir. *“Kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye, kulunu (Muhammed’i) bir gece Mescid-i Haram’dan, etrafını mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa’ya götüren (Allah, her türlü noksanlıktan) münezzehtir. Şüphesiz ki semi (her şeyi işiten), Basir (hakkıyla gören), ancak O’dur.”*⁴⁶⁷ Daha sonra Keyranevi Mirac’ın uyanırken beden ile beraber gerçekleştiğini söylemektedir.⁴⁶⁸ Yine ameli mucizeler beyan ederken Keyranevi ayın ayırması olayını nakletmektedir; *“Kıyamet yaklaştı ve kamer (ay) yarıldı.”*⁴⁶⁹

Rahmetullah Keyranevi bunlarla birlikte mucize olarak Hz. Muhammed’in (s.a.s.) parmaklarından suyun fişkirması⁴⁷⁰, ağacın selam vermesi,⁴⁷¹ hurma salkımının sıçraması⁴⁷² ve âmânın şefa bulması⁴⁷³ gibi birçok rivayet nakletmiştir.⁴⁷⁴

⁴⁶⁴- Ahmed ibn. Hacer el-Askalani, Fethu’l-Bari, Daru’l Hadis, Kahire, 1998, C. 6, S 312.

⁴⁶⁵- İkmâl’ül mulim bi Favaid-i Müslim, Kadı İyad, thk; Dr. Yahya İsmail, Daru’l Vefa, Mansurah, 1998, C. 7, s 474.

⁴⁶⁶- Osmanî, C. 3, s 108.

⁴⁶⁷- İsrâ, 17/1.

⁴⁶⁸- Osmanî, C. 3, s 115.

⁴⁶⁹- Kamer, 54/1.

⁴⁷⁰- Abdurrahman Mübarekpuri, Tuhfetü’l-Ahvezi bi-şerhi Tirmizi, Daru’l Fikr, Beyrut, 1995, C. 10, s 86.

⁴⁷¹- Mübarekpuri, C. 10, s 87.

⁴⁷²- Mübarekpuri, C. 10, s 80.

⁴⁷³- Osmanî, C. 3, s 166.

⁴⁷⁴- Detaylar için bkz; Osmanî, C. 3, s 146-171

Hadislerde zikredilen mucizeler hakkında Pfander, hadis külliyyatının güvenilir bir kaynak olarak nitelendirmektedir.⁴⁷⁵ Rahmetullah Keyranevi, ise - halef ve selef olsun- tüm Yahudi ve Hıristiyanların yazılı rivayetler gibi sözlü rivayetlere de değer verdiğini hatta bazılarının sözlü rivayetlerine verdiği öneminin yazılı rivayetlerinden daha üstün olduğunu söyleyerek Pfander'e eleştirmektedir.⁴⁷⁶

Bu konuda papaz Pfander'in ve inkâr edenlerin itirazları şu şekildedir:

Gök cisimlerinde olağan üstü olayların ortaya çıkması mümkün değildir. Birde böyle olay gerçekleşmiş olsaydı yeryüzündeki tüm insanların bilinmesi gerekirdi. Nitekim dünya tarihçileri de bunu yazardı.⁴⁷⁷ Papaz Pfander'e göre Hz. Muhammed'in (s.a.s.) zatı mucize verilmesine de layık değildi.⁴⁷⁸

Rahmetullah Keyranevi'ye göre akıl ve nakil her iki vecihle bu delil yanlıştır. Nakil olarak yanlış olmanın sebebi ise, Eski ve Yeni Ahit'teki şu sözlere aykırı olmasıdır. Örneğin; Yeşu kitabına göre Rabb'in Amurileri İsrail oğullarının önünde teslim ettiği gün İsraililerin göz önünde Yeşu Rabbe şöyle seslenmiştir: “Dur ey güneş Gibeon üzerinde ve Ay sen Ayyalon deresinde ve millet düşmanlarından öç alıncıya kadar Güneş durdu ve Ay yerinde kaldı ve güneş göklerin ortasında durdu ve tam bir gün kadar batmakta acele etmedi.”⁴⁷⁹

Matta İncil'inde “Ve altıncı saatten dokuzuncu saate kadar bütün yeryüzüne karanlık çöktü.”⁴⁸⁰ Markos İncil'ine göre “Altıncı saat olunca bütün yer üzerine

⁴⁷⁵- Pfander, C. 3, s 413.

⁴⁷⁶- Osmanî, C. 2, s 431.

⁴⁷⁷- Pfander, C. 3, s 406-407.

⁴⁷⁸- Pfander, C. 3, s 403.

⁴⁷⁹- Yeşu, 10:12-13.

⁴⁸⁰- Matta, 27:45

dokuzuncu saate kadar karanlık çöktü.”⁴⁸¹ Luka İncil’inde ise “Saat altı suları olmuştu ve saat dokuza kadar güneş kararıp bütün memleket üzerine karanlık çöktü ve mabedin perdesi ortasından yarıldı.”⁴⁸²

Tekvin’e göre Nuh’un tufan hadisesinde gemidekiler haricinde tüm canlılar; kuşlar, hayvanlar, böcekler ve insanlar yok olmuştur.⁴⁸³ Keyranevi’ye göre bu tufanın bir yıla kadar devam etmesine rağmen ve birkaç saate kadar güneş ile ayın durmasına rağmen Hindistanlıların, Perslerin, Keldanilerin, Babillilerin, Çin ve diğer doğu toplumların tarihi kitaplarında yer almamaktadır. Hatta bunlar böyle hadiseleri inkâr da etmektedirler.⁴⁸⁴

Keyranevi’ye göre “dur ey güneş “ demesinden güneşin hareketli ve yeryüzünün sakın olduğunu gösterir. Bu da yeni astronomi bilgilerine aykırıdır.⁴⁸⁵ Bununla birlikte papazların Avrupalı soydaşları hem inkâr eder hem de alay etmektedirler.⁴⁸⁶ Dolayısıyla Hz. Muhammed’in mucizelere inkâr etmek papazlar için mümkün değildir.

Akil olarak da ayın yarılması mucizesinin doğru olduğunu söyleyen Keyranevi; mucizenin gece gerçekleştiğini ve uzun süre devam etmediğini söyler. Öyle ki bu vakit her kesin istirahat ve gaflet vakti olduğu için ay tutulması gibi sadece bilenler ile haberi olanlar gökyüzüne bakarlar. Bazen bazı bölgelerde kar yağdığı zaman, bazı bölgelerde ise gökte bulutlar olduğu zaman da gökyüzü

⁴⁸¹- Markos, 15:33.

⁴⁸²- Luka, 23:44-46.

⁴⁸³- Tekvin, 7:1-24, 8:15-19.

⁴⁸⁴- Osmanî, C. 3, s 124-125.

⁴⁸⁵- Osmanî, C. 3, s 127.

⁴⁸⁶- Osmanî, C. 3, s 127-131.

görülmemektedir.⁴⁸⁷ Dolayısıyla Bu mucizeyi gökyüzü açık olan yerlerdeki ile yalnız talep edenler ve tesadüfen gözünü semaya çevirmiş olanlar görebilmişlerdir, ifadesini kullanır. Keyranevi buna örnek olarak Tirmizi’de geçen bir rivayet gösterir. Bu rivayete göre Mekke’deki kâfirler ay yarılması mucizesi görünce “İbn Ebi Kebşe size büyüledi” dediler. Ebu Cehil ise bu bir sihirdir deyip tahkik-i hal için etrafta soruşturma yapmıştır. Ayın ikiye yarıldığını gördüklerini tasdik olunca Mekke kâfirleri, “Bu devam eden bir sihirdir”⁴⁸⁸ dediler. Birinci bölümde zikredildiği gibi Malabar Kralı bu mucize görünce Müslüman olmuştur.⁴⁸⁹

Sonra papaz pfander kamer suresi “*Kiyamet yaklaştı ve kamer (ay) yarıldı*”⁴⁹⁰ ayetinde bazı Arapça dil bilgisi içeren itirazlar yapmıştır. Keyranevi ise istifsar kitabının yazar tarafından papaza verdiği cevaplardan sonra papaz pfander’in kendi sorularında da tahrif ettiğini söylemektedir.⁴⁹¹

İkincisi: Hz. Muhammed’in (s.a.s.) ahlaki özellikleri ve sıfatlarıdır (vasıfları). Büyük ahlak, üstün vasıflar ve ilmi-ameli kemalat gibi tüm güzellikler peygamberler dışında sıradan bir insanın özelliği olamaz. Bu güzel vasıfların Hz. Muhammed’de bulunduğunu en şiddetli düşmanları da kabul etmiştir.⁴⁹²

Üçüncüsü: Keyranevi’ye göre İbadet, itikat, muamelat, siyaset, adap ve hikmetler içeren Hz. Muhammed’in (s.a.s.) şeriat muhtevasını araştıran bunun vahiy mahsulü olduğuna kesinlikle tasdik eder.⁴⁹³ Dördüncüsü: Getirdiği şeriatın dünyanın

⁴⁸⁷- Osmanî, C. 3, s 133-135.

⁴⁸⁸- Mübarekpuri, C. 9, s 144.

⁴⁸⁹- Birinci Bölüm, s 9.

⁴⁹⁰- Kamer, 54/1.

⁴⁹¹- Pfander, C. 3, s 138-139.

⁴⁹²- Osmanî, C. 3, s 172.

⁴⁹³- Osmanî, C. 3, s 173.

dört bir yanında kısa zamanda yankı bulması da Hz. Muhammed'in (s.a.s.) peygamberliğinin bir delilidir.⁴⁹⁴ Beşincisi: İnsanların ihtiyaç duyduğu bir dönemde gönderilmesidir. Çünkü Hz. Muhammed'in geldiği vakit dünya putlara ibadet etmek, kendi kızlarını diri diri gömmek, anneleri ve kızlarıyla ilişkiye girmek, ağaçlar ve taşlara secde etmek, teslisi inanmak ve tevhitte yüz çevirip Allah'ı cisimlendirmek gibi tüm çirkinlik ve sapıklıklarla meşgul ve karanlıklara kaybolmuş durumda idi. Böyle bir dönemde rahmet güneşiyle dünyayı aydınlatması Hz. Muhammed'in (s.a.s.) peygamberliğinin delildir.⁴⁹⁵ Altıncısı: Evvelki kitaplarda Hz. Muhammed'in (s.a.s.) geleceğine dair müjdelerin bulunması.

2. Hz. Muhammed (s.a.s.) Hakkında Verilen Müjdeler

Rahmetullah Keyranevi, konuyu izah etmek üzere sekiz nutuk irat ederek papazların itirazlarını reddetmiştir. Bazı önemli noktalar şöyledir:

Rahmetullah Keyranevi'ye göre İsrailoğullarına gelen peygamberlerin Buhtunnasr (Nebukadnezzar), Kiros, İskender ve Edom, Mısır, Ninova, Bâbil topraklarıyla alakalı geleceğe ait olaylar hakkında haber verirken, gelecek olan peygamber hakkında hiçbir şey söylememesi akl-ı selime aykırıdır.⁴⁹⁶

Tebşirat hakkında haber verilirken, mesela: Gelecek peygamberin filanca kabile/aileden, filanca yılda ve filanca şehirde zuhur edeceği gibi ayrıntılı bilgi verilmesi de şart değildir. Hıristiyanlara göre de bu tür haberler bazen nebilerden de gizli kalır. Bunun örneği de Yuhanna İncil'inde mevcuttur. Yuhanna İncili'nin birinci babına göre Yahudiler, Yahya'nın kim olduğunu öğrenmek için, kâhinlerle

⁴⁹⁴- Osmanî, C. 3, s 174.

⁴⁹⁵- Osmanî, C. 3, s 180.

⁴⁹⁶- Osmanî, C. 3, s 183.

Levililer'i Yahya'ya gönderdiler. Yahya, bu yetkililerin "sen kimsin?" sorusuna cevabı "Ben Mesih değilim" oldu. İlyas (İlya) mısın diye sordular, o da: "Değilim" dedi. "Sen beklediğimiz peygamber misin?" sorusuna: "Hayır" cevabını verdi. Bu defa yetkili kişiler: "Sen Mesih, İlyas ya da beklediğimiz peygamber değilsen, niye vaftiz veriyorsun?" diye sordular.⁴⁹⁷ Rahmetullah Keyranevi'ye göre, kâhinler ve Levililer âlim, kitaplarına vakıf idiler ve Yahya'nın nebi olduğunu da bilirdiler. Fakat bu üç peygamberin alameti, kitaplarında herhangi bir kuşkuya mahal bırakmayacak şekilde zikredilmediği için şüpheye düşmüşlerdi. Bir de Hz. Yahya kendisinin İlyas olduğunu da bilmediği için "İlyas değilim" dedi. Hâlbuki Yahya hakkında Hz. İsa şöyle demektedir: "Eğer bunu kabul etmek isterseniz, gelecek olan İlya odur."⁴⁹⁸

Rahmetullah Keyranevi'ye göre Ehli kitap Hz. İsa Mesih ve İlya dışında başka bir peygamberi de beklemekteydiler. Dolayısıyla onların İsa ve İlya dışında başka peygamberi beklemediği iddiası da batıldır. Çünkü onların temel kitabı da kendi görüşlerine aykırıdır. Örneğin, Yuhanna İncili'nde Hz. İsa'nın bir sözü şu şekilde nakledilmektedir: "Halktan bazıları bu sözleri işittikleri zaman: "Bu gerçekten o peygamberdir, dediler. Başkaları: Bu Mesih'tir, dediler."⁴⁹⁹ Bu cümle Hz. İsa'nın son peygamber olmadığını ve bir peygamber beklediğini göstermektedir.⁵⁰⁰

Hıristiyanlarca, Hz. İsa hakkında nakledilen haberler, Yahudilerin tefsir ve tevillerine göre Hz. İsa'ya uymamaktadır. Dolayısıyla Yahudiler Hz. İsa Mesih'i inkâr ederler. Aynen bunun gibi Hz. Muhammed (s.a.s.) hakkında verilen haberlerin

⁴⁹⁷- Yuhanna, 1:19-25.

⁴⁹⁸- Matta, 11:14.

⁴⁹⁹- Yuhanna, 7:40-41.

⁵⁰⁰- Osmanî, C. 3, s 192.

Hıristiyanlar tarafından tevil edilerek farklı manalara çekilmesi de Müslümanlara göre batıldır.⁵⁰¹

Keyranevi'ye göre, tercüme ederken kitaplarında geçen isimleri de tercüme ederek asıl isimler yerine manasını beyan etmek, gelmiş-geçmiş tüm ehli kitabın âdetindedir. Ayrıca kendilerine göre ilahi söz olan kelimelerini de tahrif etmek (eklemek veya ilave etmek) onların âdetlerindedir. Dolayısıyla bu tür Hıristiyan bilginler ve tercümanlarca kendi adetlerine göre Hz. Muhammed (s.a.s.) hakkında verilen müjdelerdeki isimlerin de değiştirilmesi uzak bir ihtimal değildir.⁵⁰²

Rahmetullah Keyranevi Hıristiyanların yaptığı tercümelerde tahrif ve özel isimlerin de tercüme edilmesinin misallerini vermiştir. Bazı önemli misalleri şöyledir:

Tekvin'in M. 1625, 1831, 1844 nüshalarında şöyle yazılmaktadır: "Bundan dolayı bu kuyunun adı "yaşayan ve görenin kuyusu" olmuştur."⁵⁰³ Yani İbrani dilindeki kuyu ismini Arapça'ya çevirirken ismini değil manasını yazmışlardır.⁵⁰⁴

⁵⁰¹- Osmanî, C. 3, s 198.

⁵⁰²- Osmanî, C. 3, s 214.

⁵⁰³- Tekvin, 16:14.

⁵⁰⁴- Elimde bulunan Eski Ahid'in Kitab-ı Mukaddes adlı Türkçe tercümesinde, 1974 İstanbul baskısı, s 13'te, Hintçe, 1851 Allahabad baskısı, s 27'de, Bengalce 1909 Kalküta baskısı s 11'de, Urduca, Arapça, ve İngilizce tercümelerinde yukarıda zikredilmiş olan kuyunun ismi "Beer- lahai-roi", "Beerlahairoi", "Beer-Lahay-roi", "The Well of Lahai Roi", "Well of Lahai Roi", ve "The Well Laha-roi" diye yazılırken, Tekvin'in Contemporary English version'da (CEV); That's why people call the well between Kadesh and Bered,"The Well of the Living one who Sees Me."(Copyright 1995 by American Bible Society.), Douay-Rheims 1899 American Edition'da (DRA) "The Well of Him that liveth and seeth me.", Good News Translation'da (GNT) "The Well of the living one who sees me." Ve Holman christian Standard Bible (HCSB), İnternational Standard Version (ISV), The Living Bible (TLB), The Message (MSG), Tree of Life Version (TLV) ve Yong's Literal Translation (YLT) gibi

Tekvin'in 1625, 1844'teki Arapça tercümelerinde "Yakup kendi durumunu kayın biraderinden saklamıştır"⁵⁰⁵ diye yazılıyken, 1825'teki Urduca tercümesinde "Kayın birader" kelimesini "Laban" kelimesiyle değiştirmişlerdir.⁵⁰⁶

Çıkış'ın 1625, 1844 Arapça tercümelerinde "Yalnız nehirde yaşayacaklardır"⁵⁰⁷ diye yazılıyken 1811'deki Arapça tercümesinde "Fakat Nil'de kalacaklardır"⁵⁰⁸ diye yazılıdır.⁵⁰⁹

Yuhanna İncili'nin 1811, 1831 ve 1860 Arapça baskılarındaki "İsa öğrenince"⁵¹⁰ ifadesini, 1860'taki Arapça nüshasında "Tanrı bildiği zaman" şeklinde tercüme etmişlerdir.⁵¹¹

tercümelerinde de Kiranavi'nin söylediği gibi kuyunun ismi değil İngilizce manası yazılmaktadır. (bkz; www.BibleGateway.com, 30.03.2016).

⁵⁰⁵- Tekvin, 31:20.

⁵⁰⁶- Elimizdeki Türkçe tercümesinde "Laban" kelimesi geçerken, Douay-Rheims 1899 Amerikan Edisyonun'da (DRA) "And Jacob would not confess to his father in law that he was flying away" diye farklı bir şey yazılmaktadır. (bkz; www.BibleGateway.com, 30.03.2016).

⁵⁰⁷- Çıkış, 8:11.

⁵⁰⁸- Çıkış, 8:11.

⁵⁰⁹- Elimizdeki Hintçe 1851 Allahabad baskısı, Urduca, Bengalce ve Türkçe tercümelerinde "İrmak" ve "Derya" kelimeleri yazılmış iken, Arapça tercümesinde "Nil" kelimesi yazılmaktadır. İngilizce olarak "RIVER" kelimesi yazan diğer tercümelerinde; Modern English Version (MEV), World's English Bible (WEB), New King James Version (NKJV), Douay-Rheims 1899 American Edition (DRA), 21st Century King James Version (KJ21), 1599 Geneva Bible (GNV) yer almaktadır. Ve İngilizce olarak "NILE" kelimesi; New revised Standard Version Catholic Edition (NRSCE), New International Version-UK (NIVUK), New English Translation (NET Bible), New American Standard Bible (NASB), Holman Cristian Standard Bible (HCSB), Orthodox Jewish Bible (OJB) ve Lexham English Bible (LEB) adlı edisyonlarda yazılmaktadır. Bazı edisyonlarda ise Nil ile River ikisi de "Nile River" olarak yazılıdır. Bunlardan; International Standard Version (ISV), New Living Translation (NLT) ve New International Reader's Version (NIRV) (bkz; www.BibleGateway.com,) ve Hintçe (www.wordproject.org/bibles/in 30.03.2016) sayılabilir.

⁵¹⁰- Yuhanna, 4:1.

⁵¹¹- "Rab" yazılan bazı kaynaklarından; Türkçe 1974 İstanbul baskısı, Hintçe www.wordproject.org/bibles/in, Urduca (mojzat.org/urdu_bible), diğer Urduca tercümesinde ise

Bu örneklerden yola çıkarak Keyranevi, Hıristiyan tercümanlar tarafından Eski ve Yeni Ahit kitaplarında bulunan “Ahmet” ya da “Resulullah” kelimelerinin değiştirilip başka isimlere çevrilmesinin uzak bir ihtimal olmadığını söyler. Rahmetullah Keyranevi kendi sözlerinin teyidi için Horn’un sözlerini de nakletmektedir. Horn, bir meselenin teyidi için itiraz ve çelişkilerin giderilmesi gerektiğinde dindar Hıristiyanlarca bazı yerlerde kasti olarak tahrifler yapıldığına dair itirafta bulunmaktadır.⁵¹²

Hz. Muhammed’in (s.a.s.) geleceğine dair müjde hakkında Rahmetullah Keyranevi, Eski ve Yeni Ahit kitaplarından on sekiz delile yer vermiş, Hıristiyan bilginlerin görüşleri ışığında onlara reddiyede bulunmuştur. On sekizinci delilde Keyranevi “Faraklit” kelimesini ele almış ve bu kelime hakkındaki birçok şüpheyi çürütmüştür.⁵¹³ Rahmetullah Keyranevi; Faraklit ile alakalı Yuhanna İncili’ndeki şu rivayeti nakledip:

“Yasu” yazılıdır (Pdf), Bengalce 1909 Kalküta baskısı, Arapça, Kitab El Hayat (NAV), Young’s Literal Translation (YLT), World English Bible (WEB), Revised Standard version Catholic Edition (RSVCE), Orthodox Jewish Bible (OJB), New King James Version (NKJV), New American Standard Bible (NASB), 1599 Geneva Bible (GNV), 21st Century King James version (KJ21), yer alırken, “Yesu” yazılan bazı kaynaklar şöyle gösterilebilir: Wycliffe Bible (WYC), Worldwide English (New Tatmant) (WE), New Revised Standard Version Catholic Edition (NRSVCE), New International Version-UK (NIVUK), New Century Version (NCV), New American Bible (Revised Edition) (NABRE), International Standard Version (ISV), Good News Translation (GNT). Yani kaynaklarında hâla değişiklikler bulunmaktadır. (bkz; www.bibleGateway.com, 31.03.2016).

⁵¹²- Bkz; Osmanî, C. 3, s 222.

⁵¹³- Osmanî, C. 3, s 321-340

“Babadan size yardımcı⁵¹⁴ göndereceğim.”⁵¹⁵ Buradaki asıl kelimenin “Faraklit” olduğunu ileri sürmüştür.

Rahmetullah Keyranevi’ye göre H. 1268’de ona, “Faraklit” kelimesiyle ilgili Kalküta’da basılmış olan bir risale ulaşmış bu risalenin yazarı olan papaz, “Faraklit” lafzının Yunancadaki “Paracletos”un Arapçalaştırılmış bir lafız olduğunu ve “yardımcı” gibi bir manasının olduğunu söylemektedir. Bu papaza göre Müslüman âlimler bunu “Muhammed” ve “Ahmed”e yakın olan “Pericytos” olarak anlamışlardır. Fakat Rahmetullah Keyranevi, papazın bu sözünü on üç delille reddederek Hz. Muhammed’in (s.a.s.) “Faraklit” olduğunu ispatlamıştır.⁵¹⁶ Keyranevi’ye göre, Yuhanna’nın bir cümlesinde Hz. İsa (a.s.) aslında “Ahmed” olarak o kelimeyi zikretmiş, bu Yunancaya “Pericytos” olarak çevrilmiş fakat Hıristiyan yazarlar kendi adetlerine göre diğer nüshalarda yardımcı gibi bir manaya gelen “Paracletos” olarak tercüme etmişlerdir.⁵¹⁷

3. Hz. Muhammed (s.a.s.) İle İlgili Hıristiyanların İtirazlar

Rahmetullah Keyranevi, Hıristiyanların Hz. Muhammed’in (s.a.s.) özel hayatı, davranışları ve sünnetine yönelik iftiralarına cevap verirken önce peygamberler ile ilgili onların kitaplarında bulunan tutumu zikretmiştir;

⁵¹⁴- Eski tercümelere “Faraklit” kelimesi yazılıken yeni tercümelere bu kelime “Yardımcı” olarak geçmektedir. Bknz, Bibal se Kur’an Tak, c. 3, s 322, ulaşabildiğim Arapça ”Moin”, Urduca ”mededgâr”, Hintçe ”sahayak”, Türkçe “yardımcı”, Bengalce “shohobhagi” ve bazı İngilizce tercümelerinde “Councelor, Advocate, Comforter, Helper ve Friend gibi kelimelere çevilirken, Mounce Reverse-Interlinear New Testament (MOUNCE) ve Douay-Rheims 1899 american Edition (DRA) gibi bazı İngilizce tercümelere ise “When the Paracleete comes” diye çevirilmiştir. (bkz; www.bibleGateway.com).

⁵¹⁵- Yuhanna, 15:26-27.

⁵¹⁶- Osmanî, C. 3, s 330-340.

⁵¹⁷- Osmani, C. 3, s 324.

Hıristiyanlara göre peygamberler yalnız tebliğ konusunda masumdur, diğer konularda masum olmadıkları için bilerek ya da bilmeyerek her türlü günahı işleyebilirler. Onlara göre Hz. İbrahim'den (a.s.) Hz. Yahya'ya (a.s.) kadar bütün peygamberler ya kendileri zanidirler ya da zanilerin oğullarıdır.

Rahmetullah Keyranevi'ye göre peygamberlere yönelik böyle uydurma ve küfür içerikli sözleri nakletmek bile mekruh ve çirkin bir iş olmasına rağmen, Hıristiyanlarca Hz. Muhammed (s.a.s.) hakkında fuhuş içerikli sözler söylendiği için onlara cevap vermek üzere “Nakl-ı küfr küfr ne başed” -yani küfürlü sözler nakletmek küfür değildir- usulü üzere kerahaten İzharü'l hak'ta böyle sözleri nakledilmiştir.⁵¹⁸

Rahmetullah Keyranevi'ye göre, Protestan papazlarından olan William Smith “Tariku'l Evliya” yani “Velilerin Yolu” adlı Urduca olarak bir kitap yazıp Mirzapur⁵¹⁹ şehrinde M. 1848'de bastırıştır. Bu eserde söz konusu olan papaz “Hz. Âdem'in (a.s.) kasten günah işlediğini, Allah'ın, günahından tövbe et demesine rağmen tövbe etmediğini, Hz. Nuh'un (a.s.) içki içtiğini ve çıplak dolaştığını, Hz. İbrahim'in (a.s.) hayatının yetmiş yılının bilinmediği nedeniyle babası Azer gibi Hz. İbrahim'in de (a.s.) puta taptığını yani şirke girdiğini” söylemektedir.⁵²⁰ Yine bu kitapta Hz. İshak (a.s.) hakkında: “Kendi hanımına Gerar halkından korkarak kardeş demesi nedeniyle imanının batıl olduğu” söylenmektedir.⁵²¹

⁵¹⁸- Osmanî, C. 3, s 388.

⁵¹⁹- Mirzapur, Uttar Pradeş eyaletinin bir ilçesidir. Varanasi şehrinin yaklaşık 63 km. güneyinde yer alan Mirzapur şehir başkent Yeni Delhi'nin 761 km. güney doğusundadır.

⁵²⁰- Osmanî, C. 3, s 392.

⁵²¹- Osmanî, C. 3, s 403.

Hz. Muhammed'in (s.a.s.) peygamberliği konusunda genel olarak Hıristiyanlar özel olarak da Pfander'in itirazları şu şekildedir: Hz. Muhammed'in mucize göstermemesiyle birlikte bazı şeylerin kendisi için caiz, sair Müslümanlara haram olması ve Hz. Muhammed'in (s.a.s) çirkin işler işlemesi dolayısıyla peygamber olamayacağıdır. Hıristiyanlar, Hz. Muhammed (s.a.s) mucize göstermediği için peygamber olamaz çünkü mucize göstermek peygamberliğin şartıdır. Kur'an-ı Kerim'in En'am suresinin 57'nci^{522*} ve 109'uncu⁵²³ ayetleri bunu söylemektedir, demektedirler.⁵²⁴

Keyranevi'ye göre Hıristiyanlarca Hz. Muhammed'in (s.a.s.) mucize verilmemesiyle alakalı gösterilen ayetler insanları yanlış sevk etmekten başka bir şey değildir. Çünkü En'am suresi 6/7⁵²⁵ ve Hicr suresi 15/14'e⁵²⁶ göre kâfirlerin

⁵²²- "De ki: şüphesiz ben, Rabbinden (gelen) apaçık bir delil üzereyim; hâlbuki (siz) onu yalanladınız. Kendisini acele istemekte olduğunuz şey (azab) yanımda değildir. Hüküm ancak Allah'ındır. (O) hakkı anlatır ve o, hüküm verenlerin hayırlısıdır." (En'am, 6/57).

*- Burada İzhari'l-hak ile tüm tercümelerinde En'am sursinin 57'nci ayet yazılırken, Mizanü'l-hak'ın 1832 Yeni Delhi baskısındaki Urduca nüshasının 403 sayfasında ve 1986 Villach'taki İngilizce nüshasının 309 sayfasında 37'nci ayet yazılmaktadır. Bu ayet şu şekildedir: "Bir de (o müşrikler): Ona rabbinden (bizim istediğimiz) bir mucize indirilmeli değil miydi? Dediler. De ki: Şüphesiz Allah, bir mucize indirmeye kadirdir; fakat onlar bilmezler." (En'am, 6/37).

⁵²³- "Fakat kendilerine bir mucize gelirse, ona mutlaka inanacaklarına, bütün güçleriyle Allah'a yemin ettiler. De ki: mucizeler, ancak Allah katındadır. (Ey müminler!) peki gerçekten o (mucize) geldiği zaman (onların yine) iman etmeyeceklerini siz bileceksiniz." (En'am, 6/109).

⁵²⁴- Pfander, C. 3, s 403.

⁵²⁵- "Hem eğer sana kağıtta (yazılı) bir kitap indirseydik de ona elleriyle dokunsalardı, elbette o inkar edenler (yine): Bu apaçık bir sihirden başka bir şey değildir! der(ler)di."

⁵²⁶- "Eğer gökten bir kapı açsak da oradan yukarı çıksak olsalardı, gerçekten: Herhalde gözlerimiz boyandı; daha doğrusu biz (galiba) sihirlenmiş kimseler topluluğuyuz! diyeceklerdi." (Hicr, 15/-14-15).

istediği gibi Hz. Muhammed (s.a.s.) mucize gösterse bile onlar iman etmezlerdi. Çünkü onlar inatlarından ve alay etmek amacıyla mucize talep ediyorlardı.⁵²⁷

İncil'e göre mucize gösterilmesi peygamberlik için şart değildir çünkü herkesin peygamber saydığı Yahya⁵²⁸ hakkında birçok kimse Hz. İsa'ya gelerek Yahya'nın mucize göstermediğini söylemiştir.⁵²⁹ Yine Matta İncili'nde Hz. İsa; Hz. Yahya için peygamberden daha efdal (üstün) olduğunu söylemektedir.⁵³⁰ Eğer mucize gösterilmesi peygamberliğin bir şartı olsaydı Yahya mucize göstermediği halde peygamber ya da peygamberden daha üstün olamazdı.⁵³¹

Peygamberler; münkirler tarafından yalnız alay edilmek ve peygamberlikleri sınamak istedikleri durumlarda onlara mucize göstermez. Yeni Ahit'te bunun delilleri bulunmaktadır:

Markos İncili'nde şöyle denilmiştir: “Ferisiler çıkıp onunla çekişmeğe başladılar, onu deneyerek ondan gökten bir alamet istediler. O da (İsa) ruhunda derin ah edip dedi: niçin bu nesil bir alamet arıyor? Doğrusu size derim, bu nesle bir alamet verilmeyecektir.”⁵³²

Yuhanna İncili'nde şöyle denilmiştir: “İsa cevap verip onlara dedi: Allah'ın işi şudur; onun gönderdiği adama iman edesiniz”. Bunun üzerine onlar: “Görüp sana

⁵²⁷- Osmanî, C. 3, s 509-513.

⁵²⁸- “Fakat insanlardan dersek, halktan korkarız. Çünkü hepsi Yahya'yı peygamber sayarlar.” (Matta, 21:26).

⁵²⁹- “Çok kimseler ona gelip dediler: Gerçi Yahya hiç alamet yapmadı fakat Yahya'nın bu adam için hep dedikleri doğru idi.” (Yuhanna, 10:41).

⁵³⁰- “Fakat niçin çıktınız? Bir peygamber görmeğe mi? Evet size derim ve peygamberden daha ziyadesini.” (Matta, 11:9).

⁵³¹- Osmanî, C. 3, s 511.

⁵³²- Markos, 8:11.

iman edelim diye, sen ne alamet yapıyorsun? Ne işliyorsun? Atalarımız çölde man yediler, nasıl ki yemek için onlara gökten ekmek verdi diye yazılmıştır.”⁵³³

Rahmetullah Keyranevi’ye göre burada mucize talep edildiği halde Hz. İsa’nın onlara mucize göstermeyip üstü kapalı bir söz söylediği için, Yuhanna’nın 6:66 cümlesine göre pek çok şakirtlerin mürtet olduğu ifade edilmektedir.⁵³⁴

Hz. Muhammed’den (s.a.s.) kâfirler bir mucize gördükleri zaman “Bu bir büyüden başka bir şey değildir”⁵³⁵ diye Hz. Muhammed’i alaya alıyorlardı. Yine başka bir ayette şöyle denilmektedir: “Onlar bir mucize görseler yüz çevirirler ve “Süregelen bir sihirdir” derler.⁵³⁶ “İman ettikten, peygamberin doğru olduğuna şahitlik ettikten ve kendilerine açık deliller geldikten sonra inkâr eden bir toplumu Allah nasıl doğru yola eriştirir? Allah zalim toplumu doğru yola iletmez.”⁵³⁷

Hıristiyanlarca Hz. Muhammed’e (s.a.s.) dair yapılan diğer itirazlardan bir kısmı da şu şekildedir: Hz. Muhammed (s.a.s.) dokuz kadın ile evlilik yapmışken neden sair Müslümanların dörtten fazla kadınla evlenmeleri haramdır? Bir Müslüman’ın dul kalmış hanımıyla başka bir Müslüman nikâh kıyabilmekteyken Hz. Muhammed’in (s.a.s.) vefatından sonra onun hanımlarıyla evlenilmesi neden haram kılınmıştır?⁵³⁸

Rahmetullah Keyranevi geçmiş şeriatlarda da birden fazla evlenmenin caiz olduğunu ileri sürerken Hz. İbrahim’in (a.s.) Hz. Sâre ile evlendikten sonra daha o

⁵³³- Yuhanna, 6:29-31.

⁵³⁴- Osmanî, C. 3, s 519.

⁵³⁵- Saffat, 37/14-15.

⁵³⁶- Kamer, 52/2.

⁵³⁷- Al- İmran, 3/86.

⁵³⁸- Pfander, C. 3, s 429.

hayatta iken Hz. Hâcer ile evlenmesini, Hz. Yakub'un iki kız kardeş olmak üzere dört hanım ile evlenmesini örnek gösterir. Hâlbuki Levililer kitabına göre iki kardeşi bir kişinin nikâhına alması caiz

değildir.⁵³⁹ I. Krallar kitabına göre Hz. Süleyman (a.s.) bin kadınla evlenmiştir.⁵⁴⁰ Eğer birden fazla kadınla evlenmek haram olsaydı bu evlilikten meydana gelen çocukların da (hâşâ) veled-i zina olması gerekirdi.

Keyranevi, bazı hususların peygamberlere mahsus olduğunu öne sürerek buna bazı örnekler göstermiştir: Örneğin: Harun (a.s.) ve evlatları için buluşma çadırında hizmet etme ve onunla ilgili pek çok şey caiz iken, Levililer'in diğer evlatlarına katiyen caiz değildi.⁵⁴¹

Keyranevi, bu tür soruların sadece inat ve taassup olduğunu söyleyerek, onlar kendilerine göre çirkin şeyleri diğer şeriatlarda gördükleri zaman, hemen bunun Allah'ın hükmü olmadığını veya nübüvvete yakışmadığını söylerler, hâlbuki onların şeriatlarında bunlardan daha da çirkin şeyler bulunduğu halde bunların Allah tarafından olduğunu ve peygamberlerin şanına yakıştığını söylemektedirler. Rahmetullah Keyranevi buna da örnekleriyle anlatmaktadır. Mesela; Allah'ın Hezekiel'e, İsrailoğulları ile Yahuda oğullarının günahlarını kendi üzerine yüklemesi ve aralıksız olarak 390 yıl bir ekmeği insan pisliğinden pişirerek yemesini emretmesi,⁵⁴² İşaya'ya (a.s.) üç yıl erkek ve kadınlar arasında çırıl çıplak bir

⁵³⁹- "Bir kadını kendi kızkardeşi üzerine onu kışkırtmak, o hayatta iken kendi yanında çıplaklığını açmak için açmayacaksın." (Levililer, 18:18).

⁵⁴⁰- "Ve onun yedi yüz karısı kral kızı olup üç yüz de cariyesi vardı." (I. Krallar, 11:3).

⁵⁴¹- Osmanî, C. 3, s 567.

⁵⁴²- (Hezekiel 4:4-12).

vaziyette dolaşması,⁵⁴³ Hoşea'ya fahişe bir kadınla ilişkiye girip veled-i zina çocuklar yapması⁵⁴⁴ ve fahişe bir kadına âşık olmasını emretmesi⁵⁴⁵ gibi sözler Hıristiyanlara göre Allah'ın emrettiği şeylerdir ki peygamberlik makamındaki kişilere yakışır. Fakat Hz. Muhammed'e (s.a.s.) gelince onun bir hanımdan fazlasıyla evlenmesi ve cihat etmesi gibi şeylerden dolayı onun peygamberliğine yakışmaz hatta peygamberlikten çıkarır!.⁵⁴⁶

Hıristiyanlarca Hz. Muhammed'i (s.a.s.) peygamberlikten düşüren şeylerden biri de onun günahkâr olmasıdır ve günahı işleyen biri kendi günahları nedeniyle başka günahkârlara şefaathçi olamaz. Delil olarak da Mümin suresinin "*Ey Muhammed! Sabret. Allah'ın vadi şüphesiz gerçektir. Günahının bağışlanmasını iste. Akşam-sabah Rabbini hamd ederek tespih et.*"⁵⁴⁷, Muhammed suresinin "*Bil ki Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Hem kendinin, hem de inanmış erkek ve kadınların günahlarının bağışlanmasını dile! Allah gezip dolaştığınız yeri de, içinde kalacağınız yeri de bilir*"⁵⁴⁸ Fetih suresinin "*Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik. Ta ki Allah, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın, sana olan*

⁵⁴³- "Git ve belindeki çulu çöz ve ayağından çarışını çıkar. Ve öyle yaptı. Çıplak ve yalın ayak yürüdü." (İşaya 20:2).

⁵⁴⁴- "Rab Hoşea'ya dedi. Git kendine bir kötü kadın ve zina çocukları al." (Hoşea 1:2).

⁵⁴⁵- "Ve Rab bana dedi: İsrail oğulları başka ilahlara yöneldikleri ve üzüm pidelerini sevdikleri halde Rab onları nasıl seviyorsa, sende yine git dostunun sevgilisi ve zina eden kadını sev." (Hoşea 3:1).

⁵⁴⁶- Osmanî, C. 3, 544-571.

⁵⁴⁷- Mümin (Gafır), 40/55.

⁵⁴⁸- Muhammed, 47/19.

nimetini tamamlasın, seni doğru yol iletsin.”⁵⁴⁹ Ayetleri ile bir hadisi⁵⁵⁰ de göstermişlerdir.⁵⁵¹

Sonrada Rahmetullah Keyranevi şöyle der:

Allah, yaratan ve terbiye edendir. Yaratılmışların hepsi terbiye edilen yani merhub ve yaratılıştır yani mahlûktur. Dolayısıyla, yaratan ve terbiye edicinden merhub ve mahlûk hakkında sadır olan kınama ve hükmetme gibi şeyler yaratıcı olmanın bir gereğidir. Aynı şekilde merhub ve mahlûk tarafından Allah’a dua, tazarru ve yalvarma gibi şeyler de kulluğun bir gereğidir. Peygamberler Allah’ın ihlâslı kulları olduğu için dua ve tazarru etmeye diğer insanlardan daha layıktır.⁵⁵²

Böyle durumlarda Allah’ın kelimasını gerçek anlamda tatbik etmek (ele almak) hata ve dalalettir. Eski ve Yeni Ahit’te de bunun örnekleri bulunmaktadır. Mesela; Luka İncili’nde şöyle yazılır: “Bir reis ona: “iyi muallim ebedi hayatı miras almak için ne yapayım? Diye sordu. İsa ona dedi: niçin bana iyi diyorsun? Birden başka kimse iyi değildir, o da Allah’tır.” diye cevap verdi.⁵⁵³ Markos İncili’nde de buna benzer bir şekilde söylenmektedir.⁵⁵⁴

⁵⁴⁹- Fetih 48/1-2.

⁵⁵⁰- Buhari, Kitabut Tehecçüd 19, Bab 1, C. 1-2, s 42, El- Mektebetul İslami İstanbul, 1979.

⁵⁵¹- Pfander, C. 3, s 392.

⁵⁵²- Osmani, C. 3, s 573.

⁵⁵³- Luka, 18:18.

⁵⁵⁴- “ İsa da ona dedi: Niçin bana iyi diyorsun? Birden başka kimse iyi değildir, o da Allah’tır.” (Markos, 10:18).

Matta İncili'nde şöyledir: “ve dokuzuncu saate doğru İsa “Eli, Eli, lama sabaktani? Yani: Allah’ım, Allah’ım beni niçin bıraktın?” diye yüksek sesle bağırdı.”⁵⁵⁵

Mezmurlar’da şöyle denilmektedir: “Allah’ım, Allah’ım, beni niçin bıraktın? Kurtuluşumdan, iniltimin sözlerinden niçin uzaktasın? Ey Allah’ım, gündüz çağırıyorum fakat cevap vermiyorsun ve geceleyin fakat bana rahat yok.”.⁵⁵⁶

Eğer Hıristiyanlar bu ifadeleri hakiki ve zahiri anlamlarda ele alırlarsa Hz. İsa (a.s.) suçlu, günahkâr, salih olmayan ve duası da kabul olmayan (hâşâ) birinin konumunda gözükmemektedir.

Peygamberler pek çok işi sadece ümmetlerine öğretmek için yaparlar. Örneğin Matta’ya göre, Hz. İsa (a.s.) kırk gün-kırk gece oruç tutmuştur.⁵⁵⁷ Luka’ya göre, İsa çöllere çekilip dua ediyordu”.⁵⁵⁸

Rahmetullah Keyranevi’ye göre Hz. İsa (a.s.) bunları ümmetine öğretmek amacıyla yapmıştır. Çünkü Hıristiyanlarca Hz. İsa (a.s.) teslisten yani üçten biri olmasına rağmen bu gibi ağır yükümlükleri niçin yerine getirsin ki?

Hıristiyanların kitaplarında muzaf yani isim tamlamasında tamlayanın kaldırdığına dair birçok örnek bulunmaktadır. Örneğin; “Böyle olmakla beraber beni çağırmanın ey Yakup, ancak benden usandın ey İsrail”⁵⁵⁹ ve “Bundan ötürü makdisin

⁵⁵⁵- Matta, 27:46.

⁵⁵⁶- Mezmurlar, 22:1-2, bu cümlelerin son bölümünün tercümesinde ulaşabildiğimiz Türkçe, Arapça, Urduca, Hintçe, Bengalce ve İngilizce tercümelerinde “gece sesleniyorum yine önemsemiyorsun” ifadesi “ve gece de feryat etmekten vazgeçmiyorum” gibi değiştirilmiştir.

⁵⁵⁷- “Ve kırk gün kırk gece oruç tuttuktan sonra acıktı.” (Matta, 4:2).

⁵⁵⁸- Luka, 5:16.

⁵⁵⁹- İşaya, 43:22. Osmanî, C. 3, s 46-48.

reislerini murdar edeceğim ve Yakubu lanete ve İsraili rüsvaylığa vereceğim.”⁵⁶⁰ Keyranevi’ye göre bu cümlelerde muzafın hazf edilmiş olması gerekmektedir. Çünkü bunlardan Hz. Yakub’un Allah’a dua etmeyen, öfkesine uğrayan ve nankörlük eden anlamları çıkmaktadır.⁵⁶¹

Hakeza Mümin suresindeki “Günahının bağışlanmasını iste”⁵⁶² ayetinde muzaf mahzudtur. Ayetin anlamı ise “ailenin bağışlanmasını iste” ve ayetteki “Mümin kadın ve erkeklerin anlamı ailesi dışındaki tüm müminlerdir. Ayrıca Fetih suresindeki ”*Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik. Ta ki Allah, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın, sana olan nimetini tamamlasın, seni doğru yol iletsin.*”⁵⁶³ Ayet gereği bu dünyada Hz. Muhammed’in (s.a.s.) gelmiş geçmiş tüm günahları bağışlandıysa ahiret gününde günahkârlara şefaathçi olması konusunda herhangi bir engel kalmaz, diye Rahmetullah Keyranevi cevap vermektedir.

⁵⁶⁰- İşaya, 43:28

⁵⁶¹- Osmani, C. 3, s 46.

⁵⁶²- Mumin, 40/55.

⁵⁶³- Feth 48/1-2.

SONUÇ

Orijinali Arapça olan İzharü'l-hak, genel olarak Ehl-i Kitab'a, özelde ise Hıristiyan inancına bir reddiye olarak bilinmektedir. Fakat bu kitabın İslam'a yapılan saldırıların bir müdafaası olduğunu söylememiz pek doğru olmaz çünkü bu kitap ekseriyetle Ehl-i Kitab'ın itikadına saldırı keyfiyetindedir. Çünkü Ehl-i Kitab'ın kendi kitaplarında yapmış oldukları tahriflere vakıf olan, Eski ve Yeni Ahit kitapları hakkında geniş malumata sahip Rahmetullah Kiranavi, İzharü'l-hak'ta İslam'a yöneltilen eleştiri ve reddiyelere cevap vermekten ziyade İslam'a itiraz edenlere kendi kitaplarındaki yanlışlıkları ve tahrifleri göstermektedir. Herkesin istifade edebileceği bir şekilde delilleri hazırlayıp sunan Kiranavi, Arapça olarak kolay bir dilde eserini kaleme almış ve Hıristiyan bilginleri hayrete düşürmüştür. Aynı zamanda İzharü'l-hak, Mizanü'l-hak'ın eski ve yeni her iki nüshasının da cevabı şeklindedir. Çünkü papaz Pfander 1943'ten sonra Mizanü'l-hak'ı değiştirerek yeni bir şekilde bastırmıştır. Orijinali Almanca olan Mizanü'l-hak, tüm İslam dünyasının –avamdan havasa- cevap veremeyeceği sualler ve itirazlar barındırdığı iddiası üzerine yazılmıştır. İzharü'l-hak'ın muhatabı ise genelde tüm Hıristiyanlar özel de Protestan bilginlerdir.

İslamiyet ve Hıristiyanlık arasında gerçekleşen Agra münazarasını, Müslümanlar “el-Bahsu's-Şerif fin-Neshi ve't-Tahrif” adıyla basmışlardır. Ardından Pfander tarafından da münazara esnasındaki durum bazı değişiklikler yapılarak 1855'te basılmıştır. Halka açık münazara için ilk harekete geçen Müslüman âlimler olmuştur. Bunun sebebi ise Hıristiyan misyonerler tarafından ileri sürülen iddialar ve çeşitli yerlerde verdikleri vaazlar neticesinde Müslümanlar arasında yer alan

psikolojik endişelerin giderilmesi ve Müslümanların morallerinin yükseltmesiyle beraber İslam'ın hak din olduğunun bildirilmesidir. Eski ve Yeni Ahit kitaplarının sened-i muttasıllarının –Kur'an-ı Kerim ve hadisler gibi sağlam bir rivayet silsilesi kastedilmekte- bulunmaması ve tahrif-i lafzînin tüm çeşitleriyle vaki olmasından dolayı bu kitaplar şüphelidir. Ayrıca bu kitaplarda bulunan bazı hikâyelerin tamamen yalan olduğunu iddia eden Kiranavi, kendine karşı çıkanların açık delillerle bunları ispatlamasını istemektedir.

Son olarak şunu söyleyebiliriz: Mizanü'l-hak kitabının yazılmasıyla ortaya çıkan Agra münazarası, birçok bilgini verimli çalışmalara teşvik etmiş ve İzharü'l-hak gibi kıymetli eserlerin ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Böylelikle Kur'an ile şu anki Hıristiyanlıkta Allah'ın kelamı diye iddia edilen kitapların sahih olanını tahrif olanından ayırma imkânı elde edilmiştir. Ayrıca insanların İslâm'ı ve Hıristiyanlığı doğru anlamasına yardımcı olmak, her iki dinin mensuplarının da asılsız bilgilerle amel etmesini önlemek ve onlara güvenilir kaynaklardaki bilgileri sunmak amacı güden çalışmaların önemi gün geçtikçe artmaktadır. İslâm'ı doğru anlamının bir yolu da diğer dinlerin de tarihlerini doğru anlayabilmektir. Bir dinin hak din olduğunu ve diğerlerinin hakikatten uzak olduğunu söylemek ancak delilsiz olanları delilli ve güvenilir olanlardan ayırt etmekle mümkündür.

KAYNAKÇA

A. KİTAPLAR

Amritseri, Abdurrahman Shauq, **İslam aor Hindustan**, Kutub Khana Shibli Nomani, Nadwa, Lucknow. Basım Tarihi Yok.

Aydın, Mehmet, **Müslümanları Hıristiyanlığa Karşı Yazdığı Reddiyeler Ve Tartışma Konuları**, Selçuk Üniversitesi basımevi, Konya, 1989.

Babür, Zahir ed-din Muhammed, **Baburname (Babur'un Hatırası)**, çev; Reşt RAHMETİ ARAT, Milli Eğitim Basımevi- İstanbul, 1970.

Bhatkali, İlyas Nedvi, **Sirat Sultan Tipu**, Meclis-e Tahkikat o Neşriyat, Lucknow, 1997.

Bayur, Yusuf Hikmet, **Hindistan Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1987.

Bennet, Clinton, **The Legacy of Karl Gottlieb Pfander**, International Bulletin of Missionary Research, 1996.

Birks, Herbert Afred, **The Life And Correspondens of Thomas Valpy French**, Jhon Murray Albemarle Street, London, 1895.

Ellafi, M. Fazil b. Ali, **Dirasatul Akaidin Nesraniye**, The İnternational İnstitute of İslamic Thought, Herndon, USA, 2007.

Eroğlu, Ahmet Hikmet, **Dinler Tarihi**, Grafiker Yayınları, 2. Baskısı, Ankara 2015.

Ferişta, Muhammad Qasim, **Tarikh-e Ferishta**, Matbaa Munshi Nawal Kishor, Lucknow, 1896.

Ghani, Muhammad Najmul, **Tarikh-i Awadh**, Matbaa Nawal Kishor, Lucknow, 1919.

Government Of India, Ministry of Home Affiars, **2011 Census Data ve Population by Religious Community 2011**, Office of the Registrar Genral & Censue Commissioner Archived from the original on 25 August 2015.

Halil, Muhammed Abdul Kadir, **el Münazaratu'l Kubra**, Matabii es Safa, Mekke, 1990.

Hasani, Abdul hai, **es Sakafetu'l İslamiye fil Hind**, Mecme-il Lugatil Arabiye, Dimeşk, 1983.

Hasani, Abdul Hai, **Nuzhetut'l Havatır**, Matbaa Dairatu'l Maarif el Osmania, Haydarabad, 1970.

Keyranevi, Rahmetullah, **İzharü'l-hak**, Tahkik, Abdul Kadir Halil Melkavi, Riyad, 1989.

Kazi, Gulam Amir, **İslam ba Jawab-ı Tark-ı İslam**, Viktorya Press, Badayon, Basım Tarihi yok.

Kaye, Jhon William, **Christianity in India**, Smith Elder and co. Cornhill, London, 1859.

Kemal, Razi Ahmad, **Hindustani Mazahib**, Maktaba Al Hasanat, New Delhi, 2006.

Keyranevi, Rahmetullah, **İzharu'l-hak**, Matbaa Amire, İstanbul H. 1315.

Kitab-ı Mukaddes, **Kitab-ı Mukaddes Şirketi**, İstanbul, 1974

Kutsal Kitap, Korean Bible Society, 2011

Küçük, Abdurrahman, Tümer, Günay, Küçük, Mehmet Alparsalan, **Dinler Tarihi**, Berikan Yayınevi, Ankara, 2011

Lee, Sidney, **Dictionary of national Biography**, Macmillan and co. London, 1893

Molvi, S. M. Abdussalam, **Hindi Mamlakat-i Bartanya Ka Oruc aor Vus'at**, Daruttaba Jamia Osmania, Haydarabad, 1922.

Muhammed, Nurul Hakk, **Münazara Tahsil Devariya**, Matbaa Mujtabai, Lucknow, H. 1321.

Muir, William, **The Mohammedan Controversy and other Indian Articles**, T & T Clark 38, George Street, Edinburgh, 1897.

Mübarekpuri, Safiyurrahman, **Muhtasar İzharu'l Hakk**, Suudi Arabistan İslam İşleri ve Davet-o-İrşad Vakıfları Bakanlığı, H.1422.

Mübarekpuri, Abdurrahman, **Tuhfetü'l-Ahvezi**, Lübnan, 1995.

Nedvi, Ebul Hasan, **Tarikh-e Davet-o Azimet**, Meclise Tahkikat-o Neşriyat-ı İslam, Lucknow, 1998.

Nedvi, Ebul Hasan, **İslamiyât aor Magribi Mustashriqin-o Musalman Musennifin**, Meclis e Thkikat-o Neşriyat, Lucknow, 1982.

Nedvi, Ebul Hasan, **Maza Hasiral Alem-u bi İnhtatıl Muslimin**, Darul Qalam, Kuwait, 1977.

Nedvi, Ebul Hasan, **el Muslimun fil hind**, Daru, İbn-i Kesir, Dimeşk, 1999.

Nomani, Shibli, **Aorangzeb Alamgir par ek Nazar**, Darul Musannefin, Azamgarh, 1999.

Osmanî, Taki, **Baibal se Kur'an Tak**, Hafzi Book Depot, Deoband, 1996.

Osmanî, Taki, **İsaiyet Kya He**, Şoba-e Davet-o İrşad, Nedvetul Ulema, Taigor Marg Lucknow, 2005.

Özcan, Azmi, **Pan-İslamizm**, İSAM yayınları, Ankara 1997.

Palanpuri, Mahmud, **Muhtasar Tarih-e Hind**, Farid Book Depot, New Delhi, 2007.

Parsad, Om Parkash, 1. C. **Aorangzeb ek Naya Zaviyaye Nazar**, Khuda Bakhsh Oriental Library, Patna, 1990.

Pfander, Carl Gottlieb, **The Mîzânu'l-Haqq (Balance of Truth)**, (W. St. Clair Tisdall Tarafından Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş), Light of Life Post Box 18-A- 9503, Villach, Austria, 1986.

Pfander, Karl Gottlieb, **Tevrat ve İncil'de Tahrif yoktur. Gerçeğin Ölçütü (Mizanü'l-hak I)** Sevgi Yayınları, İzmir, Tarihi Yok.

Pfander, Carl Gottlieb Pfander, **Mizanu'l Hak, (Urduca tercümesi)** Indo-Asiatic Publishers, New Delhi 24, Basım Tarihi yoktur.

Pfander, Carl Gottlieb, **Kutsal Kitab'ın Temel Öğretileri: Gerçeğin Ölçütü (Mizânu'l-hak II)**, Sevgi Yayınları, İzmir, Tarihi yok.

Powell, Avril Ann, **Maulânâ Rahmat Allâh Kairânawî and Muslim-Christian Controversy in India in the Mid-19th Century**, Journal of the Royal Asiatic Society, I, London, 1976.

Powell, Avril Ann, **Muslims and Missionaries in Pre Mutiny India**, Routledge Press, London, 2003.

Raazi, Muhaamad Wali, **The Truth Revealed**, Ta-Ha Publishers Ltd, London, 1989.

Razi, Fakhruddin, **Tafsirul Kabir**, Darul Kutub Al İlmiyye, Tahran, Tarihi Yok.

Sabri, İmdad, **Firangiyan ki Jal**, Maktaba Naimia, Deoband, 1990.

Salik, Abdul Majid, **Muslim Saqafat Hindustan me**, İdara Saqafat-i İslamia, Lahor, 1982.

Said, Abdul Kerim, **Kazaya Talimiyye fil Alemlî'l İslami**, Maktaba Vehbe, Kahire, 1996.

Seoharvi, Hifzurrahman, **Kıyasu'l Kur'an**, Daru'l İshaat, Urdu Bazar, Karaçi, 2002.

Seyyid, Sabahuddin Abdurrahman, **Hindustan Ke Ahd-ı Mazi Me Musalman Hukmarano Ki Ravadari**, Darul Musannefin Shibli Academy, Azamgarh, 2013.

Şah, Khwaja Khalil Ahmad, **Hindustan-i Kadim aor İslam**, Bahraich, 1954.

Şeyih, Muhammad İkrâm, **Aab-e Kevser**, İdara Sakafet-i İlmiye, Lahor, 2006.

The Holy Bible in Bengali, The British and Foreign Bible Society, 23 Chowringhee Road, Kalküta, 1909.

The Holy Bible in the Hindi Language Presbyterian Mission Press, Allahabad, 1851.

Williams, M. Monier, A Sanskrit-English Dictionary (I-II), Indica Books, Varanasi, 2008.

Yusuf Ali, Abdullah, **Angrezi Ahd Me Hindustan Ke Tamaddun ki Tarikh**, Hindustan Academi, Allahabad, 1936.

Zatşi, Pandit Manohar Lal, **Hindu Mazhab**, Khuda Bakhsh Library, Patna, 1994.

MAKALELER

Davet, Seh roza, Hindistan Müslümanlarının Gayri Müslimlerle İlişkileri üzerine özel yayını, Merkezi Maktaba İslami Publishers, Davet Nagar, New Delhi, 2015.

El- Basu'l İslami, Nedvatu'l Ulema Luknav Hindistan, Aylık Dergisi, Mevlana Rahmetullah Kiranavi adlı özel yayını, Adet 9, 1979.

Encyclopaedia Britannica, Cambridge, England: University Press, New York, 1911.

Fıkr-o Nazar, Aligarh Muslim University Aylık Dergisi, Rahmetullah Kiranavi özel yayını 1989.

İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul, 2007.

Bennet, Clinton, **The Legacy of Karl Gottlieb Pfander**, International Bulletin of Missionary Research, 1996.

İNTERNET KAYNAKLAR

www.bibleGateway.com erişim tarihi (31.03.2016)

www.Wordproject.org/bibles/in (30.03.2016)

<http://sensusindia.gov.in>

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Hindistan> (07.12.2014)

Souza, Teotonio R. de, “The Portugues in Goa”

www.Pfander.hurqalya (14.4.2016).

ÖZET

Rizwanullah. 19. Yüzyılda Hindistan'da Müslümanlar ve Hıristiyanlar Arasındaki Dini Tartışmalar (İzharü'l Hak Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Ahmet Hikmet EROĞLU.

Hindistan, din ve dil cihetinden birçok unsuru bir arada barındırmasına rağmen kesrette vahdeti sağlamış ülkelerden birisidir. Din açısından olsun, dil açısından olsun, birçok açıdan plüralizmi (çoğulculuk) temsil eden bu ülkenin geçmiş tarihi bu vahdete şahittir. Fakat 18. ve 19. yüzyıllarda özellikle İngiliz işgalinden itibaren, misyonerlik faaliyetleri neticesinde kesrette vahdet ruhu taşıyan bu ülkeye ayrılık tohumları ekilmiş ve zaman-zaman Hindistan'daki farklı inanç ve kültür grupları arasında çatışmalar çıkarılarak Hindistan'ı derinden yaralamıştır. 19. Yüzyılda Müslüman ve Hıristiyanlar arasında yaşanan Agra tartışması, bu yaralardan olup hem Müslüman hem de Hıristiyan dünyası açısından çok büyük önem taşımaktadır. Çünkü bu tarihten itibaren İslamiyet ve Hıristiyanlık ile alakalı tahkiklerin yönü büyük ölçüde değişmiştir.

Agra tartışması Rahmetullah Keyranevi ile papaz Pfander arasında gerçekleşmiştir. Rahmetullah Keyranevi ile papaz Pfander, kendi aralarında kararlaştırdıkları beş konu etrafında münazarada bulunmuştur. Hıristiyanlık ile alakalı nesh, tahrif ve teslis olmak üzere üç konu; İslam ile alakalı Hz. Muhammed'in (s.a.s.) nübüvveti ve Kur'an-ı Kerim'in gerçekliği olmak üzere iki konu halka açık bir şekilde tartışılmak üzere ele alınmıştır. Fakat iki gün sürebilen bu tartışmada yalnız nesh ile tahrif konuları ele alınmıştır. Tartışmaların gidişatında sorduğu sorulara aldığı cevaplarla morali bozulan, sorulan sorulara cevap vermekte

aciz kalan papaz Pafander 3. gün tartışmaya gelmemiştir. Geri kalan üç konuyu Keyranevi kendi İzharü'l-hak isimli eserinde kaleme almıştır.

Pfander'in yazdığı Mizanü'l-hak, Agra tartışmasından önce meydana gelen ve bu tartışmanın sebebi olan esas eser olmasına rağmen, elimizde bulunan Pfander'in bu eserinde yer yer Keyranevi'nin görüşlerini reddetmesine de rastlanmaktadır. Bunun sebebi de Mizanü'l-hak'a karşı yazılan reddiyeler ortaya çıkınca Pfander'in eserini gözden geçirip, değişiklikler yaparak yeniden bastırmasıdır.

Pfander ile Rahmetullah Keyranevi'nin her ikisi de kendi görüşlerini ispatlamak ve karşıdaki görüşü çürütmek için dirayet ve rivayet yoluyla her türlü delili kullanmışlardır. Rahmetullah Keyranevi, Eski ve Yeni Ahit kitaplarıyla birlikte Hıristiyan müfessirlerin görüşlerinden de delil getirirken, Pfander'in Kur'an-ı Kerim ve Müslüman müfessirlerin görüşler ile "Hadisler beni ilgilendirmez" demesine rağmen- Hadislerden yararlandığını görmekteyiz.

Çalışmamız giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın girişinde bu çalışmamızın önemi ve yönteminden bahsedilmiş; Hindistan ile ilgili birtakım bilgiler verilmiştir.

Birinci bölümde İslamiyet ve Hıristiyanlığın Hindistan'a girişinden ve bu iki dinin Hindistan'da iktidar kurmasından, Müslümanlar ve Hıristiyanlar arasındaki ilişkilerden, Agra tartışmasına kadar geçen tarihi süreçten bahsedilmiştir.

İkinci bölümde, İzharü'l-hak'ın temel tartışma konularına ve eserin içeriğine yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde ise İzharü'l-hak inceledikten sonra ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kur'an-ı Kerim, Eski Ahit, Yeni Ahit, Rahmetullah Keyranevi,
K. G. Pfander, Nübüvvet, Mizanü'l-hak, İzharü'l-hak, Agra, Hindistan.

SUMMARY

Rizwanullah. Religious Debates Between Muslims and Christians in India in the 19th Century (Example of Izharu'l-Haq). Master's Thesis, Adviser: Prof. Dr. Ahmet Hikmet EROĞLU.

India is one of the countries which nurtures unity in diversity in spite of religious and linguistic factors. Either religion or language, it represents the pluralism and so the past of the country is a witness of its multicultural character. But in 18th and 19th centuries particularly since the British invasion and occupation the missionaries and it's several faces that sowed the seeds of differences and disturbances. At times conflicts and clashes were created and internally injured and damaged this land. In 19th century the Agra debate is one of them that happened between Muslims and Christians altogether that importance for the Muslim world and the world of Christians alike, because this debate has changed the direction of researches regarding these two religions.

The Agra debate was held between Rahmatullah Kairanawi and the priest Pfander. The debate between Kairanawi and Pfander consisted of five topics; with regard to Christianity; abrogation, alteration and Trinity and about Islam; the prophet hood of the prophet Muhammad (s.a.s.) and truth of the holy Quran, these five topics had been finalised for the debate to be discussed before a huge audience. However, two days continuous debate could cover only two topics viz; abrogation and alteration. During the discussion/debate, questions raised by the priest Pfander were strongly responded with perfect and satisfactory proofs. At this Pfander felt inferiority complex, he could not give answers of the questions made by the

Muslims. Finally priest Pfander helplessly gave up his participation and remained absent on the third day. Kairanawi had to include the rest topics in his book Izhar'ul-Haq.

The book of Pfander Mizanu'l-Haq was published before the Agra debate and the reason behind this debate was nothing other than this book, however in the book one can see the negations and challenges of Kairanawi's thoughts in several places and pages of the book. Kairanawi made several objections and allegations on the points noted in Pfander's book. But Pfander again made the book reprinted after its revision.

Pfander and Kairanawi, both attacked and counter attacked each other to negate and nullify each other's proofs and evidences by adoption all means of argument. Kairanawi, while taking advantage of the Old and the New Testaments he took points from Christian commentators also but the priest Pfander was also seen to take help from Muslim commentators whom he had rejected to be quotable.

The present thesis consists of the preface and two chapters. The preface deals with the importance of the topic and the method of preparation of the thesis; moreover it includes important information regarding India.

First chapter throws light advent of Islam and Christianity in India, the rule and regime of both the religious, moreover the relations between Muslims and Christians and the effect of Agra debate.

The second chapter includes the basic discussion topics of Kairanawi's book Izhar'ul-Haq and its contents.

The final chapter expresses the acquired results while making research on Izhar'ul-Haq.

Key words: Holy Qur'an, Old Testaments, New Testaments, Rahmatullah Kairanawi, Pfander, Prophet hood, Mizanu'l-haq, İzharu'l-Haq, Agra, India.

